Suriyeli Göçmen ve Mülteci Toplulukların Sosyal Uyum, İhtiyaç ve Beklentilerinin Belirlenmesi Araştırması

-2021-

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bilindiği üzere Suriye iç savaşının başladığı 2011 yılından beri Gaziantep yoğun bir Suriyeli göçmen nüfusuna ev sahipliği yapmaktadır. Resmi rakamlara göre sayıları 400 bini aşan ve bu haliyle yerli nüfusa oranı %20'yi geçen göçmenler on yıllık süreç sonunda artık kentin tüm alanlarında yerli nüfusla birlikte bir yaşam mücadelesi ve deneyimi içine girmiş görünmektedirler.

Bu on yıllık süreç bize göçmenlerin bir kente sosyal uyum süreçlerinin içinde birçok etmeni barındıran karmaşık bir süreç olduğunu göstermiştir. Gaziantep özelinde Suriyelerin yoğun göçü sonucunda gündeme gelen bu uyum sürecinin birçok ülkeye ve kente göre şimdiye kadar olumlu yönetildiğine dair birçok gösterge bulunmaktadır. Kentte Valilik ve ona bağlı Göç İdaresi Müdürlüğü ve diğer kuruluşlar, Büyükşehir Belediyesi, ilçe belediyeleri gibi kamu kurumlarının yanında birçok STK ve üniversitelerin de çeşitli projelerle ve faaliyetlerle bu sürece olumlu katkılar vermeye gayret ettiği de görülmektedir. Bu çabaların da bir sonucu olarak her ne kadar yerli-göçmen birlikte yaşama deneyim ve sürecinde büyük kriz ve çatışmalar şimdiye kadar ortaya çıkmamış olsa da sürecin uzaması, göçmen nüfusunun özellikle yeni doğanlarla birlikte sürekli bir artış içinde olması gibi nedenlerle özellikle yerli halkın göçmenlere yönelik algısında sürekli negatife giden bir eğilimin de olduğu bu araştırmanın da sonuçlarında kendisini göstermektedir.

Gaziantep şehrinde ikamet eden Suriyeli göçmen ve mülteci toplulukların sosyal uyum, yerel halk ile kendileri arasında kurdukları sembolik etkileşim, konu ve gündemlere yönelik bilgi kaynakları, medya pratikleri ile ihtiyaç ve beklentilerini belirlemek amacıyla 15-30 Nisan 2021 tarihleri gerçekleştirilen bu araştırmada 800 göçmenle yüz yüze anket tekniğiyle görüşülerek veri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda ise özetle raporun devamında detaylı bir biçimde sunulacak aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır:

1) Göçmenlerin geçen süreye rağmen özellikle eğitim, Türkçeyi yeterince kullanabilme ve iş-istihdam gibi alanlarda tam anlamıyla bir sosyal uyum içinde olmadıkları görülmektedir.

2) Göçmenler haklarında üretilen ve gerçek olamadıklarını düşündükleri yanlış enformasyonlardan rahatsızlardır ve bu minvalde toplumdaki ayrımcılığın daha etkin bir biçimde ortadan kaldırılması gerektiğine inanmaktadırlar.

3) Göçmenlerin yarısından biraz fazlası ülkelerine dönme niyetine sahiptir. Ancak bu niyete olumlu-olumsuz etki eden birçok karmaşık faktör de bulunmaktadır.

4) Göçmenlerin büyük bir bölümü karşı kültüre (Gaziantep kültürüne) yakınlaşma eğilimi içerisindedir.

Tüm bu ana başlıkların ışığında bu araştırma gelecekte iki farklı toplum açısından da farklılıklarının zenginliğini koruyarak ortak değerler üzerinde birlikte inşa edecekleri bir yaşamı olanaklı kılmak, sağlıklı, müreffeh, güvenli ve mutlu bir Gaziantep'i oluşturmak için daha bütüncül ve planlı bir stratejinin oluşturulması gerekliliğini gözler önüne sermektedir. Bu raporda ana hatları sunulan bu stratejinin (1) sosyal uyum sorun kategorilerine yönelik; (2) iletişim ve algı sorunlarına yönelik; (3) Paydaş kurum, kuruluş ve aktörlerin somut çözümler etrafında birleşimine yönelik ayakları da ortaya çıkmaktadır.

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ 4
İÇİNDEKİLER 6
ŞEKİLLER LİSTESİ 8
tablolar LİSTESİ 10
ARAŞTIRMA HAKKINDA 12
Araştırmanın Amacı 12
Araştırmanın Yöntemi 12
ARAŞTIRMA BULGULARI 16
SOSYAL UYUM 16
EĞİTİM 17
İŞ VE İSTİHDAM 21
SAĞLIK 25
KONUT VE YERLEŞİM 29
YASAL HUSUSLAR 33
EMNİYET VE GÜVENLİK 37
DİNİ İHTİYAÇLAR VE PRATİKLER 41
DİL 45
SOSYAL UYUM VE GAZİANTEP'DEN GÖÇ NİYETİ 50
GAZİANTEPLİLER İLE ARALARINDA KURDUKLARI SEMBOLİK ETKİLEŞİMLER 56
KONU VE GÜNDEME DAİR BİLGİ ALMA KAYNAKLARI 61
MEDYA PRATİKLERİ 63
İHTİYAÇ VE BEKLENTİLER 66
MADDİ DESTEKLER 68
VATANDAŞLIKLA İLGİLİ DESTEKLER 69
ÇOCUKLARLA İLGİLİ DESTEKLER 70
İŞ-İSTİHDAM DESTEKLERİ 72
AYRIMCILIĞIN ORTADAN KALDIRILMASI 73
KONUT DESTEKLERİ 74
SAĞLIKLA İLGİLİ DESTEKLER 75

SURİYE'DE KALAN YAKINLARLA İLETİŞİM-YAKINLARA ERİŞİM.....76
EĞİTİM İLE İLGİLİ DESTEKLER.....77
SONUÇ: DEĞERLENDİRMELER ve ÖNERİLER 79
"Sosyal Uyum" İle İlgili Genel Değerlendirmeler 79
Gaziantep'ten Göç Niyeti ve Sosyal Uyum İlişkisi ile İlgili Genel Değerlendirmeler 81
Gaziantepli Yerlilerle Kurulan Sembolik Etkileşimlerle İlgili Genel Değerlendirmeler..... 82
Göçmenlerin Konu ve Gündeme Dair Bilgi Alma Kaynaklarına İlişkin Genel Değerlendirmeler.....83
Göçmenlerin İhtiyaç ve Beklentilerine Yönelik Genel Değerlendirmeler.....83
Eylem Stratejileri ile İlgili Öneriler 84

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Örneklemin Cinsiyete Göre Dağılımı 13
Şekil 2 Örneklemin Yaşa Göre Dağılımı 13
Şekil 3 Örneklemin Eğitime Göre Dağılımı 14
Şekil 4 Göç Tarihlerinin Dağılımı 14
Şekil 5 Hane Halkı Sayısı 15
Şekil 6 Suriyeli Göçmen ve Mültecilerin Alanlara Dahil Olma Durumları 16
Şekil 7 Eğitimden Faydalanma Durumu 17
Şekil 8 Cinsiyete Göre Destek Alma Durumu 18
Şekil 9 Destek Türüne Göre Dağılım (Eğitim) 18
Şekil 10 Eğitim Desteği Alınan Yerlerin Dağılım 19
Şekil 11 Eğitim Desteği Alamama Durumu 20
Şekil 12 Alınamayan Eğitim Desteği Türü 20
Şekil 13 İstihdam Durumu 21
Şekil 14 İş ve İstihdama Yönelik Destek Alma Durumu 22
Şekil 15 İş ve İstihdam Alanında Alınan Desteklerin Dağılımı 22
Şekil 16 İş ve İstihdam Konusunda Destek Alınan Yerler 23
Şekil 17 İş ve İstihdam Konusunda Destek Alamama Durumu 24
Şekil 18 İş ve İstihdam Konusunda Alınamayan Destek Türleri 24
Şekil 19 Sağlık Hizmetlerinden Faydalanma Durumu 25
Şekil 20 Sağlık Konusunda Destek Alma Durumu 26
Şekil 21 Sağlık Konusunda Alınan Desteklerin Dağılımı 26
Şekil 22 Sağlık Konusunda Destek Alınan Yerler 27
Şekil 23 Sağlık Konusunda Destek Alamama Durumu 28
Şekil 24 Sağlık Konusunda Alınamayan Destek Türleri 28
Şekil 25 Konut ve Yerleşim Olanakları 29
Şekil 26 Konut ve Yerleşim Konusunda Destek Alma Durumu 30
Şekil 27 Alınan Desteklerin Dağılımı 30
Şekil 28 Konut ve Yerleşim Konusunda Destek Alınan Yerler 31
Şekil 29 Konut ve Yerleşim Konusunda Destek Alamama Durumu 32
Şekil 30 Konut ve Yerleşim Konusunda Alınamayan Destek Türleri 32
Şekil 31 Yasal Haklardan Faydalanabilme Durumu 33
Şekil 32 Yasal Hususlarda Destek Alma Durumu 34
Şekil 33 Yasal Hususlarda Alınan Desteklerin Dağılımı 34

Şekil 34 Yasal Hususlarda Destek Alınan Yerler 35
Şekil 35 Yasal Hususlarda Destek Alamama Durumu 36
Şekil 36 Yasal Hususlarda Alınamayan Destek Türleri 36
Şekil 37 Emniyet ve Güvende Hissetme Durumu 37
Şekil 38 Emniyet ve Güvenlik Konusunda Destek Alma Durumu 38
Şekil 39 Emniyet ve Güvenlik Konusunda Alınan Desteklerin Dağılımı 38
Şekil 40 Emniyet ve Güvenlik Konusunda Destek Alınan Yerler 39
Şekil 41 Emniyet ve Güvenlik Konusunda Destek Alamama Durumu 40
Şekil 42 Emniyet ve Güvenlik Konusunda Alınamayan Destek Türleri 40
Şekil 43 Dini İhtiyaçları Karşılayabilme Olanakları 41
Şekil 44 Dini Pratikleri Yerine Getirebilme Durumu 41
Şekil 45 Dini İhtiyaçlar Konusunda Destek Alma Durumu 42
Şekil 46 Alınan Desteklerin Dağılımı 42
Şekil 47 Dini İhtiyaçlar Konusunda Destek Alınan Yerler 43
Şekil 48 Dini İhtiyaçlar Konusunda Destek Alamama Durumu 44
Şekil 49 Konut ve Yerleşim Konusunda Alınamayan Destek Türleri 44
Şekil 50 Türkçeyi Kullanabilme Durumu 45
Şekil 51 Türkçe Dilini Kullanma Becerilerine Yönelik Bulgular 45
Şekil 52 Dil Konusunda Destek Alma Durumu 46
Şekil 53 Destek Türüne Göre Dağılım (Dil) 46
Şekil 54 Dil Konusunda Destek Alınan Yerlerin Dağılım 47
Şekil 55 Destek Alamama Durumu 48
Şekil 56 Alınamayan Dil Desteği Türü 48
Şekil 57 Göç Niyetine Dair Oranlar 50
Şekil 58 Gazianteplilerin Tutumlarının Değerlendirilmesi 56
Şekil 59 Karşı Kültüre Yönelik Benzerlik Algıları 57
Şekil 60 Yanlış Bilgiler 58
Şekil 61 Üretilen Bilgilerin Doğruluğu 58
Şekil 62 Medya Tasvirlerine Yönelik Algılar 59
Şekil 63 Birincil Bilgi Kaynakları 61
Şekil 64 İkincil Bilgi Kaynakları 61
Şekil 65 Üçüncül Bilgi Kaynakları 62

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 Suriye'ye Geri Göç Niyeti ve Sosyal Uyum 51
Tablo 2 Başka Bir Şehre Göç Niyeti ve Sosyal Uyum 52
Tablo 3 Başka Bir Ülkeye Göç Niyeti ve Sosyal Uyum 53
Tablo 4 TV Kanalı Listesi 63
Tablo 5 Radyo Kanalları Listesi 64
Tablo 6 İnternet Platformları Listesi 64
Tablo 7 İhtiyaç ve Beklentilere Dair Konu Kategorileri 67

ARAŞTIRMA HAKKINDA

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma Gaziantep şehrinde ikamet eden Suriyeli göçmen ve mülteci toplulukların sosyal uyum, yerel halk ile kendileri arasında kurdukları sembolik etkileşim, konu ve gündemlere yönelik bilgi kaynakları, medya pratikleri ile ihtiyaç ve beklentilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın verileri 15-30 Nisan 2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak yapılandırılmış soru formu ve yarı yapılandırılmış soru formu beraber kullanılmıştır. Araştırmanın amaçları bağlamında soru formu 5 bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde cinsiyet, yaş, eğitim, hane geliri, hane halkı sayısı gibi sosyodemografik sorulara göç tarihi sorusu eşlik etmektedir.

İkinci bölümde ise uyumu belirleyebilmek için bu toplulukların Gaziantep ilinde eğitim, iş ve istihdam, sağlık, konut ve yerleşim, yasal konular, emniyet ve güvenlik, dini ihtiyaç ve pratikler ve dil konularında kendilerini nasıl konumlandırdıklarını ve bu konularda hangi destekleri kimden aldıklarını tespit etmeye yönelik sorular bulunmaktadır.

Üçüncü bölüm yerel halkın bu topluluklara karşı tutumu, benzer yönleri ve üretilen söylemi ve tekrar göç niyetlerini belirlemeyi amaçlayan soruları barındırmaktadır.

Dördüncü bölüm ise bilgi kaynakları ve medya kullanım pratiklerini sorgulayan soruları içermektedir.

Son olarak Suriyeli göçmen ve mülteci toplulukların beklenti ve görüşlerini öğrenmeye yönelik ucu açık bir soru veri toplama aracına dahil edilmiştir.

Araştırmaya Gaziantep ilinde ikamet eden 800 göçmen katılım sağlayarak soruları yanıtlamıştır. Katılımcılara ait sosyodemografik özellikler aşağıda sunulmuştur.

Katılımcıların sosyodemografik dağılımları incelendiğinde %42'si kadın, %58'i erkeklerden oluşmaktadır (Şekil 1).

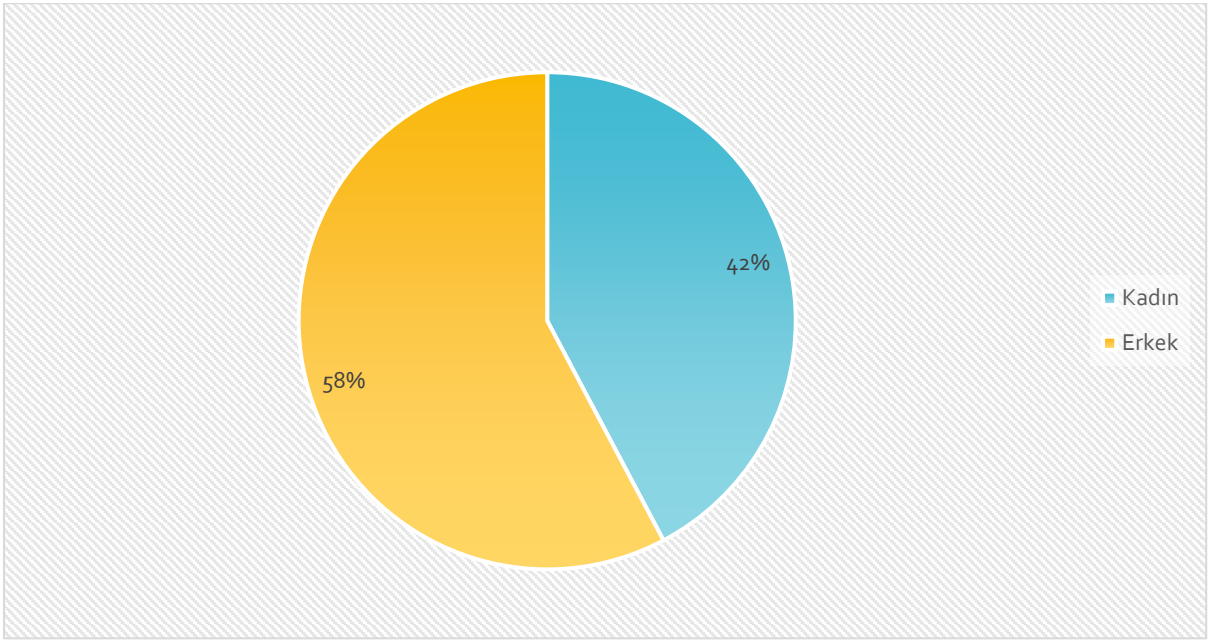

Şekil 1 Örneklemin Cinsiyete Göre Dağılımı

Yaş kategorilerine göre dağılımı ise, %22'si 18-25 yaş, %30'u 26-35 yaş, %29'u 36-44 yaş, %12'si 45-54 yaş ve %7'si 55 ve daha üzeri yaş kategorisindedir (Şekil 2).

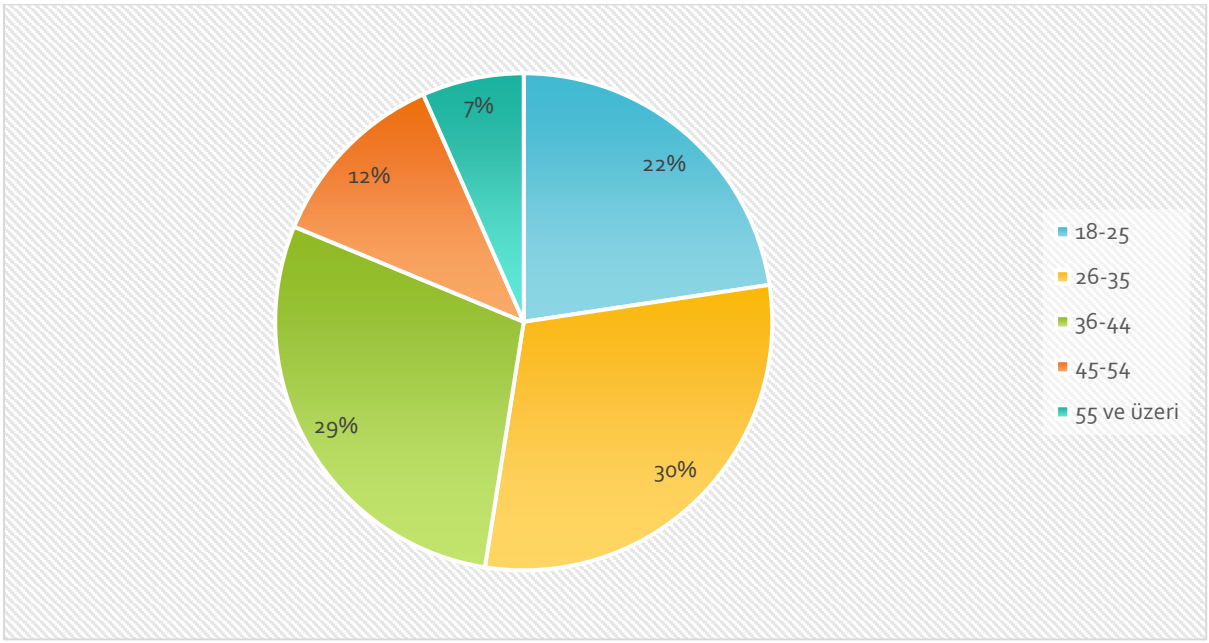

Şekil 2 Örneklemin Yaşa Göre Dağılımı

Katılımcıların eğitim durumlarına yönelik bilgilere göre %28'inin okuryazar olmadığı, %22'sinin okuryazar, %24'ünün ilköğretim, %8'inin lise, %5'inin ön lisans, %10'unun lisans ve %3'ünün lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir (Şekil 3).

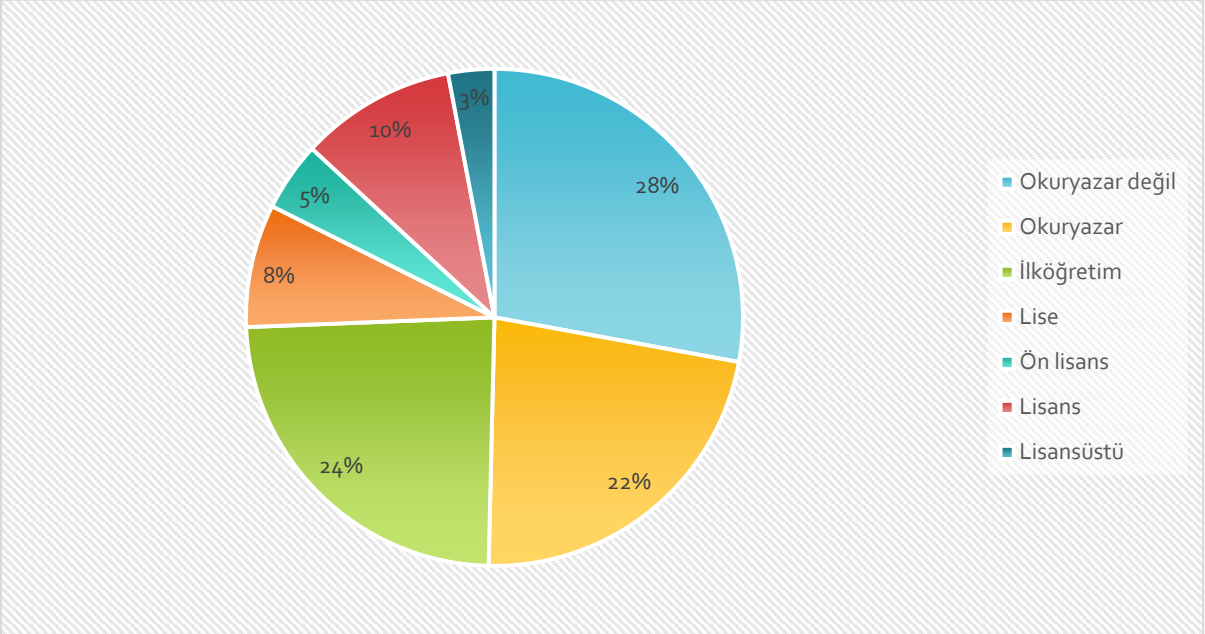

Şekil 3 Örneklemin Eğitime Göre Dağılımı

En büyükten en küçüğe sırasıyla belirtildiğinde; katılımcıların %20,9'u 2013 tarihinde, %19'u 2014 tarihinde %12'si 2012 tarihinde %11,6'sı 2015 tarihinde göç etmiştir (Şekil 4).

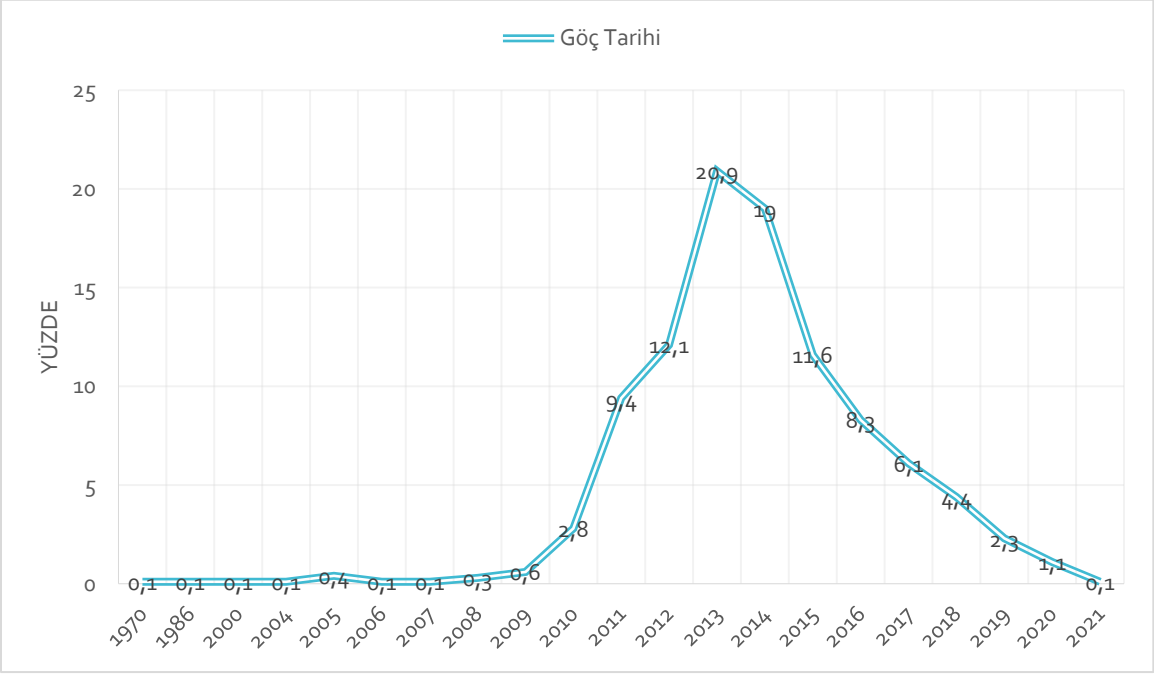

Şekil 4 Göç Tarihlerinin Dağılımı

Katılımcılar aylık gelirlerini en düşük 500 TL, en yüksek 40000 TL olarak belirtirken; tüm örneklemin gelir ortalaması ise 2795 TL olarak tespit edilmiştir.

Göçmenlerin %20'si hanede 5 kişi ile, %19,6'sı 4 kişi ile, %16,3'ü 6 kişi ile %9,3'ü 3 kişi ile yaşadığını dile getirmiştir (Şekil 5). Bu dağılımın ortalaması hesaplandığında genel olarak bir hanede beş kişinin yaşadığı söylenebilir.

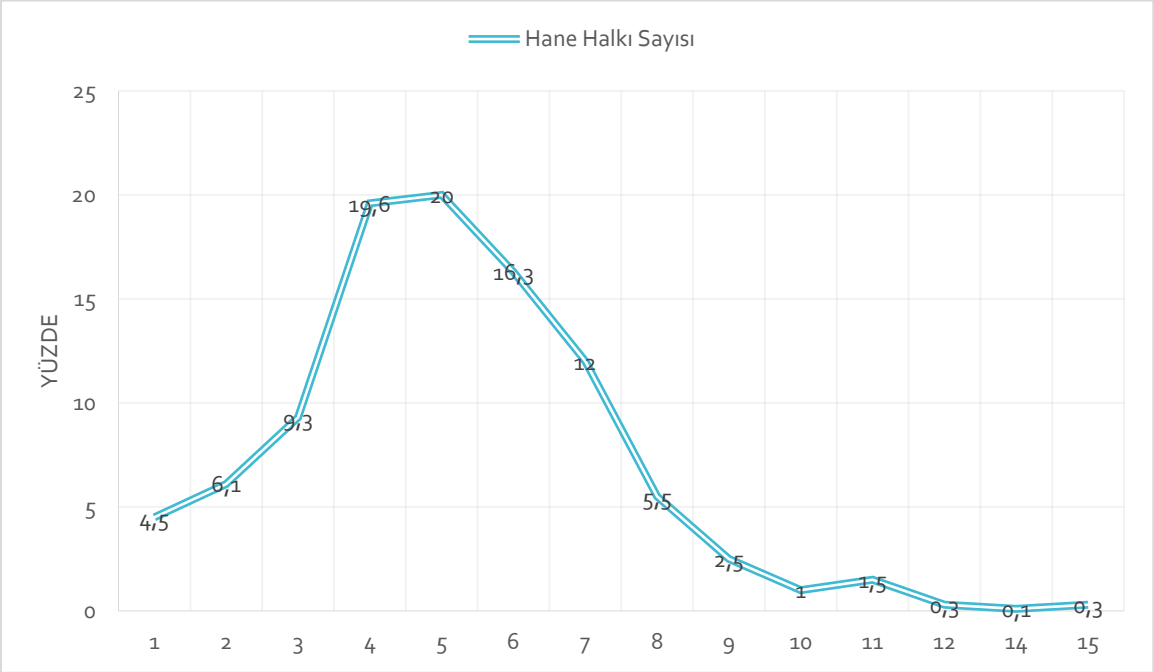

Şekil 5 Hane Halkı Sayısı

ARAŞTIRMA BULGULARI

SOSYAL UYUM

Bu çalışma kapsamında Suriyeli göçmen ve mülteci toplulukların yeni ikametleri olan Gaziantep kentine uyum durumları eğitim, istihdam, sağlık, konut ve yerleşim, yasal hususlar, emniyet ve güvenlik, dini yaşam ve dil olmak üzere sekiz alan üzerinden anlaşılmaya çalışılmıştır. Şekilde belirtilen alanlara katılımcıların dahil olma oranı arttıkça Suriyeli göçmen ve mülteci toplulukların o ölçüde kente entegre olduğu düşünülebilir. Bu bağlamda katılımcılara bu alanlara katılım, bu alanlarda destek alma durumları ve destek aldıkları kurum ve kişiler sorulmuştur.

Şekil 6'da her bir alan türünde katılımcıların alanın sunduğu hizmetlerden faydalanma ya da o alana dahil olabilme durumları gösterilmiştir. Bu bağlamda Gaziantep'te yaşayan Suriyelilerin yarısından daha fazlası konut/yerleşim ve eğitim hususlarında kente dahil olamadıklarını dile getirmişlerdir. Ancak dini pratikler, sağlık ve emniyet/güvenlik konularında Suriyeli göçmenlerin dörtte üçünden daha fazlasının bir entegrasyon sağladığı söylenebilir. Yine dil, iş ve istihdam ve yasal hususlarda orta düzeyde bir uyumun olduğu değerlendirilebilir. Her bir alana dair daha ayrıntılı sonuçlar başlıklar altında ayrı ayrı ele alınarak aşağıda sunulmuştur.

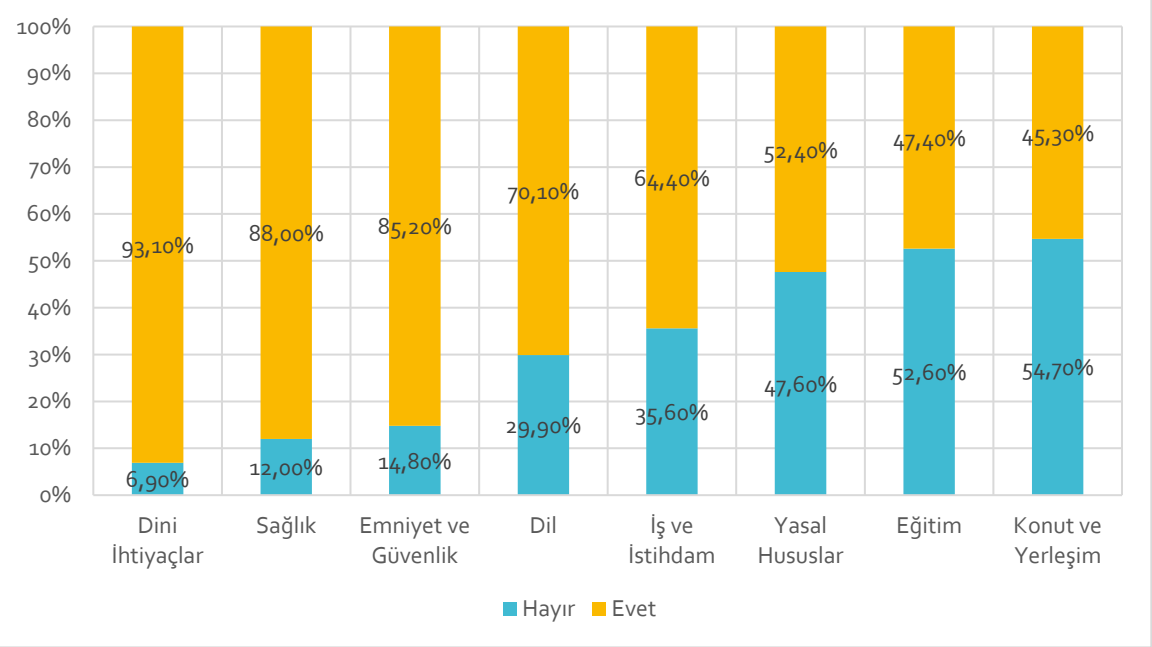

Şekil 6 Suriyeli Göçmen ve Mültecilerin Alanlara Dahil Olma Durumları

EĞİTİM

Suriyeli katılımcılara öncelikle Gaziantep kentinde sunulan eğitim olanaklarından yeterince faydalanıp faydalanamadıkları sorulmuştur (Şekil 7). Bu soruya katılımcıların %52,60'ı olumsuz cevap vermişlerdir. Bu durum cinsiyetler açısından incelendiğinde erkek ve kadınlar açısından da benzer bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Erkeklerin %52,90'ı ve kadınların %52,30'u eğitim olanaklarından yeterince faydalanamadıklarını düşünmektedir.

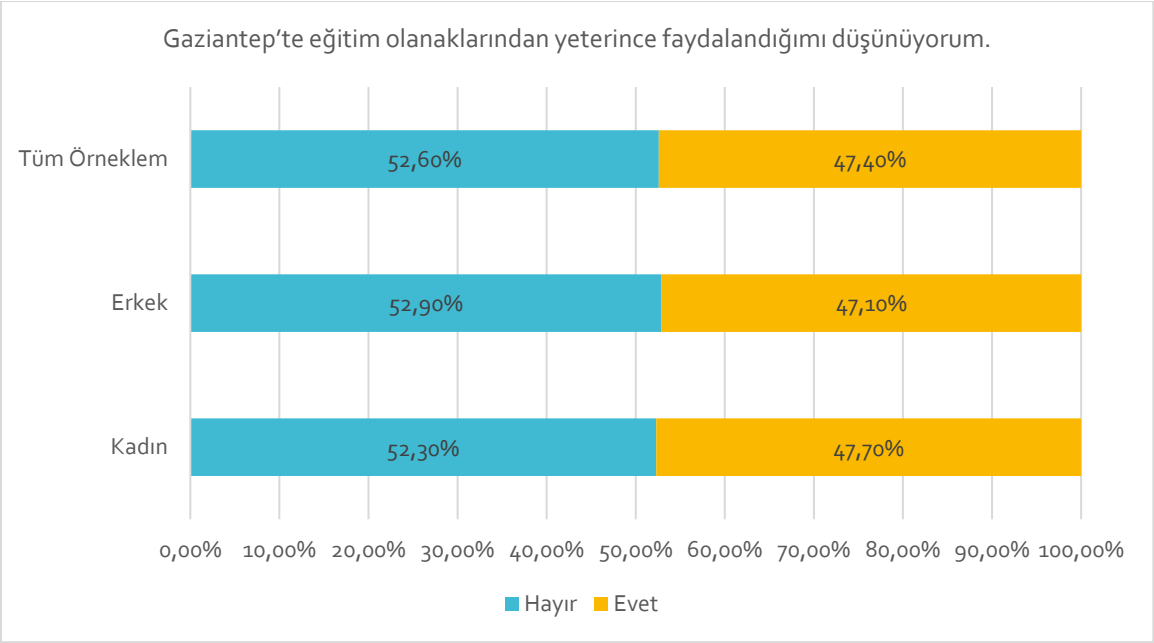

Şekil 7 Eğitimden Faydalanma Durumu

Ayrıca Suriyeli katılımcılara eğitimlerini sürdürmek için dışarıdan destek alıp almadıkları konusunda bir soru daha yöneltilmiştir (Şekil 8). Katılımcıların %77'si herhangi bir destek almadığını dile getirmiştir. Bu dağılım erkek ve kadınlar açısından da aynı oranlarda bir dağılım göstermektedir. Katılımcıların %23'ü (N=182) ise eğitim dahilinde bazı destekler aldıklarını dile getirmişlerdir (Şekil 9). Eğitim bağlamında destek aldığını belirten kişilerin (N=182) %62,09'u maddi olarak bir destek aldığını dile getirmişlerdir. Yine katılımcıların %46,7'si eğitim yardımcı malzeme, %34,7'si giysi ve %20,3'ü konaklama desteği aldıklarını belirtmişlerdir. Yine bu katılımcıların %17,58'i psikolojik destek almışlardır. Eğitim alanında bir problem yaşayan ve bu sorunların çözümüne yönelik çözüm desteği alan katılımcılar ise %13,74'lük bir oranı oluşturmaktadır.

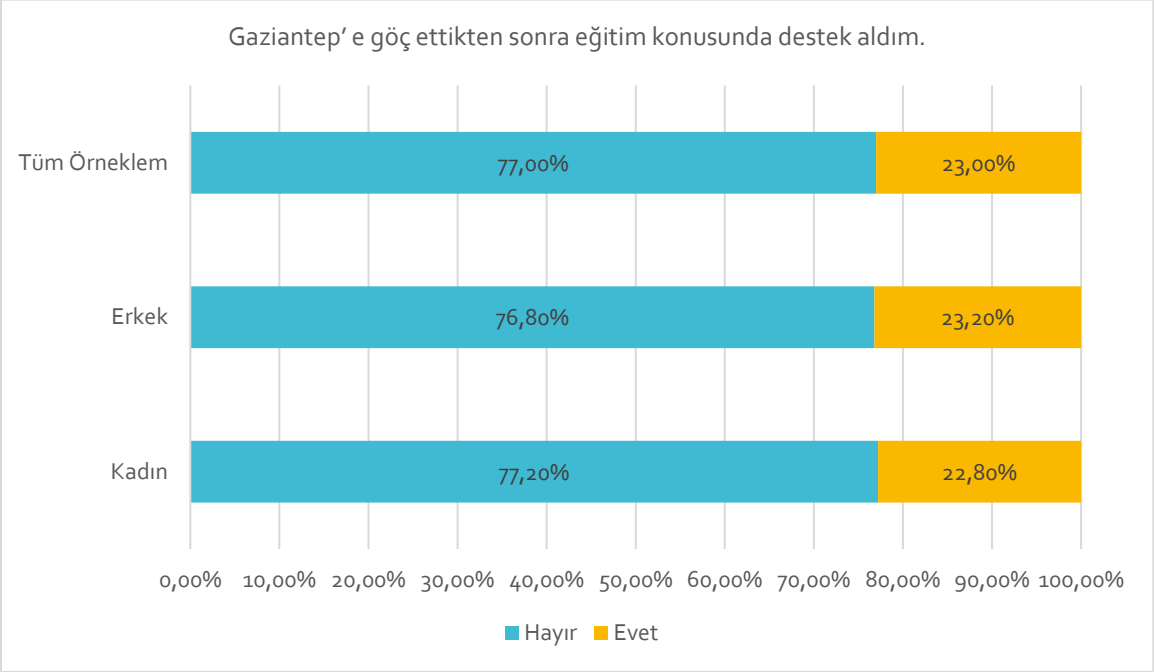

Şekil 8 Cinsiyete Göre Destek Alma Durumu

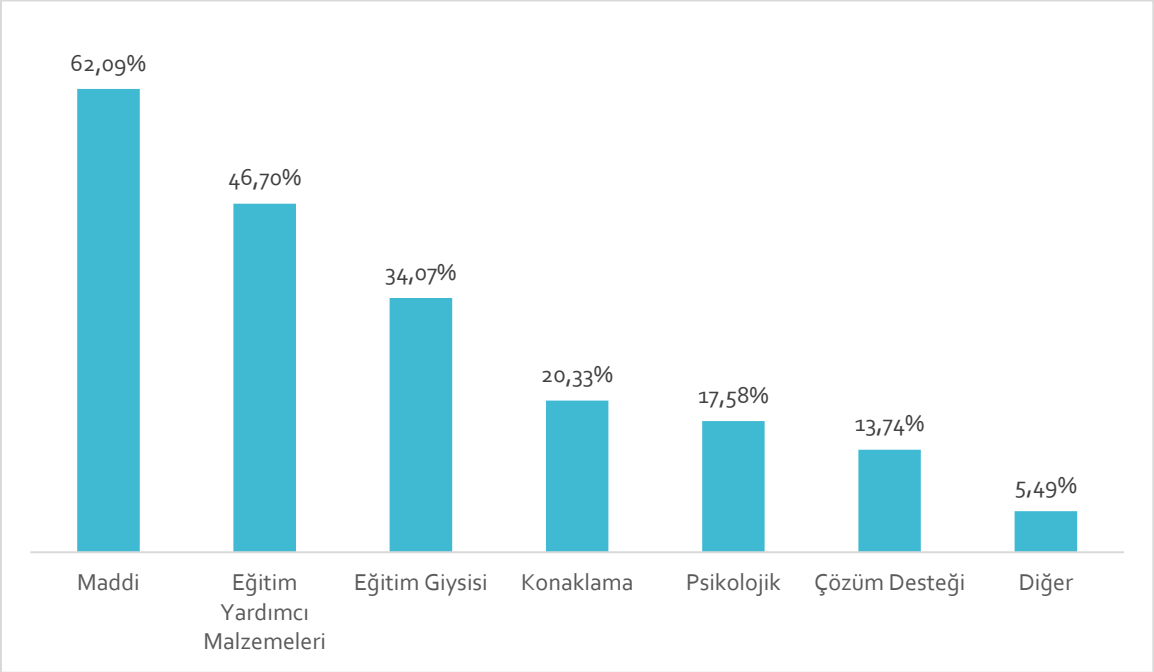

Şekil 9 Destek Türüne Göre Dağılım (Eğitim)

Suriyeli göçmen ve mülteciler çeşitli kurum ve kuruluşlardan destek aldıklarını dile getirmişlerdir (Şekil 10). Bu kurum kuruluşların dağılımı incelendiğinde STK (%44,5), valilik ve bağlıları (%43,4) ve eğitim kurumları (%41,2) öne çıkan destek kaynakları olarak görülmektedir. Destek alan katılımcıların %34,6'sı eğitim bağlamında belediyeden bir destek aldığını belirtmiştir. Yine katılımcıların kendi içlerinde birbirlerine destek olma durumuna bakıldığında %13,7'si akrabalarından ve %11,5'i diğer Suriyelilerden destek aldığını dile getirirken. %12,1'i ise Gazianteplilerden destek aldığını dile getirmiştir.

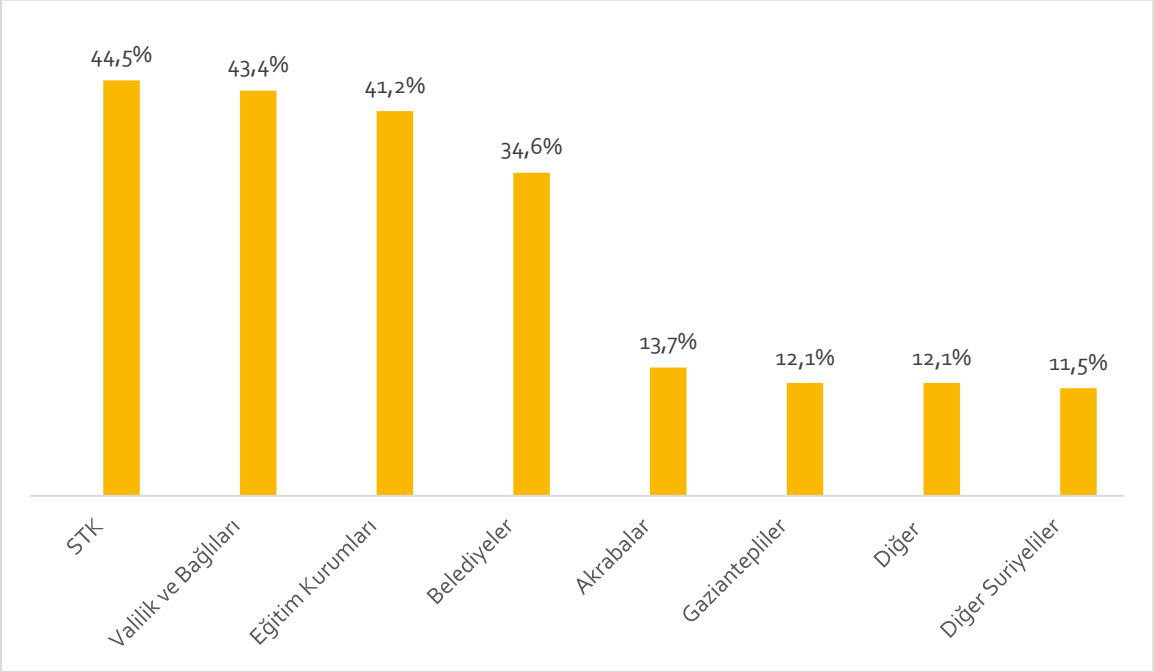

Şekil 10 Eğitim Desteği Alınan Yerlerin Dağılım

Suriyeli göçmen ve mülteciler arasında bazı katılımcılar eğitim hususunda almak isteyip ancak alamadıkları bazı hususların olduğunu belirtmişlerdir. Bu grup %11,8 (N=93) olarak hesaplanmıştır (Şekil 11).

Destek alamadığını belirten grubun (N=93) talep ettikleri destek türlerinin başında %54,84 ile maddi destek bulunmaktadır. Yine katılımcıların psikolojik desteğe olan ihtiyaçları (%38,71) yüksek oranlardan bir tanesidir. Bu oranları konaklama, eğitim yardımcı malzeme, giysi ve çözüm desteği takip etmektedir (Şekil 12).

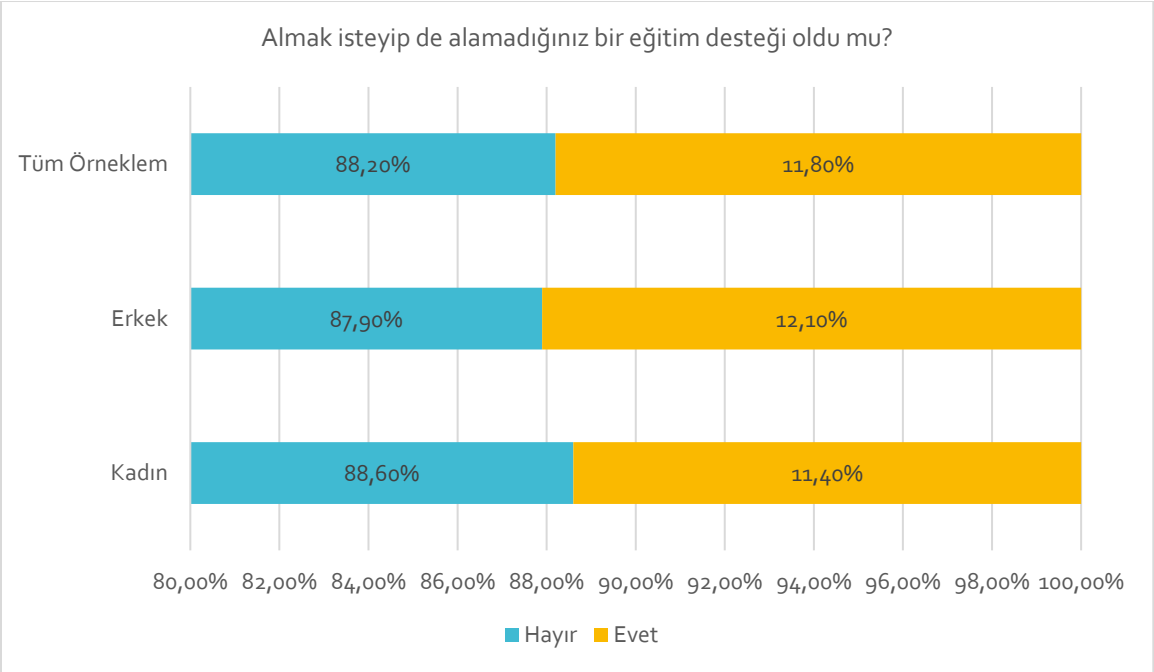

Şekil 11 Eğitim Desteği Alamama Durumu

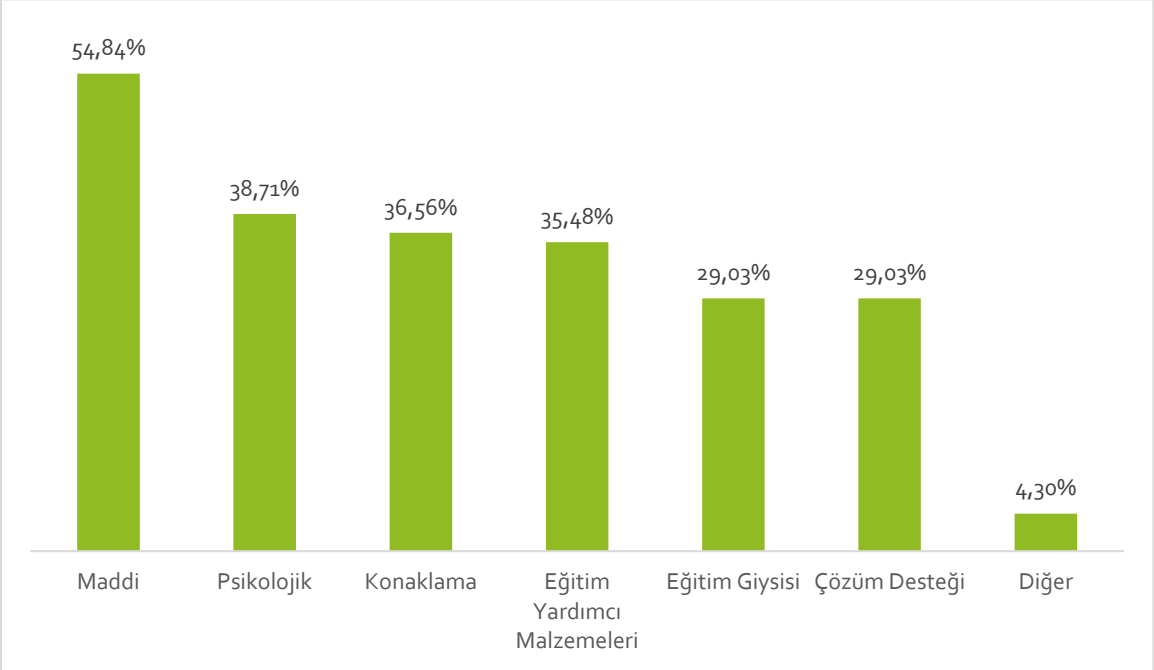

Şekil 12 Alınamayan Eğitim Desteği Türü

İŞ VE İSTİHDAM

Çalışmaya katılım sağlayan Suriyeli göçmen ve mültecilerin %64,4'ü (N=515) Gaziantep'te geçimini sağlayabilecek bir işinin olduğunu ifade etmiştir. Cinsiyet açısından bir değerlendirme yapıldığında kadınlarda (%64,8) az da olsa bu oranın erkeklere (%64,10) daha fazla olduğu söylenebilir.

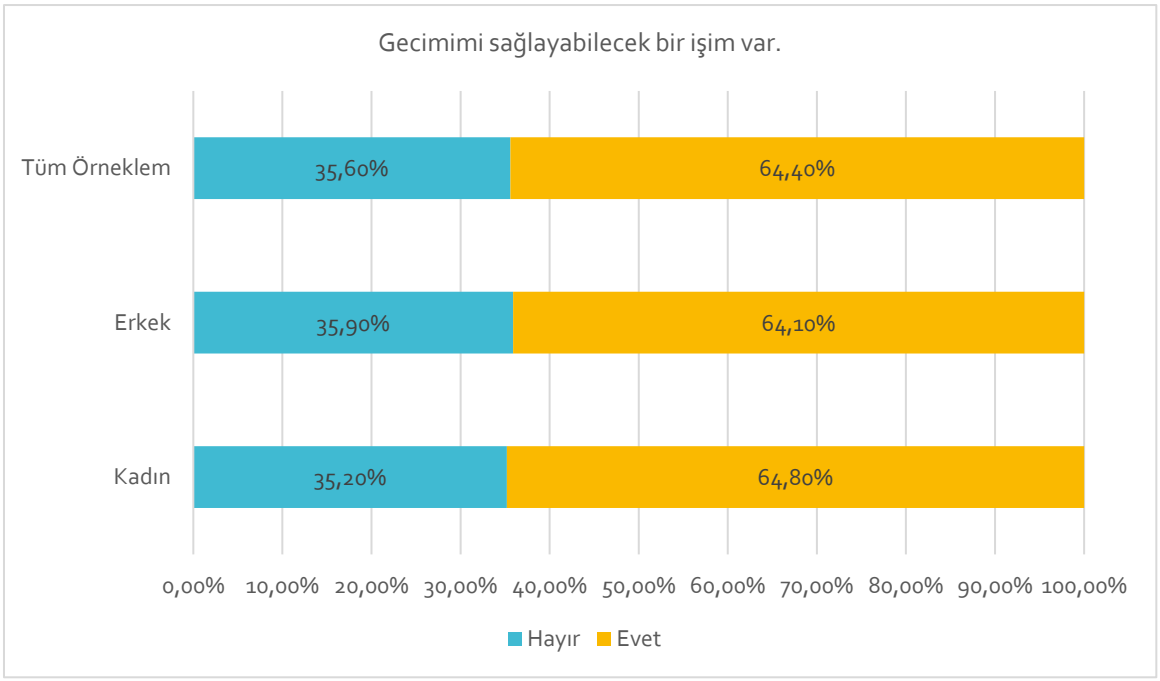

Şekil 13 İstihdam Durumu

Katılımcılara iş ve istihdam konusunda Gaziantep'e geldikten sonra bir destek alıp almadıkları sorulduğunda %87'si hayır cevabını vermişlerdir. İş ve istihdam konusunda herhangi bir destek alanların oranı ise %13 (N=104) olarak belirlenmiştir. Kadın katılımcılarda bu oran %13,6'lık bir oranla erkeklerden (%12,6) daha fazladır (Şekil 14).

İş ve istihdam konusunda destek alan katılımcıların hangi hususlarda destek aldıklarını gösteren Şekil 15 incelendiğinde destek aldığını belirten 104 katılımcının %41,35'i çeşitli kurslara, %39,42'si meslek edinme kurslarına ve %28,85'i eğitim faaliyetlerine katılmıştır. Yine %31,73'ü istihdam edilmek için destek aldığını belirtmiştir.

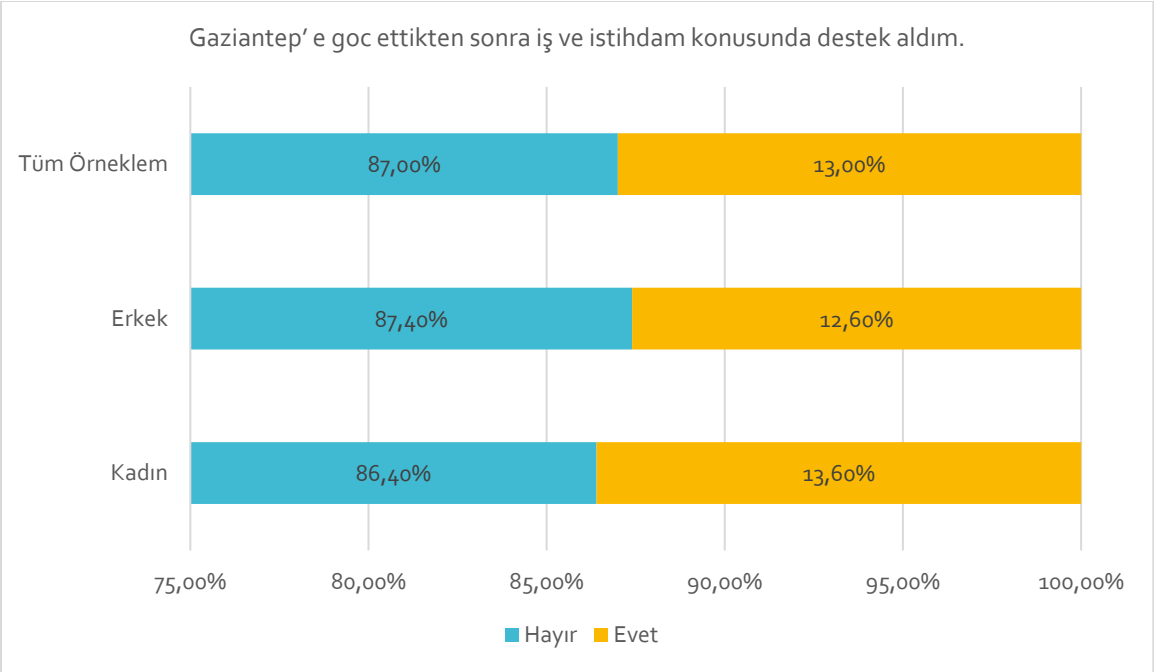

Şekil 14 İş ve İstihdama Yönelik Destek Alma Durumu

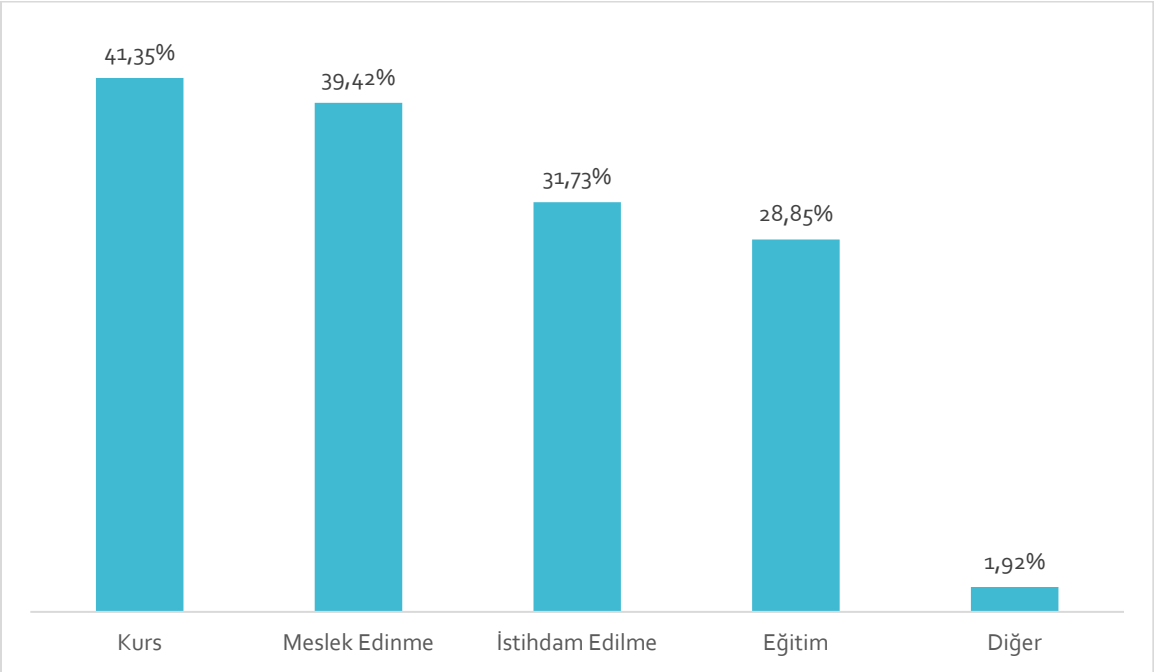

Şekil 15 İş ve İstihdam Alanında Alınan Desteklerin Dağılımı

Suriyeli göçmen ve mültecilerden iş ve istihdam hususunda destek aldığını belirten (N=104) bireyler bu destekleri büyük çoğunlukla belediyelerden (%43.3) aldığını belirtmişlerdir (Şekil 16). Yine sivil toplum kuruluşlarından çeşitli destekler aldığını belirtenlerin oranı %32,7'dir. Kendi toplulukları içerisinde destek alma oranlarına bakıldığında ise akrabalarından %14,4'ü ve diğer Suriyelilerden ise %8,7'si destek aldığını dile getirmiştir. Gaziantepli diğer kişilerden herhangi bir destek aldığını dile getirenler ise %12,%'tir.

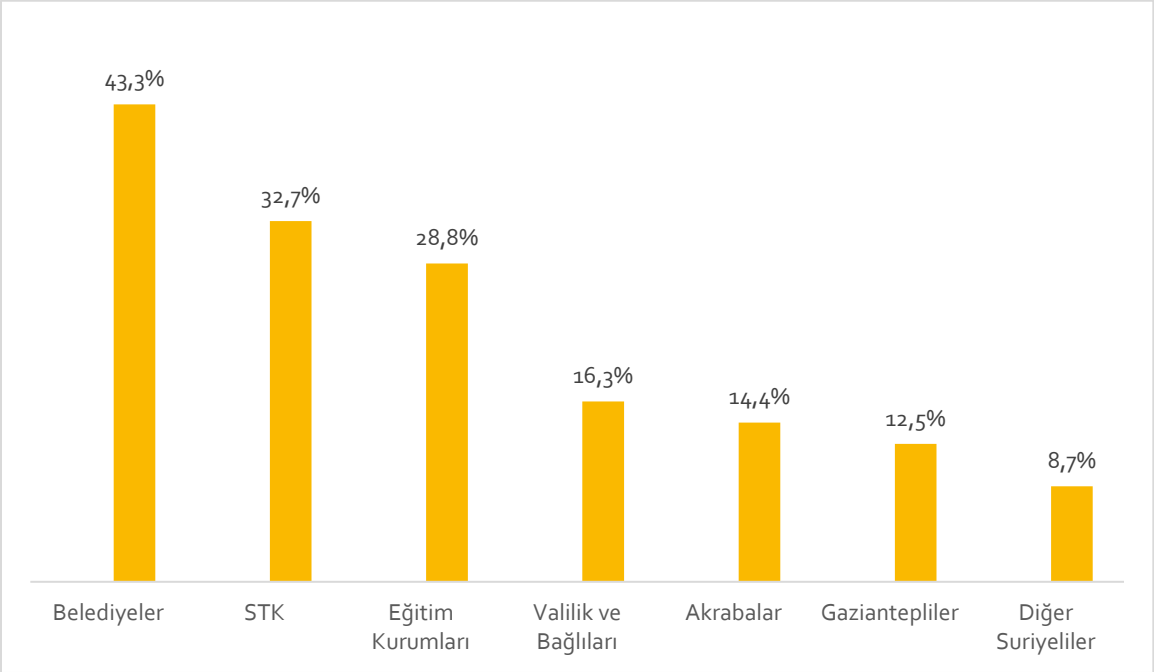

Şekil 16 İş ve İstihdam Konusunda Destek Alınan Yerler

Katılımcıların %14,40'ü (N=113) istedikleri halde destek alamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun kadınlarda (%15,8) erkeklere (%13,4) nispeten daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 17). Talep edilen ancak erişilemeyen destekler arasında %53,1 ile istihdam edilme öne çıkmaktadır. Yine kurs ve eğitime dair talepler de bulunmaktadır (Şekil 18).

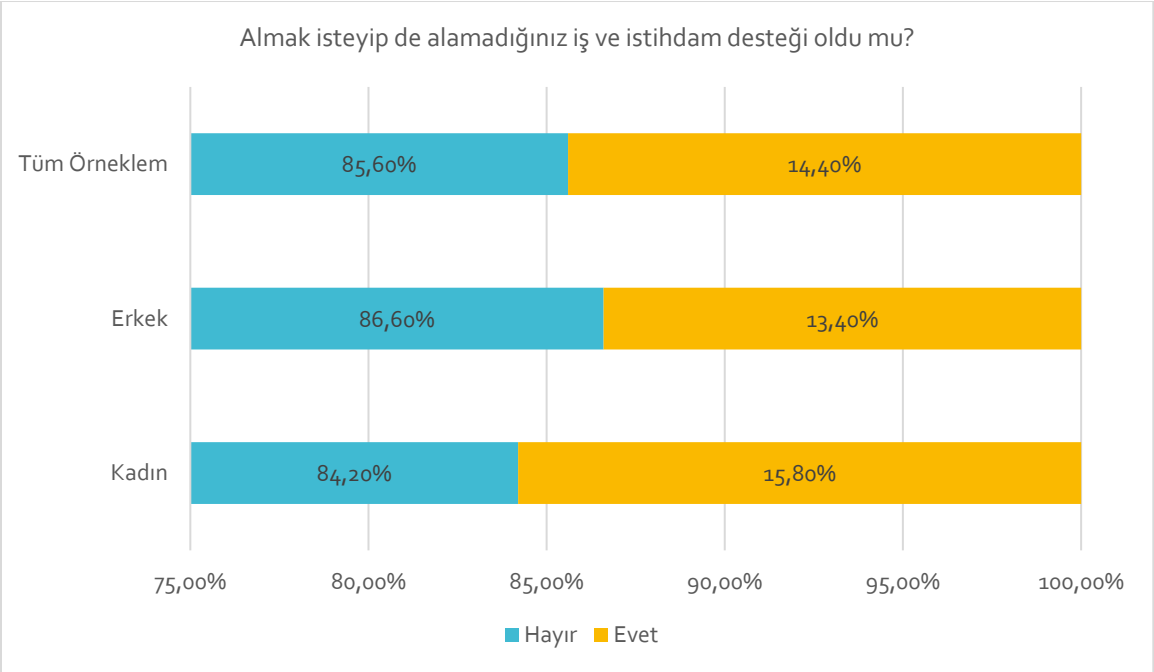

Şekil 17 İş ve İstihdam Konusunda Destek Alamama Durumu

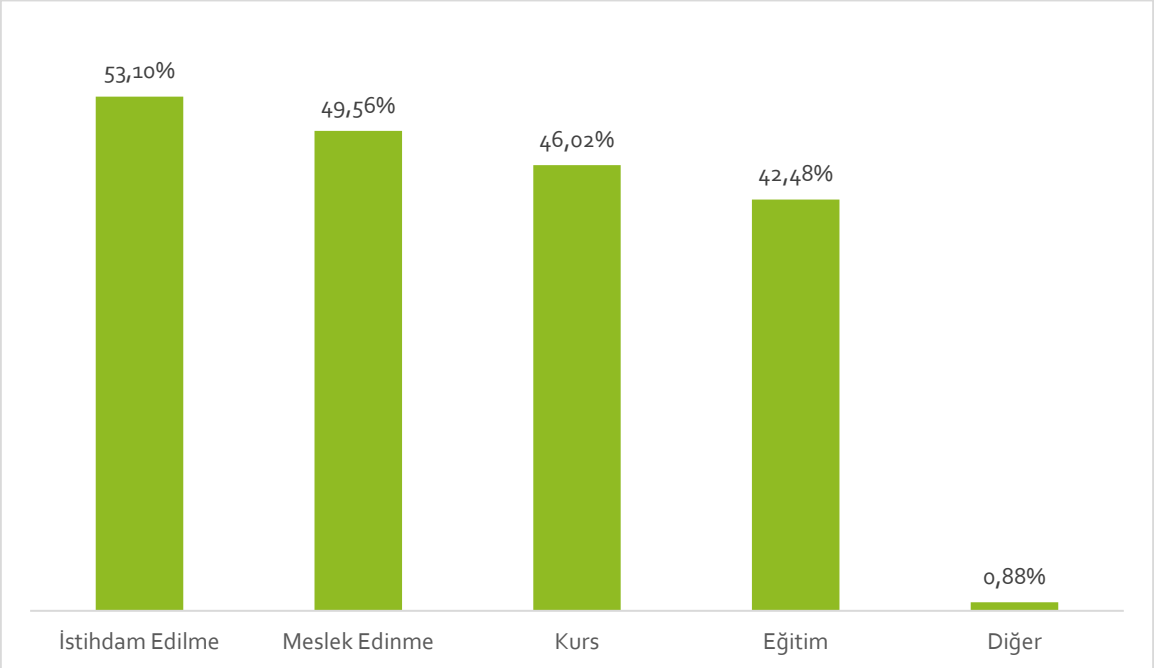

Şekil 18 İş ve İstihdam Konusunda Alınamayan Destek Türleri

SAĞLIK

Sağlık göçmen ve mülteciler açısından en önemli temel ihtiyaçlardan birisidir. Göçmen ve mülteciler içerisinde %12'lik bir grup (N=219) Gaziantep kentinde sunulan sağlık hizmetlerinden yeterince faydalanamadığını ifade etmiştir. Cinsiyet açısından incelediğimizde sağlık hizmetlerinden faydalanamadığını erkekler (%12,5) kadınlara (%11,4) oranla daha fazla dile getirmişlerdir.

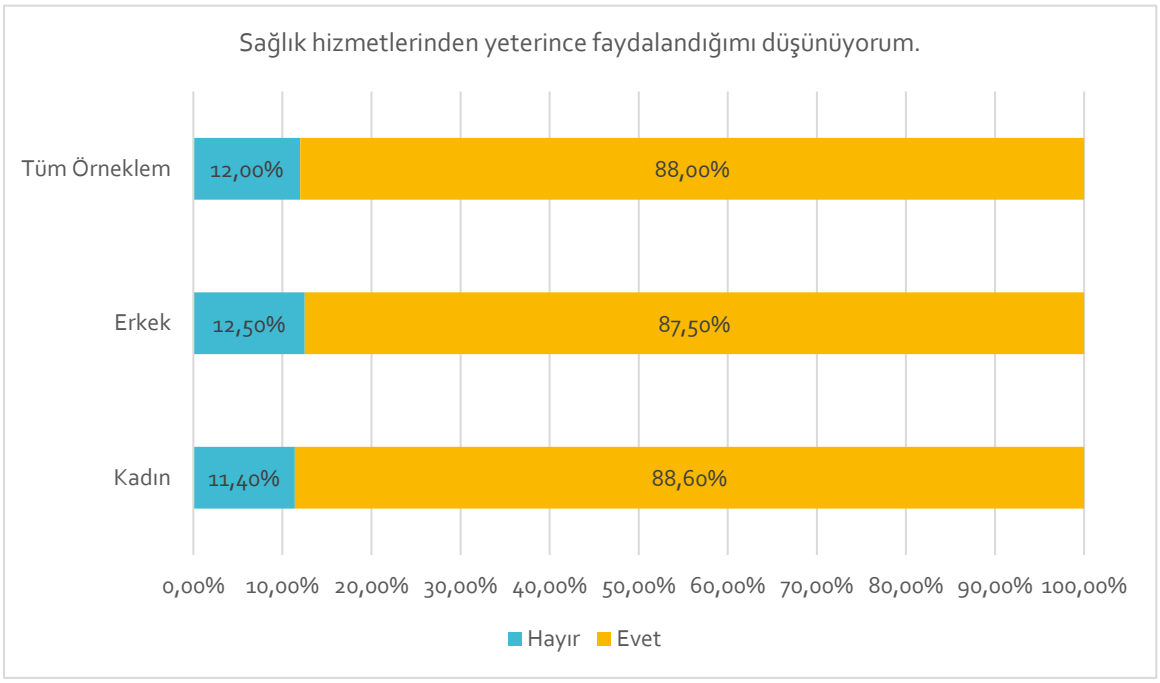

Şekil 19 Sağlık Hizmetlerinden Faydalanma Durumu

Gaziantep'e göç ettikten sonra ilaç, tetkik, tedavi, tıbbi malzeme, bakım, eğitim ve kurs gibi sağlık konularında herhangi bir destek aldığını belirtenlerin oranı %70,50 (547) olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılanların neredeyse büyük çoğunluğu sağlık hususunda bir destek aldığını belirtmiştir (Şekil 20). Bu bağlamda göçmen ve mülteciler %98,72 oranında ilaç desteği ve %81,54 oranında tetkik ve tedavi hizmeti almışlardır. Yine neredeyse destek alan 547 kişinin yarısı (%55,5) tıbbi malzeme yardımı aldıklarını belirtmişlerdir. Bakım, eğitim ve kurslar da alınan destekler arasında bulunmaktadır (Şekil 21).

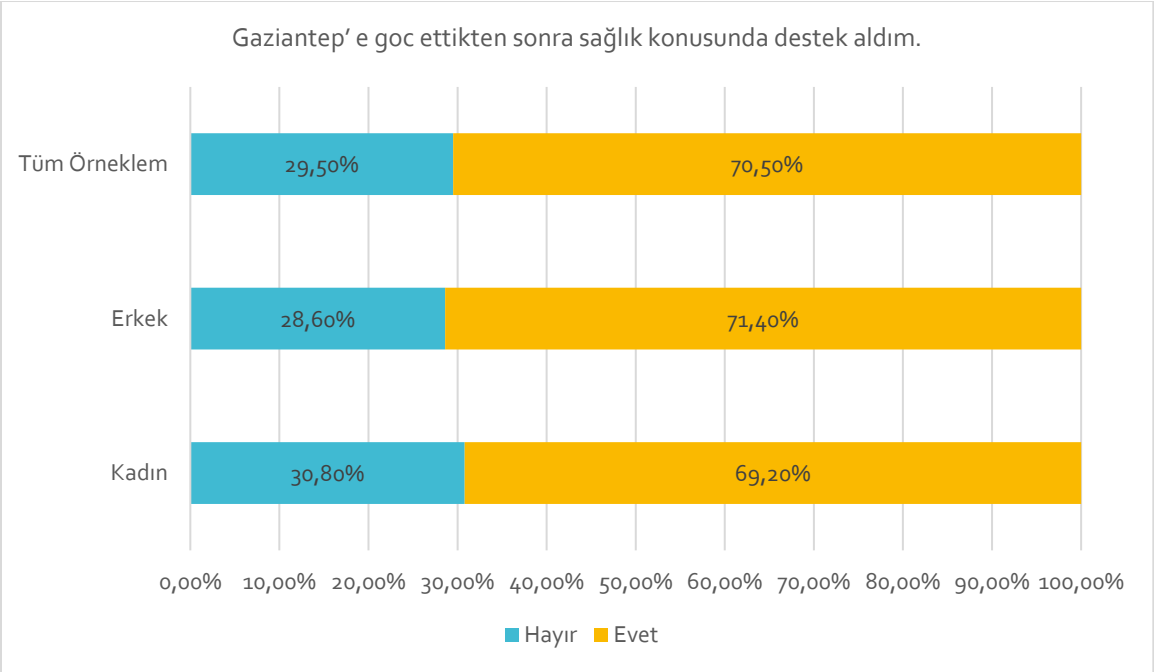

Şekil 20 Sağlık Konusunda Destek Alma Durumu

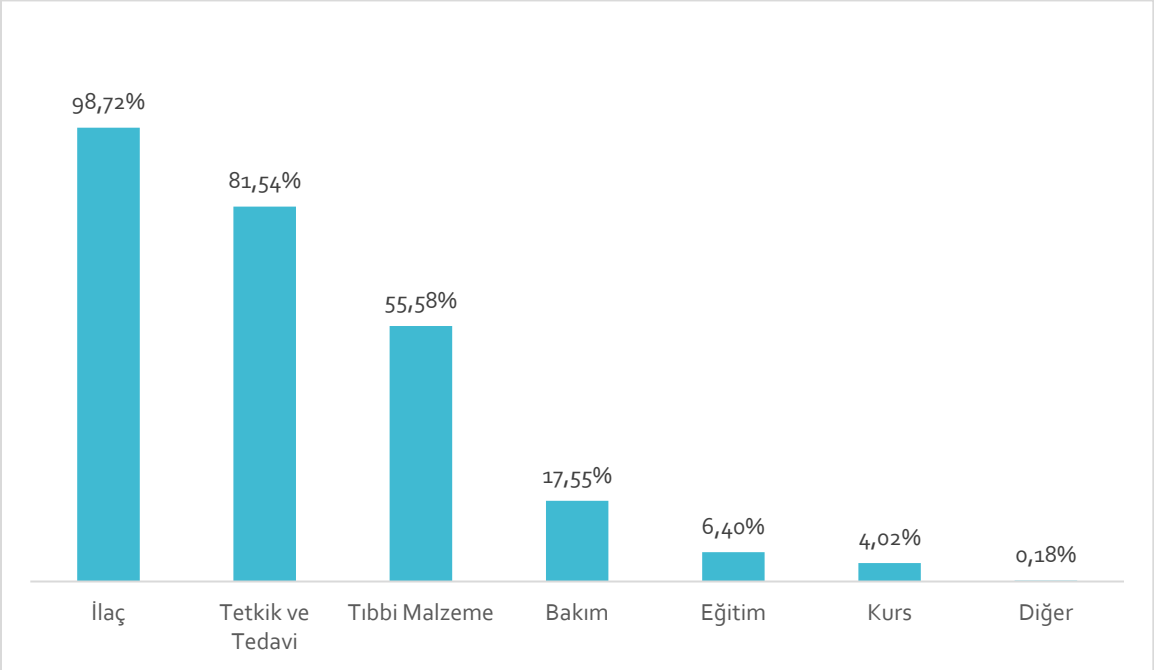

Şekil 21 Sağlık Konusunda Alınan Desteklerin Dağılımı

Göçmen ve Mülteciler sağlık hususunda aldıkları destekleri %58,1 oranıyla Valilik ve Bağlısı kurum ve kuruluşlardan daha sonra ise sivil toplum kuruluşlarından aldıklarını dile getirmişlerdir. Belediyelerden sağlık desteği alanların oranı %24,7'dir. Kendi toplulukları içerisinde bulunan akrabalarından %7,1 ve diğer Suriyelilerden %5,3 oranında bireyin destek aldığı söylenebilir. Gazianteplilerden sağlık konusunda destek aldığını belirtenlerin oranı %5,3'tür (Şekil 22).

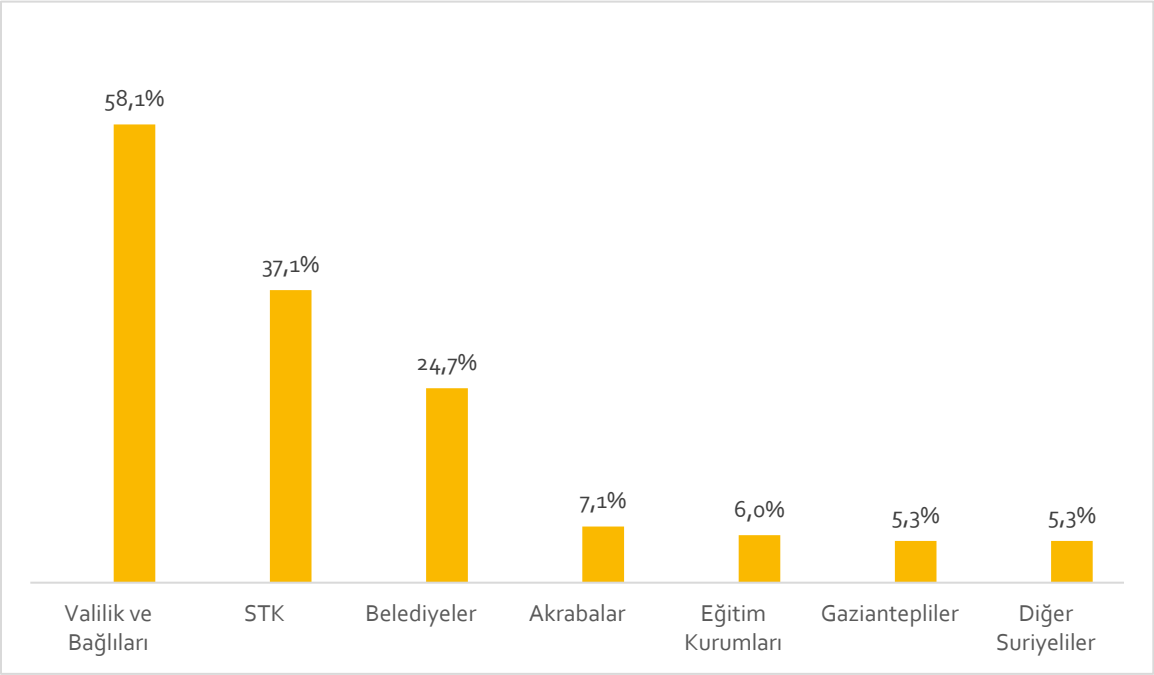

Şekil 22 Sağlık Konusunda Destek Alınan Yerler

Katılımcılar içerisinde istedikleri halde bazı hususlarda sağlık desteği alamadığını belirtenlerin oranı %9,3'tür (N=73). Cinsiyete göre de dağılım benzer bir örüntü sergilemektedir (Şekil 23). 73 katılımcıdan oluşan sağlık hususunda istediği halde destek alamadığını belirten grubun %53,42'si ilaç, %47,95'i tetkik ve tedavi ve %32,88'i bakım konularında destek taleplerinin yanıtsız kaldığını belirtmişlerdir. Yine tıbbi malzeme desteği alamayanların oranı da %27,40'tır. Bunların dışında sağlık konusunda kurs ve eğitim almak isteyen katılımcılar da bulunmaktadır (Şekil 24).

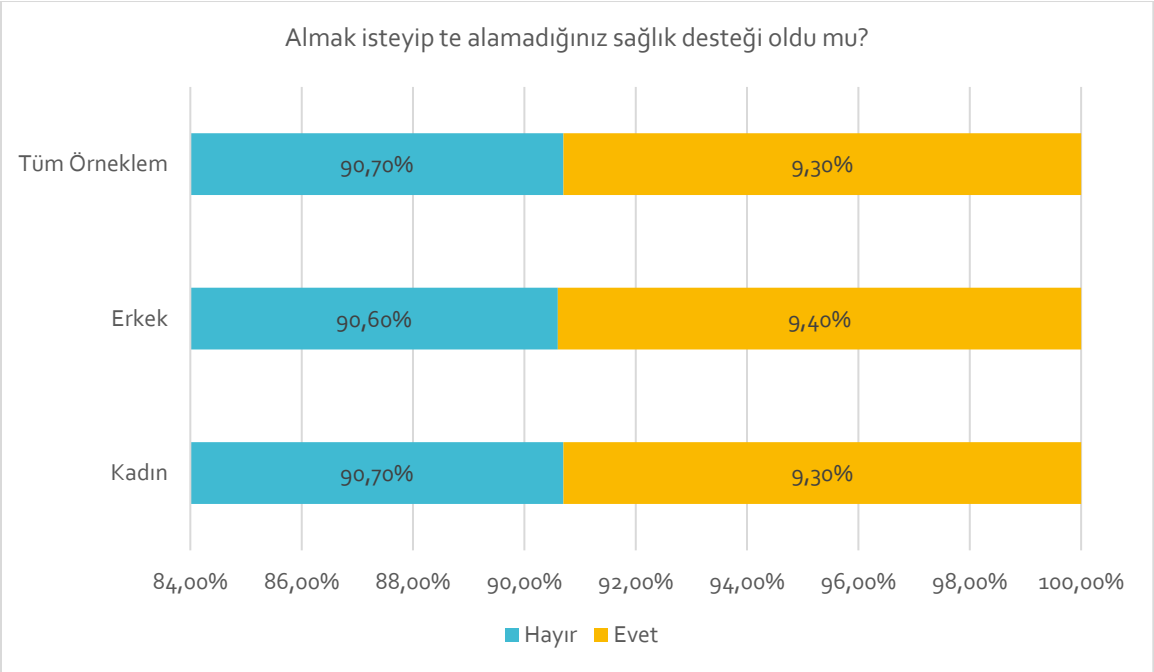

Şekil 23 Sağlık Konusunda Destek Alamama Durumu

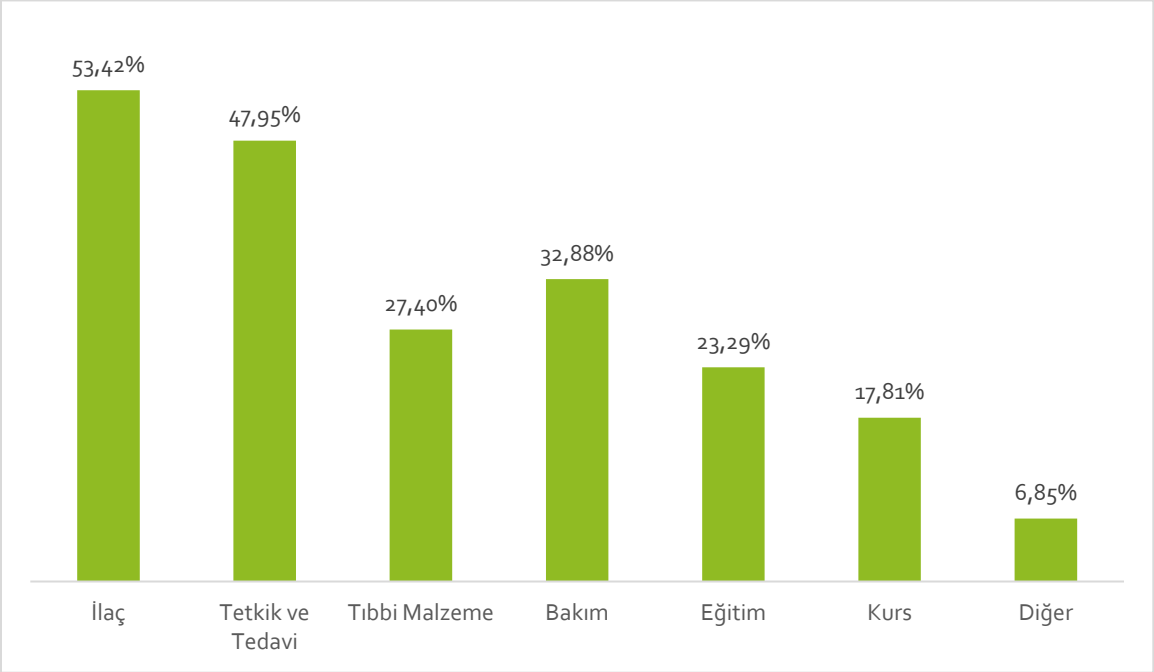

Şekil 24 Sağlık Konusunda Alınamayan Destek Türleri

KONUT VE YERLEŞİM

Konut ve yerleşim ihtiyaçlarını giderme noktasında Suriyeli göçmenlerin yarısından fazlası (%54,7) Gaziantep'teki olanakların yetersiz olduğunu düşünmektedir. Erkekler (%57,1) kadınlara (%51,4) oranla bu yetersizlik durumunun daha fazla dile getirmişlerdir.

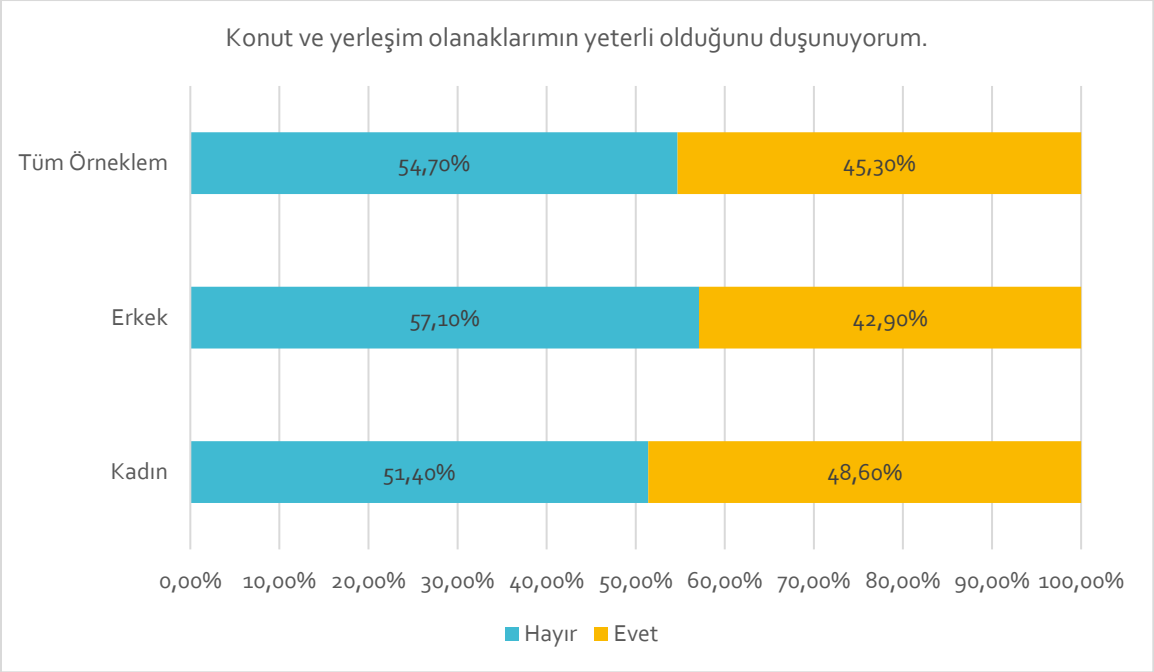

Şekil 25 Konut ve Yerleşim Olanakları

Göçmenlerin %11,9'u Gaziantep'e göç ettikten sonra konut ve yerleşim bağlamında bir destek aldığını belirtirlerken %88,10'u herhangi bir destek almadıklarını belirtmişlerdir. Kadınlar %14,5 oran ile erkeklere (%10,10) göre destek aldıklarını daha fazla dile getirmişlerdir (Şekil 26). Alınan desteklerin türleri incelendiğinde destek aldığını belirten grubun (N=221) %74,47'maddi yardım aldığını, %46,81'i konaklama için yardım aldığını belirtmiştir (Şekil 27).

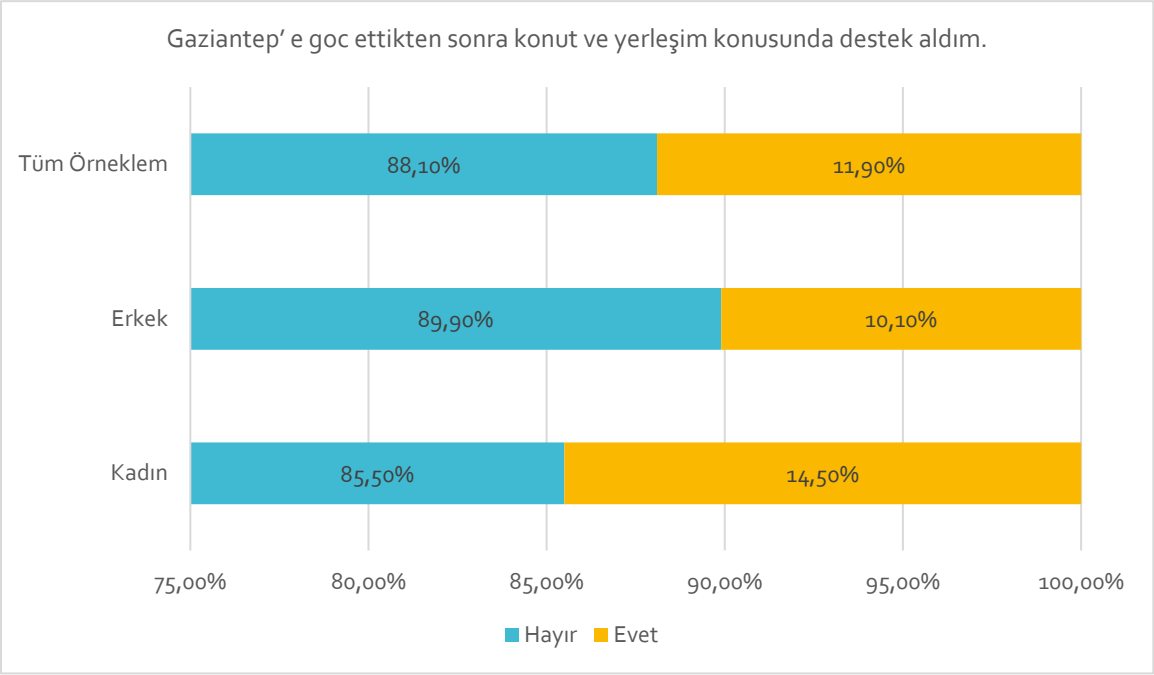

Şekil 26 Konut ve Yerleşim Konusunda Destek Alma Durumu

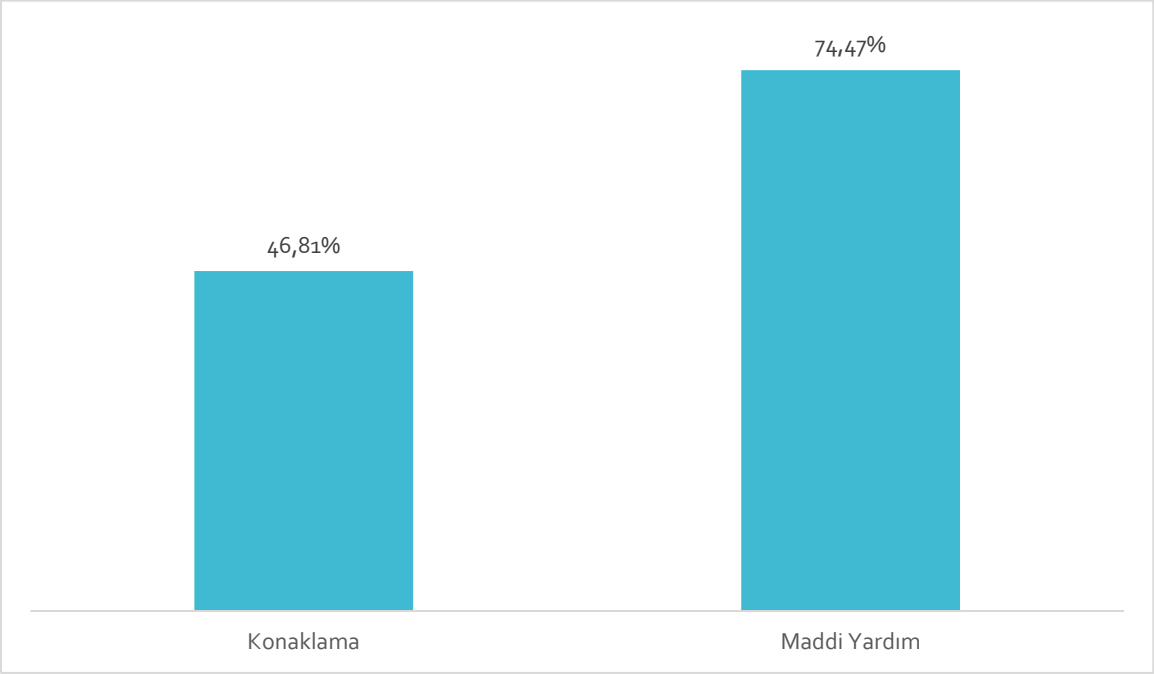

Şekil 27 Alınan Desteklerin Dağılımı

Konut ve yerleşim konusunda desteklerin %39,4 ile akrabalarca ve %13,8 ile diğer Suriyelilerce verildiği görülmektedir. Yine sivil toplum kuruluşlarından destek alanların oranı %34 oranındadır. Belediyelerden destek aldığını belirtenlerin oranı %26,6 iken Valilik ve Bağlılarından konut ve yerleşim konusunda destek aldığını belirtenlerin oranı %24,5'tir. Gazianteplilerden destek aldığını ifade edenlerin oranı ise %14,9'dur.

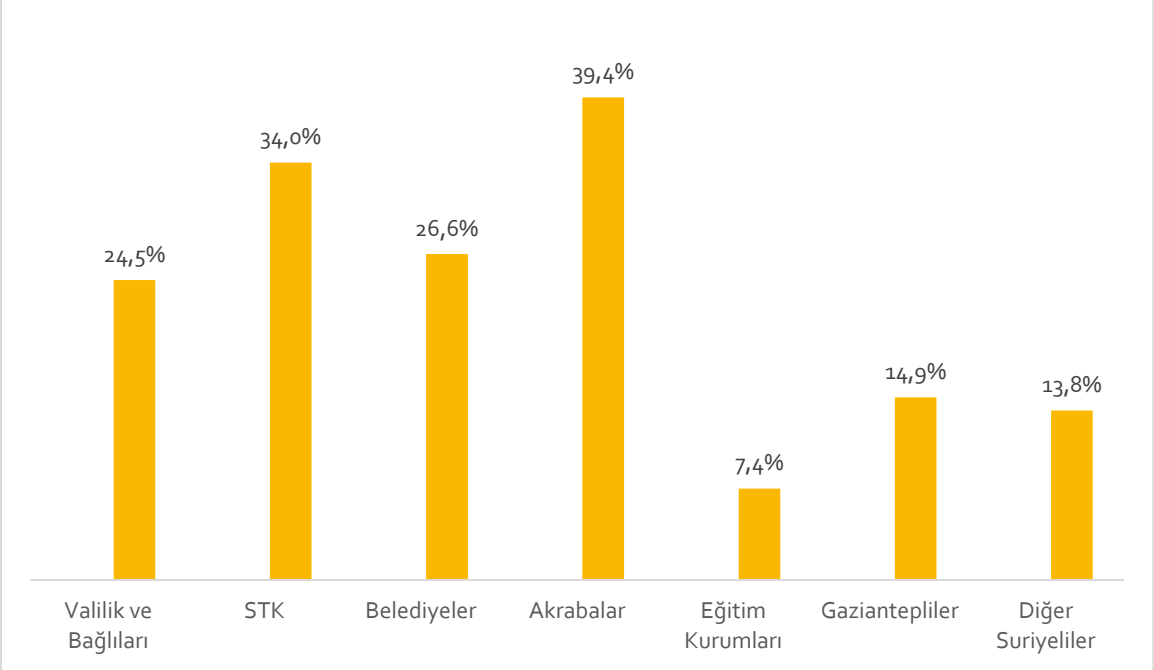

Şekil 28 Konut ve Yerleşim Konusunda Destek Alınan Yerler

Konaklama ya da maddi yardım desteğinde bulunan ancak erişemeyen katılımcılar da bulunmaktadır. Bu grup örneklemin %28,20'lik bir oranına tekabül emektedir (Şekil 29). 221 göçmenlik bu grubun %85,52'si konaklama destek taleplerinin yanıtsız kaldığını %81,9'u ise maddi yardım taleplerinin yanıtsız kaldığını belirtmişlerdir (Şekil 30).

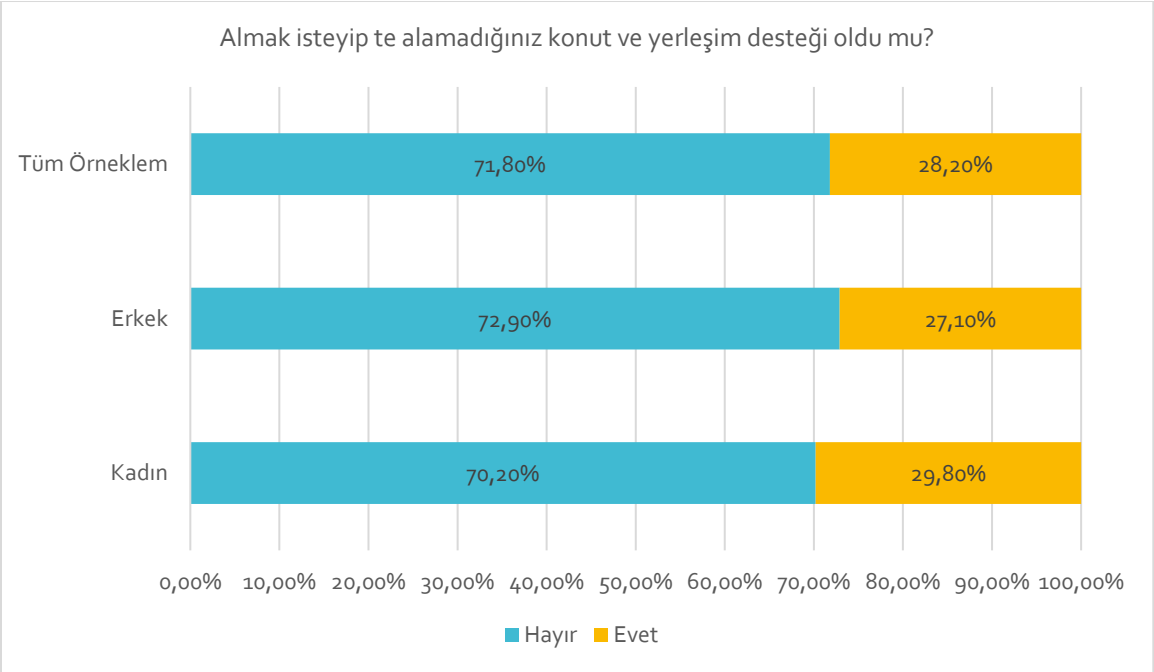

Şekil 29 Konut ve Yerleşim Konusunda Destek Alamama Durumu

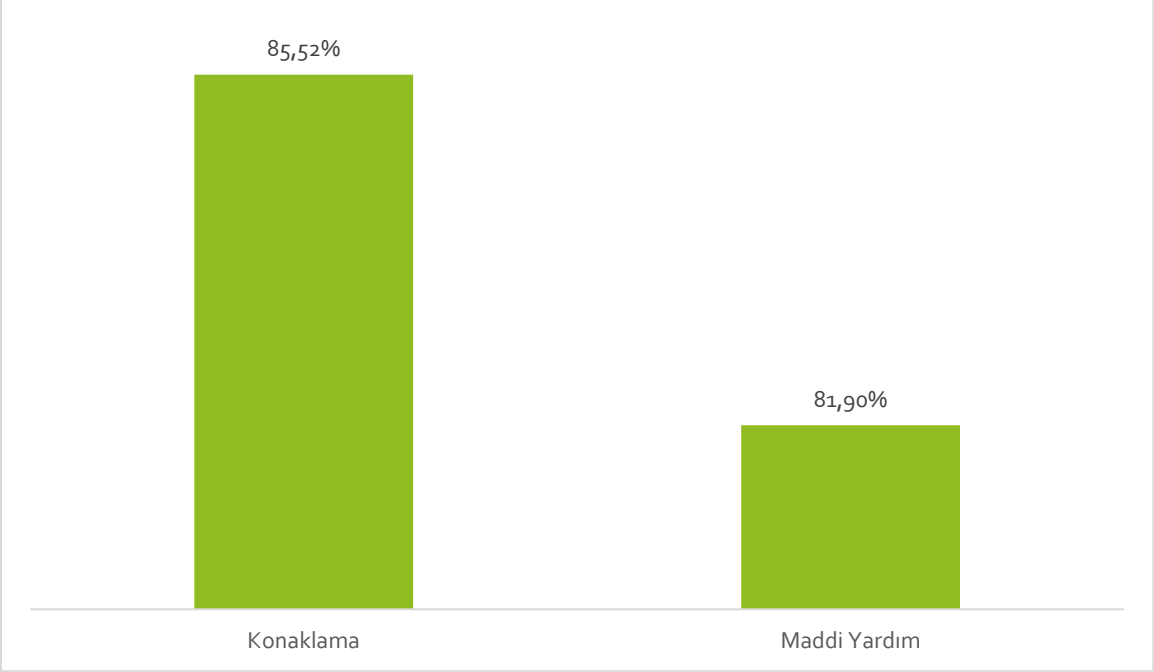

Şekil 30 Konut ve Yerleşim Konusunda Alınamayan Destek Türleri

YASAL HUSUSLAR

Göçmen ve mülteciler içerisinde %47,6'lık bir grup (N=375) Gaziantep kentinde yasaların kendilerine verdiği yasal hakları yeterince kullanamadığını ifade etmiştir. Cinsiyet açısından incelediğimizde erkekler (%50,4) içerisinde yasal haklarını kullanamadığını belirtenler kadınlara (%43,7) oranla daha fazladır (Şekil 31).

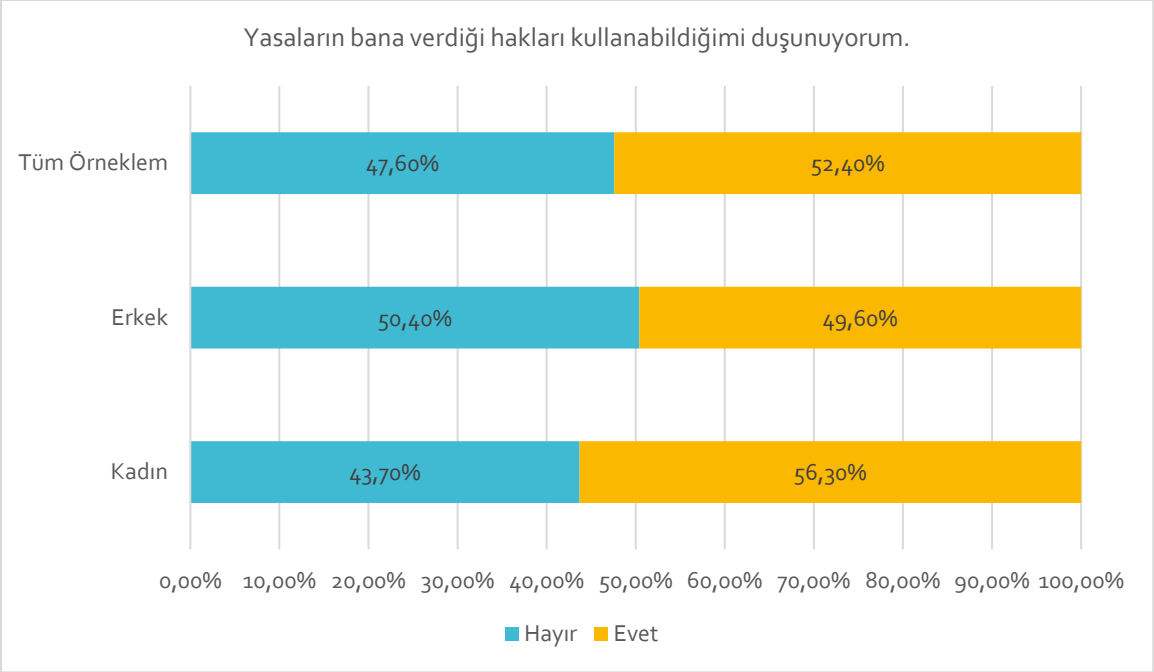

Şekil 31 Yasal Haklardan Faydalanabilme Durumu

Gaziantep'e göç ettikten sonra avukatlık ya da herhangi bir yasal hususta eğitim vb. yasal hususlarda herhangi bir destek aldığını belirtenlerin oranı %9 (N=71) olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılanların neredeyse büyük çoğunluğu yasal hususlarda herhangi bir destek almadığını belirtmiştir (Şekil 32). Yine de cinsiyet açısından baktığımızda kadınların (%12) erkeklere (%6,8) oranla daha fazla destek talebi olduğu görülmektedir.

Yasal hususlar bağlamında göçmen ve mülteciler daha çok avukatlık desteği (%50,7), eğitim desteği (%43,66) ve %15,49 oranında diğer destekleri almışlardır (Şekil 33).

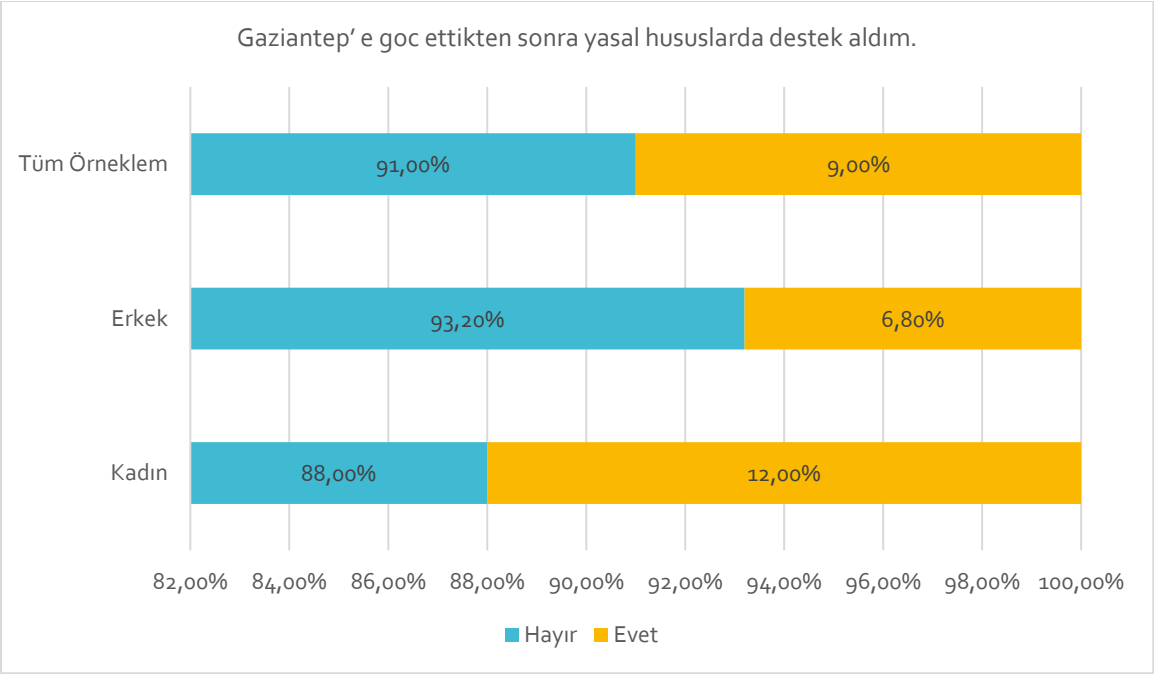

Şekil 32 Yasal Hususlarda Destek Alma Durumu

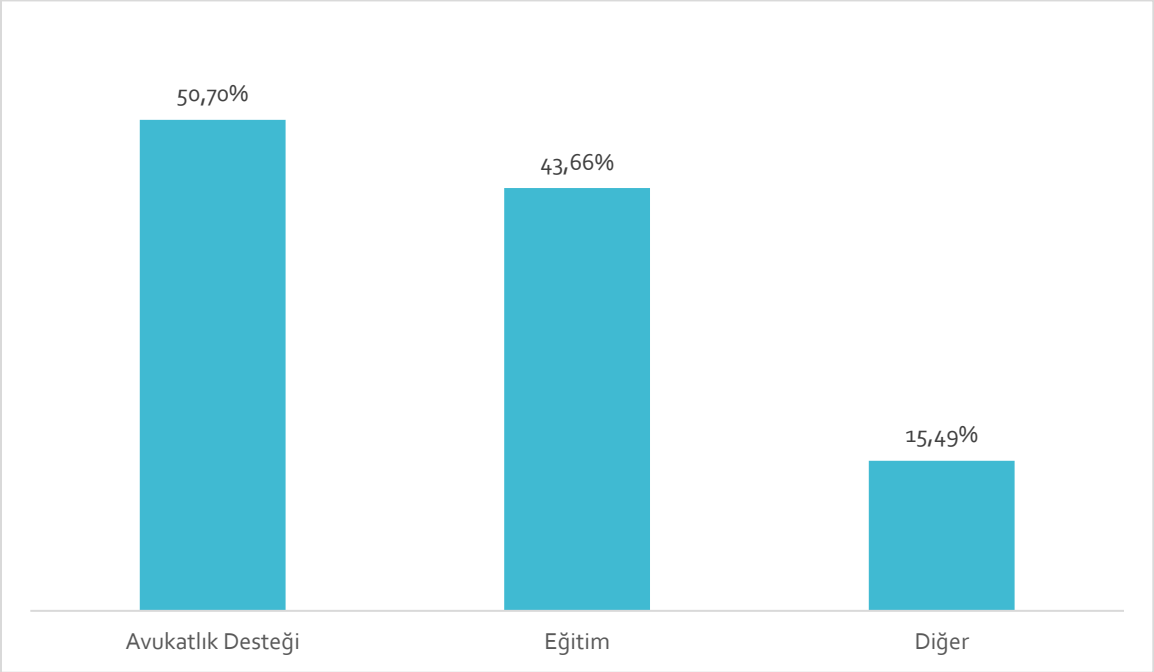

Şekil 33 Yasal Hususlarda Alınan Desteklerin Dağılımı

Göçmen ve Mülteciler yasal hususlarda aldıkları desteklerin %36,6'sını belediyeler, %35,2'sini Valilik ve Bağlısı kurum ve kuruluşlardan daha sonra ise sivil toplum kuruluşlarından (%33.8) aldıklarını dile getirmişlerdir. Kendi toplulukları içerisinde bulunan akrabalarından %9,9 ve diğer Suriyelilerden %12,7 oranında bireyin destek aldığı söylenebilir. Gazianteplilerden yasal hususlarda destek aldığını belirtenlerin oranı %29,6'dır (Şekil 34).

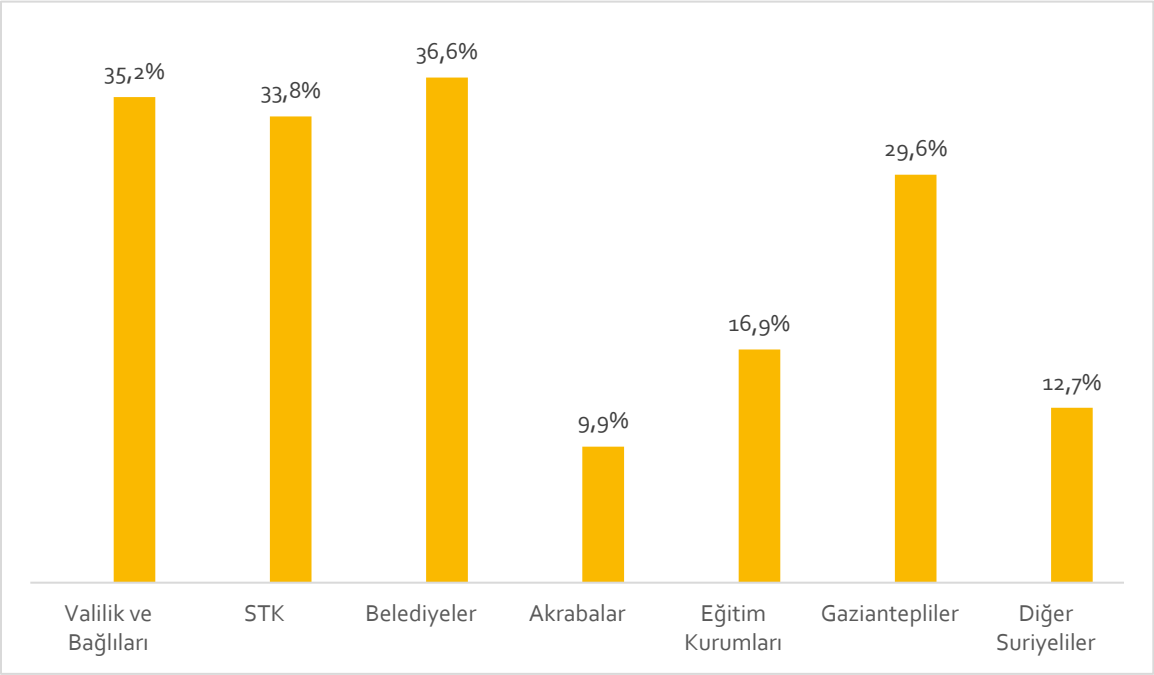

Şekil 34 Yasal Hususlarda Destek Alınan Yerler

Katılımcılar içerisinde istedikleri halde bazı konularda destek alamadığını belirtenlerin oranı %9,3'tür (N=73). Cinsiyete göre kadınlar içerisinde (%11,3) daha fazla bireyin erkeklere (%7,9) oranla bazı desteklere erişemediği görülmektedir (Şekil 35). 73 katılımcıdan oluşan yasal hususlarda istediği halde destek alamadığını belirten grubun %59,9'u avukatlık desteği, %46,58'i eğitim ve %6,85'i diğer konularında destek taleplerinin yanıtsız kaldığını belirtmişlerdir (Şekil 36).

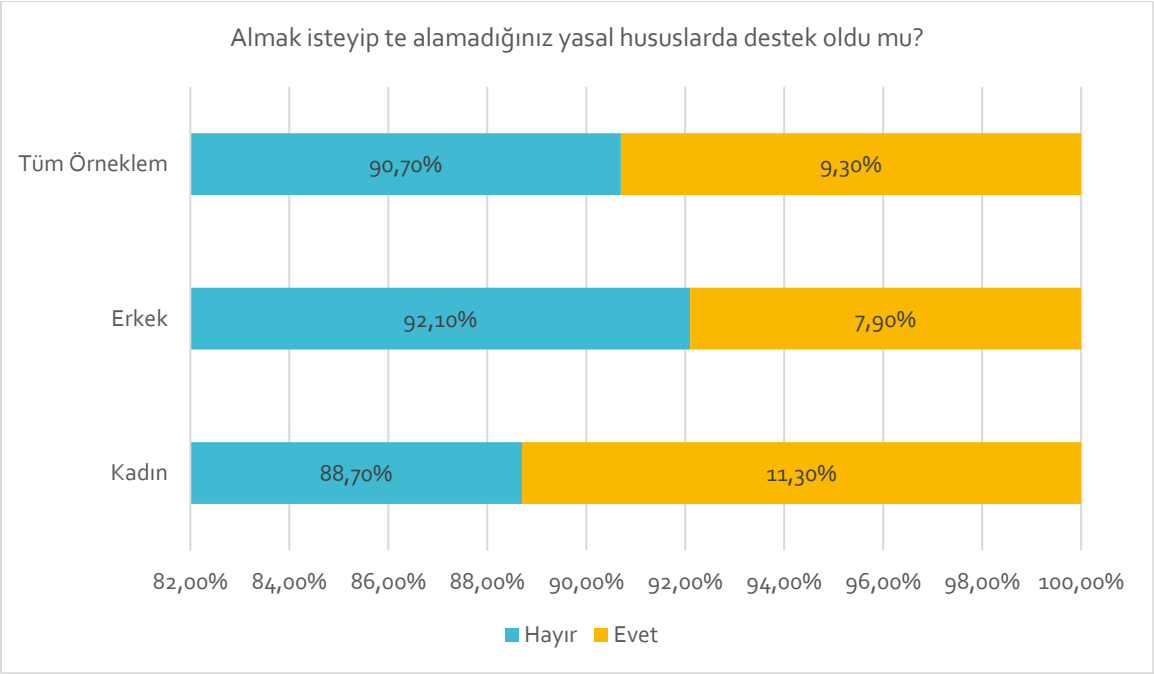

Şekil 35 Yasal Hususlarda Destek Alamama Durumu

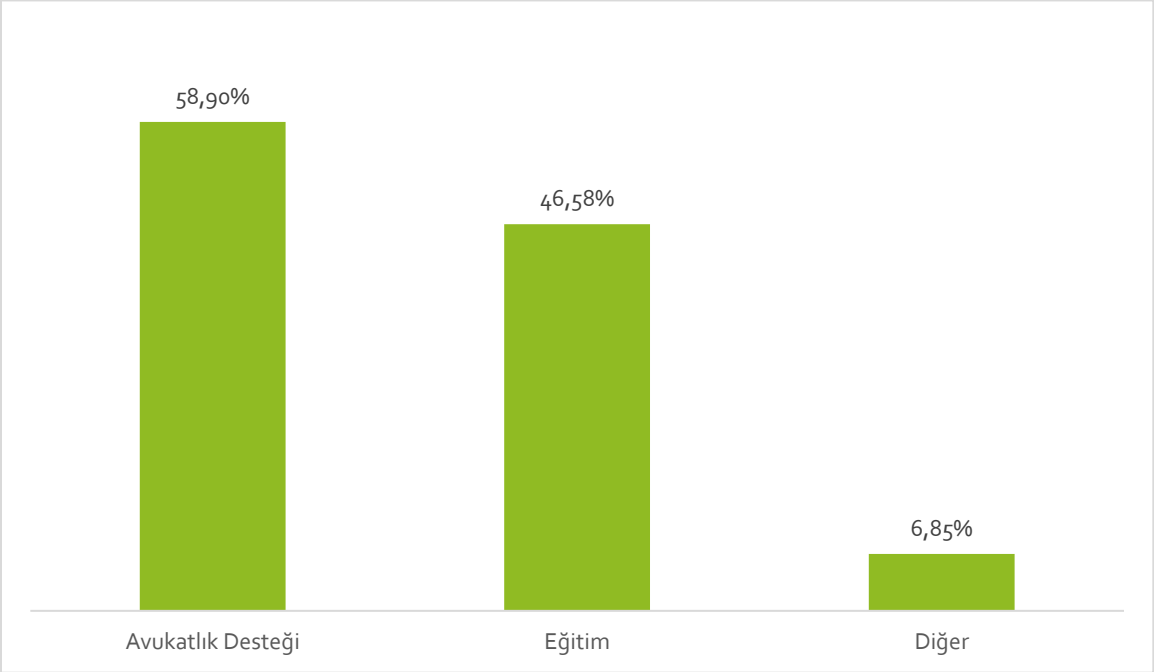

Şekil 36 Yasal Hususlarda Alınamayan Destek Türleri

EMNİYET VE GÜVENLİK

Çalışmaya katılım sağlayan Suriyeli göçmen ve mültecilerin %85,2'si (N=668) kendilerini Gaziantep'te emniyet ve güvende hissettiklerini ifade etmiştir. Cinsiyet açısından bir değerlendirme yapıldığında bu hissiyatın kadınlarda (%87,6) erkeklere oranla (%83,60) daha fazla olduğu söylenebilir (Şekil 37).

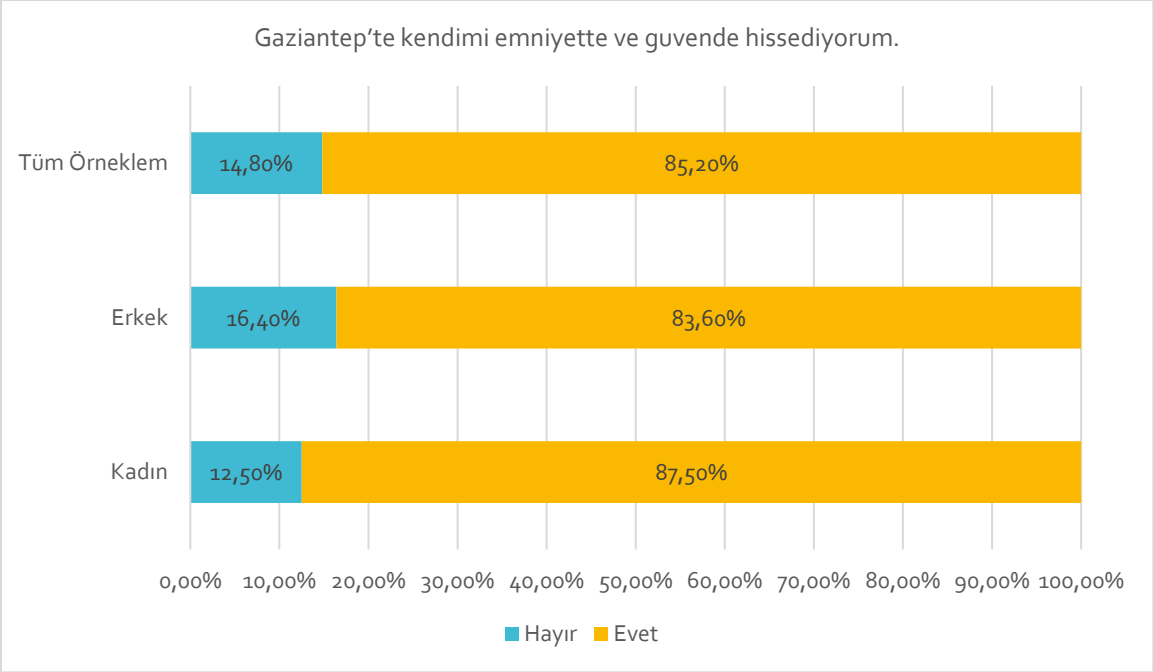

Şekil 37 Emniyet ve Güvende Hissetme Durumu

Katılımcılara emniyet ve güvenlik konusunda Gaziantep'e geldikten sonra bir destek alıp almadıkları sorulduğunda %91'2'si hayır cevabını vermişlerdir. Emniyet ve güvenlik konusunda herhangi bir destek alanların oranı ise %8,8 (N=69) olarak belirlenmiştir. Kadın katılımcılarda bu oran (%9,8) erkeklerden (%12,6) daha fazladır (Şekil 38).

Emniyet ve güvenlik konusunda destek alan katılımcıların hangi hususlarda destek aldıklarını gösteren Şekil 39 incelendiğinde destek aldığını belirten 69 katılımcının %68,12'si korunma, %50,72'si çatışma çözümü ve diğer (%4,35) konularda destek almışlardır.

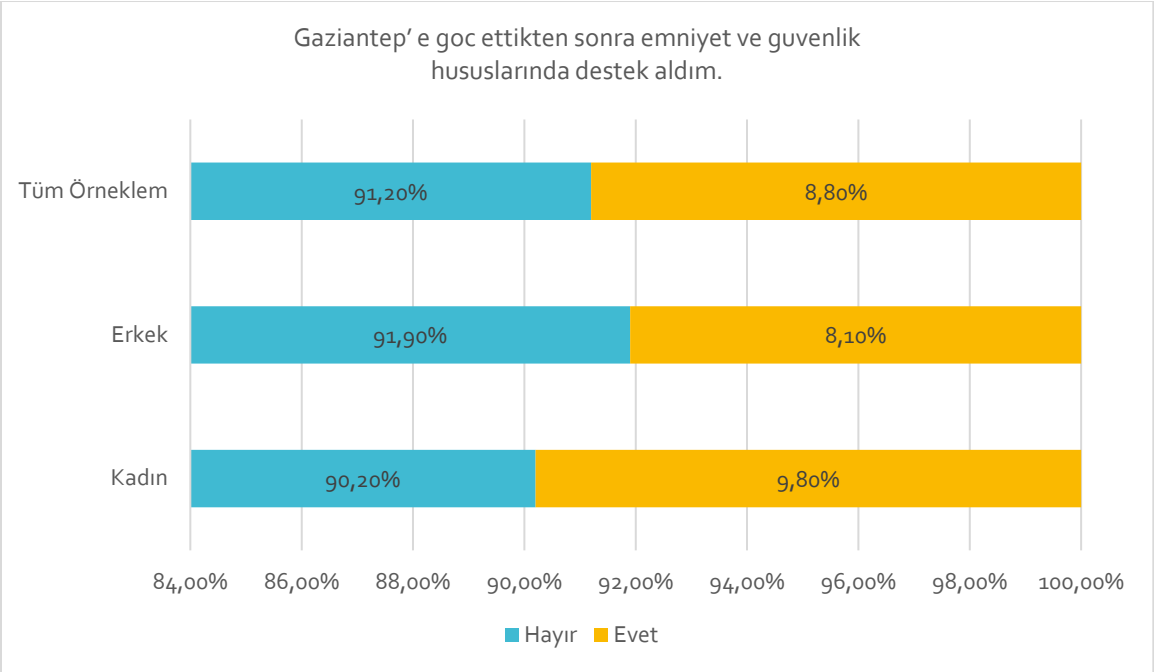

Şekil 38 Emniyet ve Güvenlik Konusunda Destek Alma Durumu

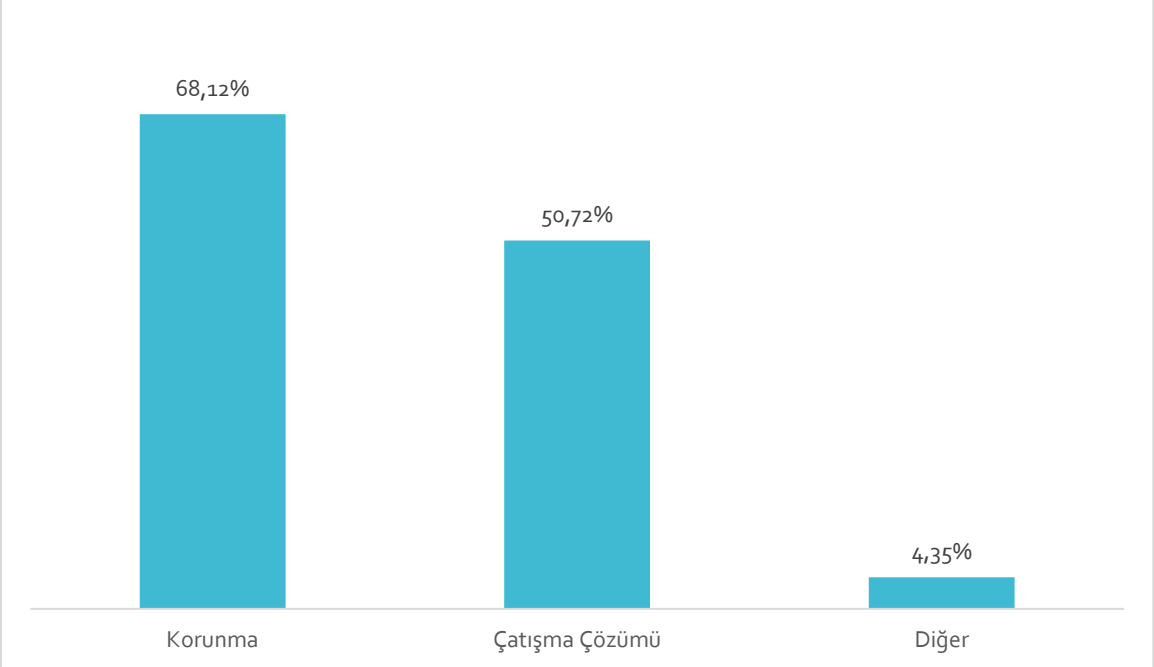

Şekil 39 Emniyet ve Güvenlik Konusunda Alınan Desteklerin Dağılımı

Suriyeli göçmen ve mültecilerden emniyet ve güvenlik hususunda destek aldığını belirten (N=69) bireyler bu destekleri büyük çoğunlukla valilik ve bağlılarından (%52.2) ve belediyelerden (%31,9) aldığını belirtmişlerdir (Şekil 40). Yine Gazianteplilerden destek aldığını belirtenlerin oranı %30,4'dür. Kendi toplulukları içerisinde destek alma oranlarına bakıldığında ise akrabalarından %23,2 ve diğer Suriyelilerden ise %21,7'si destek aldığını dile getirmiştir.

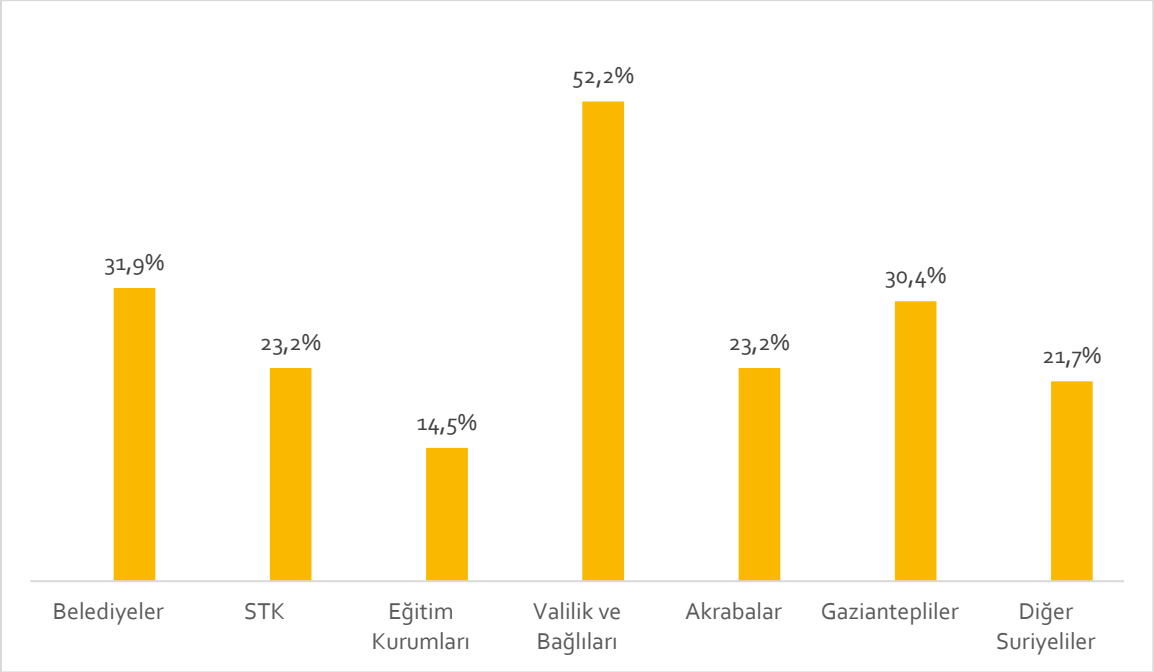

Şekil 40 Emniyet ve Güvenlik Konusunda Destek Alınan Yerler

Katılımcıların %7,60'ı (N=59) istedikleri halde destek alamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun kadınlarda (%7,6) erkeklere (%7,5) nispeten daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 41). Talep edilen ancak erişilemeyen destekler arasında %64,41 ile çatışma çözümü öne çıkmaktadır. Yine korunma için de talepler bulunmaktadır (Şekil 42).

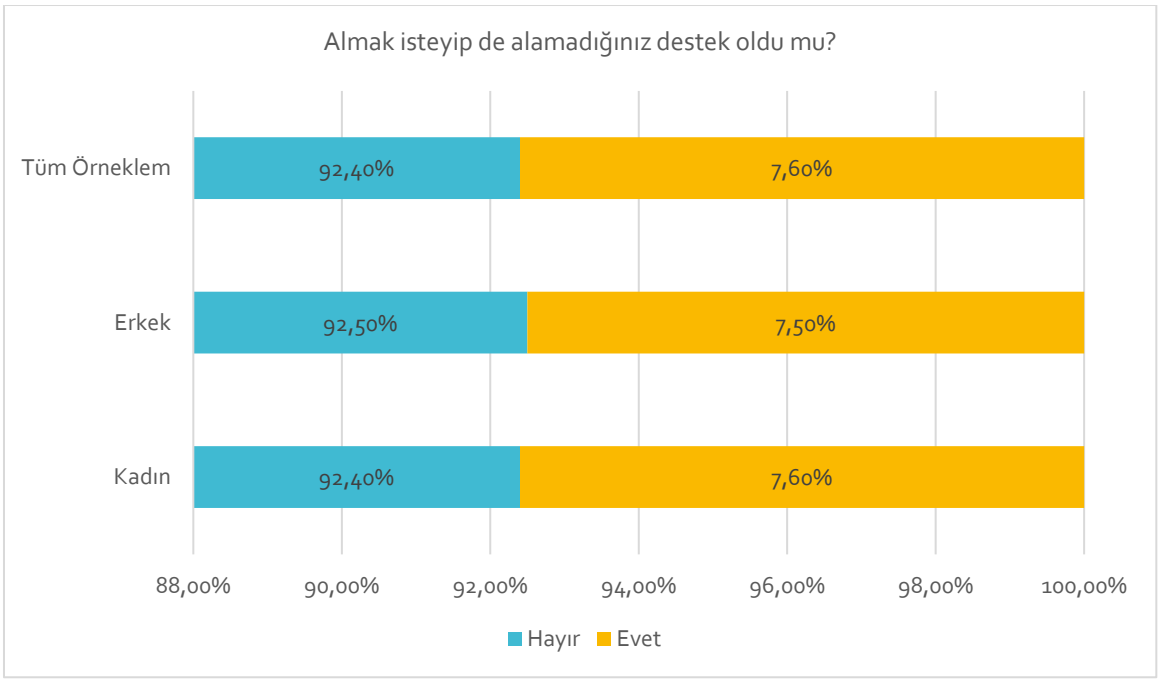

Şekil 41 Emniyet ve Güvenlik Konusunda Destek Alamama Durumu

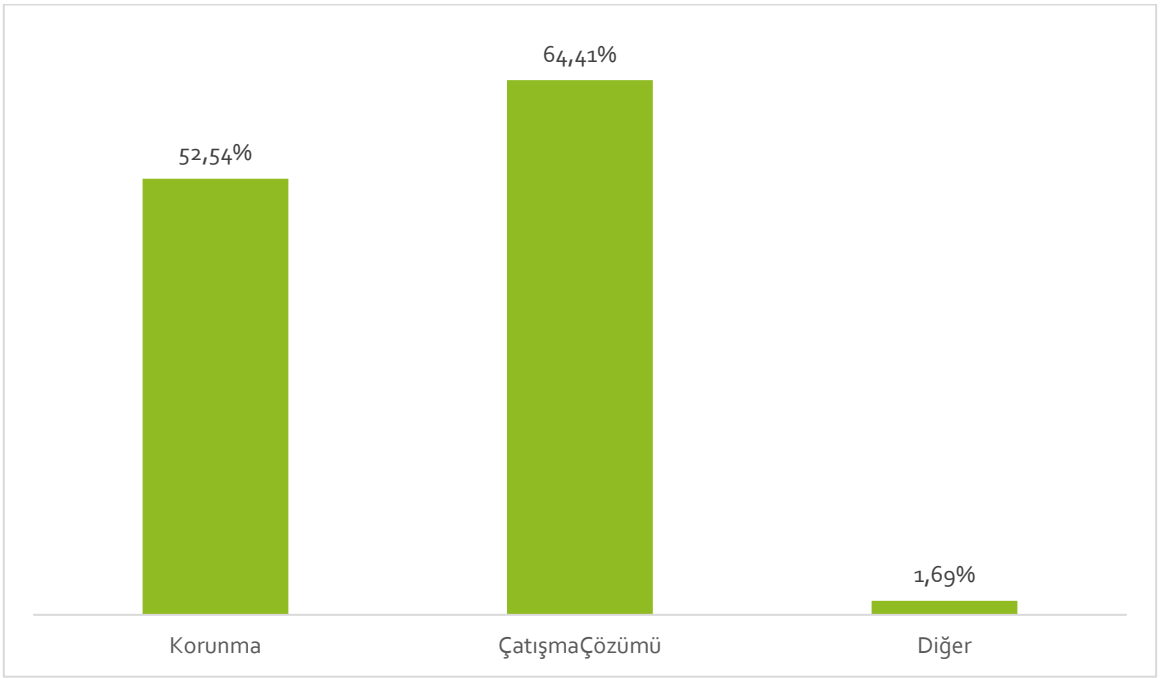

Şekil 42 Emniyet ve Güvenlik Konusunda Alınamayan Destek Türleri

DİNİ İHTİYAÇLAR VE PRATİKLER

Suriyeli göçmenlerin çoğunluğu (%93,1) Gaziantep'te gündelik hayat içerisinde dini ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayabildiğini düşünmektedir. Kadınlarda (%93,6) bu durum erkeklere (%92,7) oranla daha fazladır (Şekil 43). Yine katılımcılar dini pratiklerini yerine getirme noktasında da benzer düşünceleri taşımaktadır (Şekil 44).

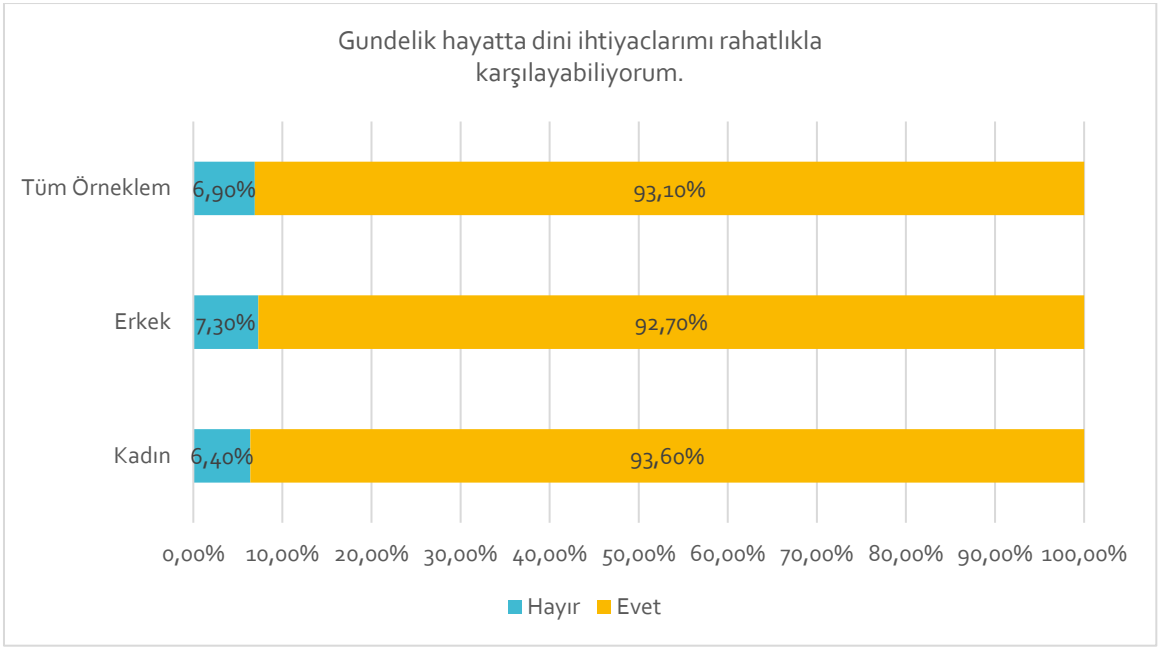

Şekil 43 Dini İhtiyaçları Karşılayabilme Olanakları

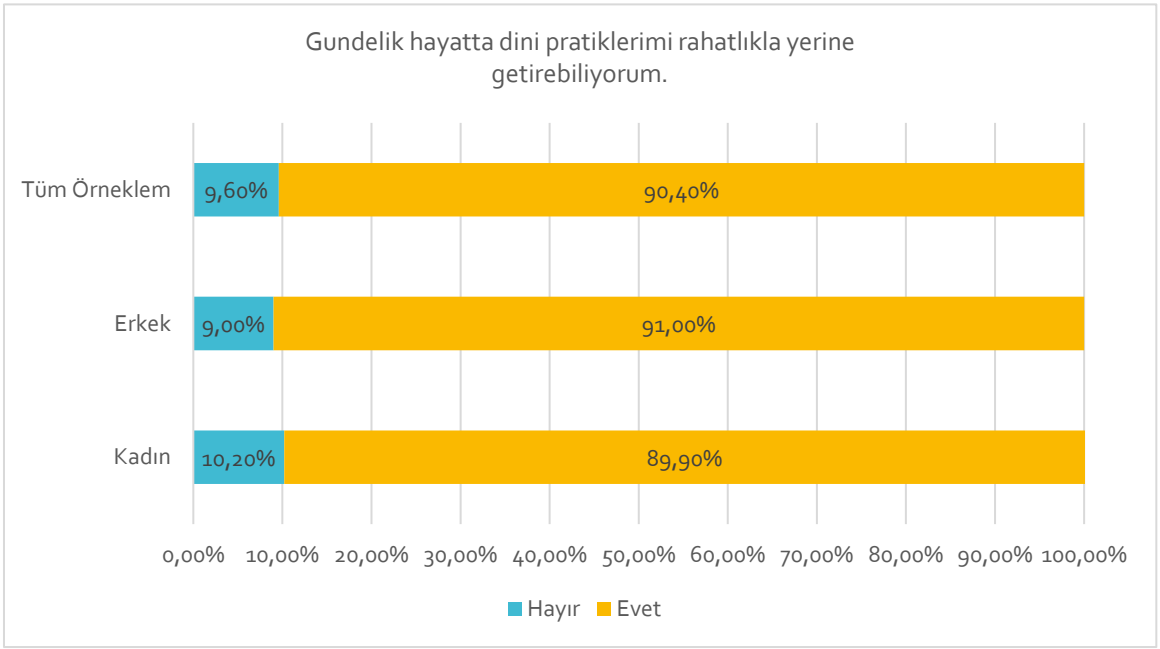

Şekil 44 Dini Pratikleri Yerine Getirebilme Durumu

Göçmenlerin %16,40'ı Gaziantep'e göç ettikten sonra dini ihtiyaçları bağlamında bir destek aldığını belirtirlerken; %83,60'ı herhangi bir destek almadıklarını belirtmişlerdir. Kadınlar %17,1 oran ile erkeklere (%15,80) göre destek aldıklarını daha fazla dile getirmişlerdir (Şekil 45). Alınan desteklerin türleri incelendiğinde destek aldığını belirten grubun (N=125) %53,60'ı mekân/ortam, %46,40'ı dini eğitim, %42,40'ı araç gereç ve %36'sı eğitim malzemesi desteği aldığını belirtmiştir. Yine rehberlik ve danışmanlık (%40) ve manevi destek (%32,8) konularında da destek alanlar bulunmaktadır (Şekil 46).

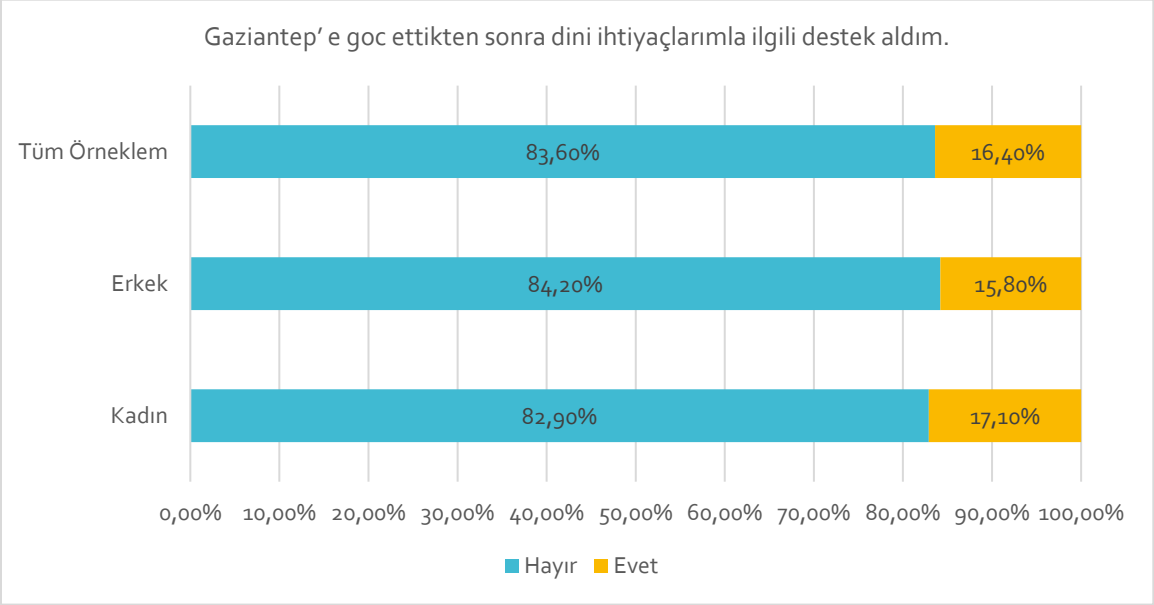

Şekil 45 Dini İhtiyaçlar Konusunda Destek Alma Durumu

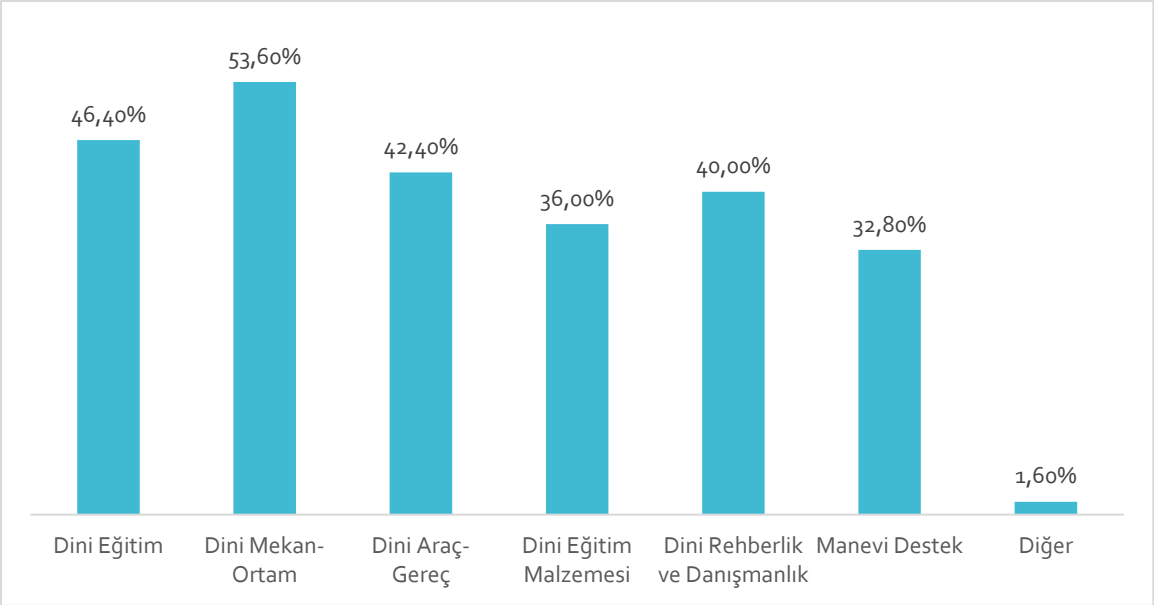

Şekil 46 Alınan Desteklerin Dağılımı

Dini ihtiyaçlar konusunda destekler ilk olarak dini topluluklar (%52) tarafından karşılanmıştır. İkinci çoğunluk grup ise kendi topluluklarınca, akrabalar (%32,8) ve diğer Suriyeliler (%37,6) tarafından karşılandığı görülmektedir. Belediyelerden destek aldığını belirtenlerin oranı %32,8 iken Valilik ve Bağlılarından dini ihtiyaçlar konusunda destek aldığını belirtenlerin oranı %20'dir. Yine sivil toplum kuruluşlarından destek alanların oranı %12,8 oranındadır. Gazianteplilerden destek aldığını ifade edenlerin oranı ise %11,2'dir.

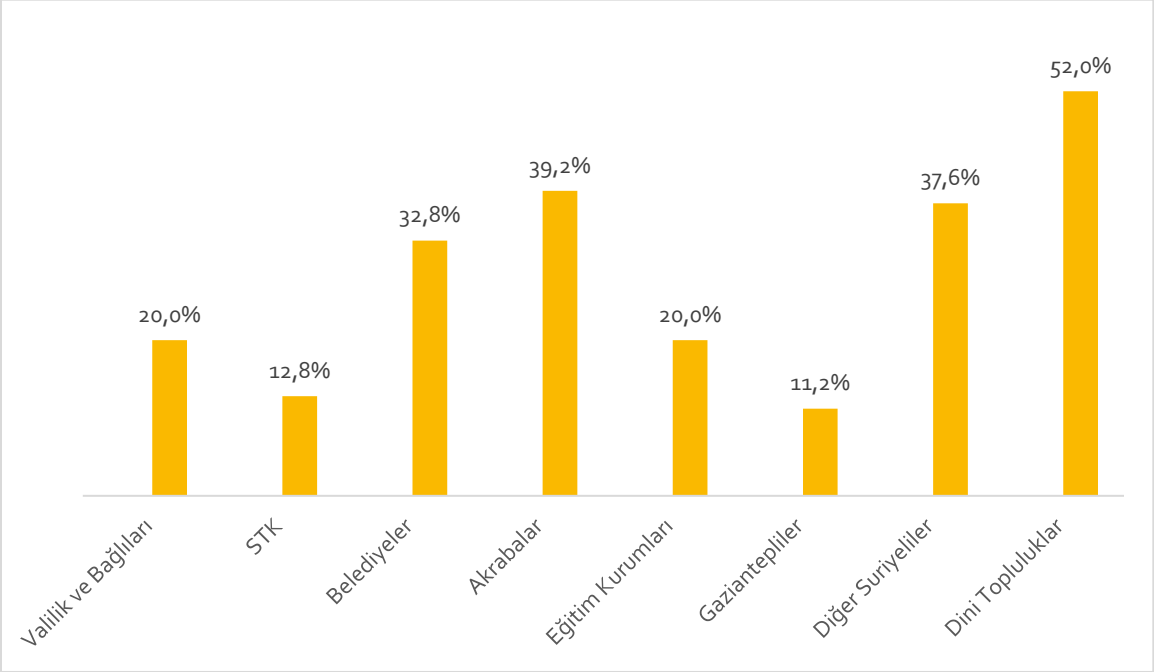

Şekil 47 Dini İhtiyaçlar Konusunda Destek Alınan Yerler

Dini yardım desteğinde bulunan ancak erişemeyen (N=48) katılımcılar da bulunmaktadır. Bu grup örneklemin %6,2'lik bir oranına tekabül emektedir (Şekil 48). 48 göçmenden oluşan bu grubun %66,67'si dini eğitim konusunda taleplerinin yanıtsız kaldığını, %47,92'si rehberlik ve danışmanlık ve %43,75'i manevi destek taleplerinin yanıtsız kaldığını belirtmişlerdir. Bu hususları takiben eğitim malzemesi, araç gereç ihtiyaçlarının karşılanmadığını belirtenler de bulunmaktadır (Şekil 49).

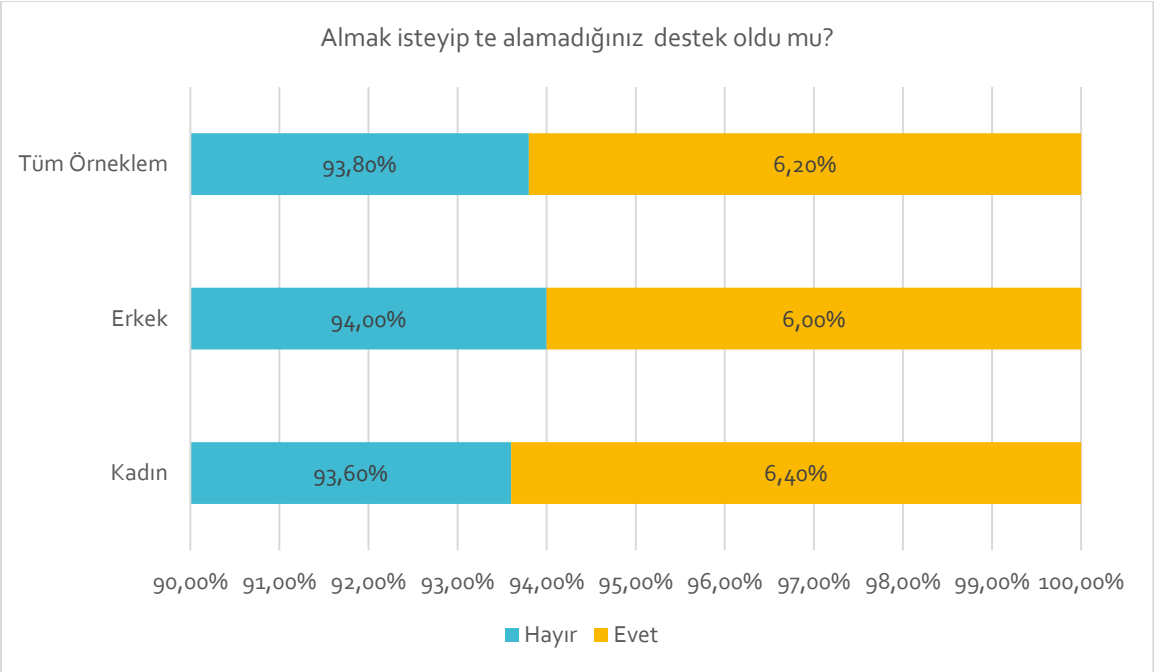

Şekil 48 Dini İhtiyaçlar Konusunda Destek Alamama Durumu

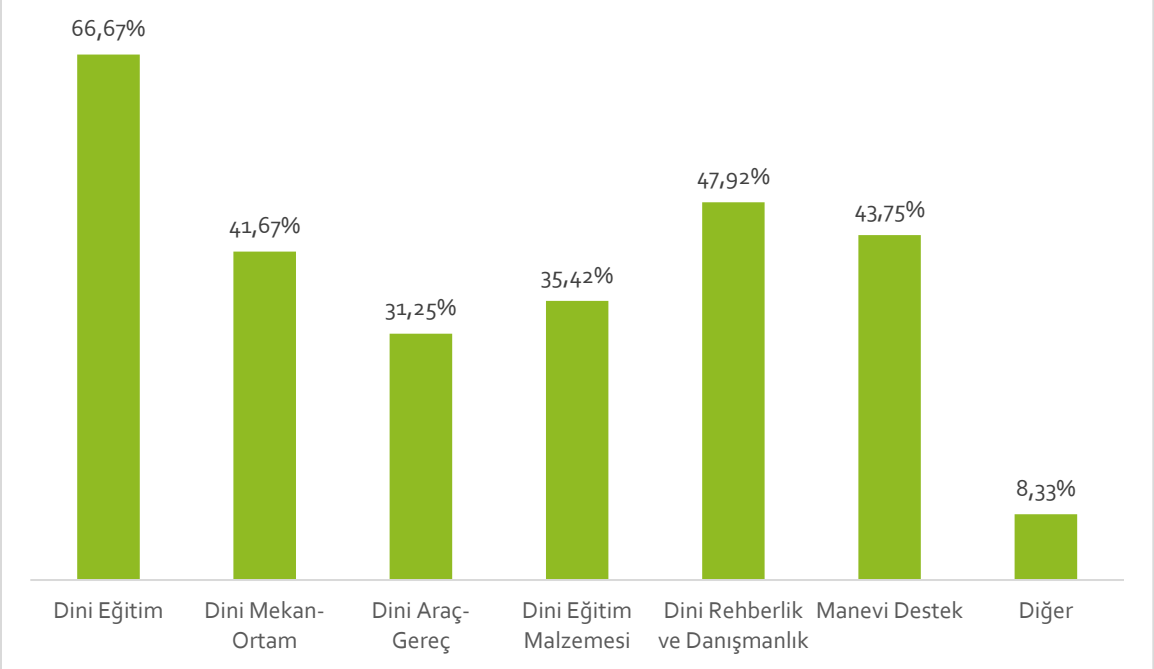

Şekil 49 Konut ve Yerleşim Konusunda Alınamayan Destek Türleri

DİL

Suriyeli katılımcıların Türkçe dilini yeterince kullanabilme durumlarını irdeleyen soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde %70,1'i evet yanıtını verdiler (Şekil 50). Bu soruya katılımcıların %29,9'u hayır cevabını vermişlerdir. Bu durum cinsiyetler açısından incelendiğinde erkek ve kadınlar açısından da benzer bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Erkeklerin %72'si ve kadınların %67,50'si Türkçe dilini yeterince kullanabildiklerini düşünmektedir (Şekil 50). Ancak Türkçe dilini kullanım becerilerini sorgulayan sorulara verilen yanıtlar Suriyeli göçmenlerin Türkçe okuma (%23) ve Türkçe yazabilme (%30,8) oranlarının düşük olduğunu göstemiştir. Göçmenlerin Türkçeyi kullanabilme becerilerini gündelik ihtiyaçlarını giderebilme noktasında yani konuşma boyutunda (%75,8) geliştirdiği söylenebilir (Şekil 51).

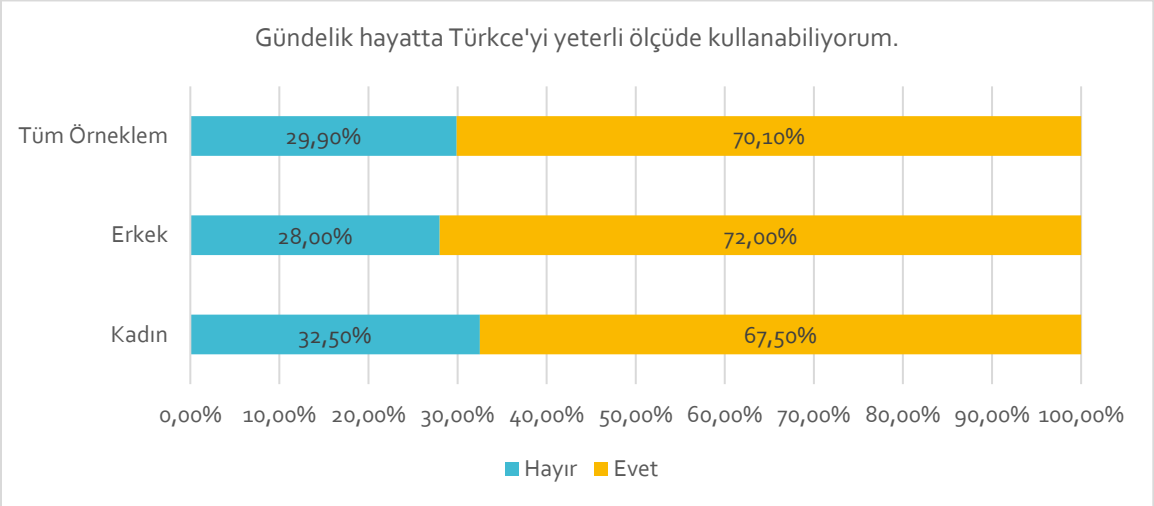

Şekil 50 Türkçeyi Kullanabilme Durumu

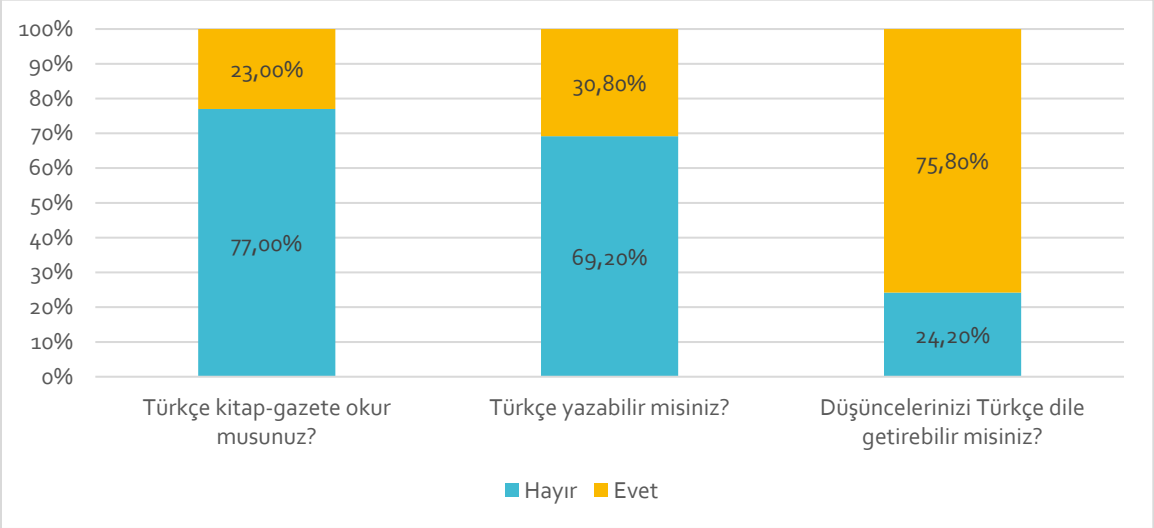

Şekil 51 Türkçe Dilini Kullanma Becerilerine Yönelik Bulgular

Ayrıca Suriyeli katılımcılara Türkçe dil becerilerini geliştirmek için destek alıp almadıkları konusunda bir soru daha yöneltilmiştir Katılımcıların %71,90'ı herhangi bir destek almadığını dile getirmiştir. Ancak kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha fazla destek aldıkları söylenebilir Katılımcıların %28,10'u (N=222) ise dil konusunda bazı destekler aldıklarını dile getirmişlerdir (Şekil 52).

Eğitim bağlamında destek aldığını belirten kişilerin (N=222) %68,02'si eğitim desteği aldığını dile getirmişlerdir. Yine katılımcıların %66,22'si tercüme desteği aldıklarını belirtmişlerdir (Şekil 53).

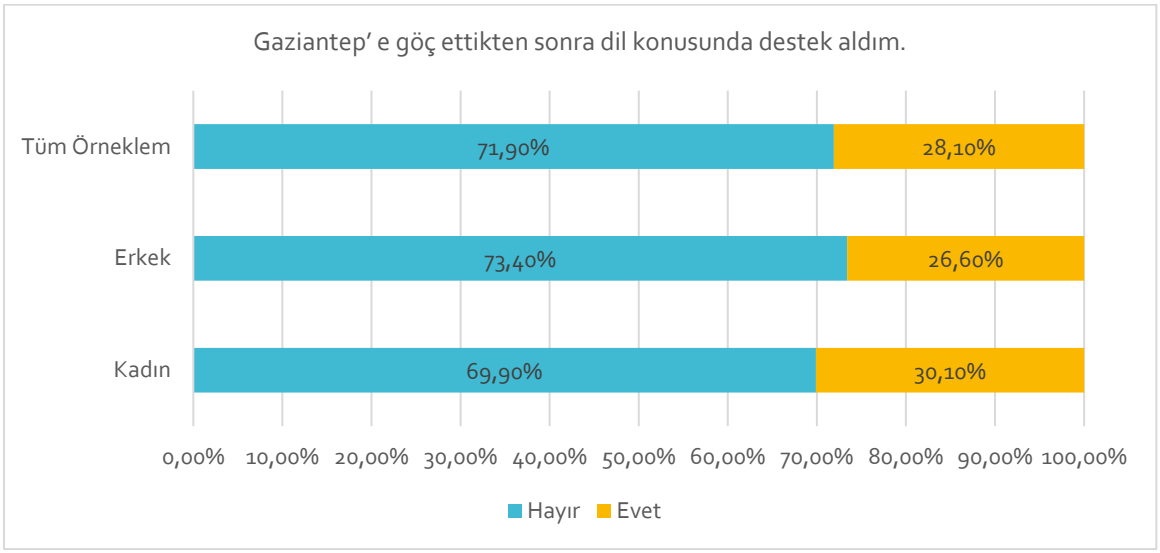

Şekil 52 Dil Konusunda Destek Alma Durumu

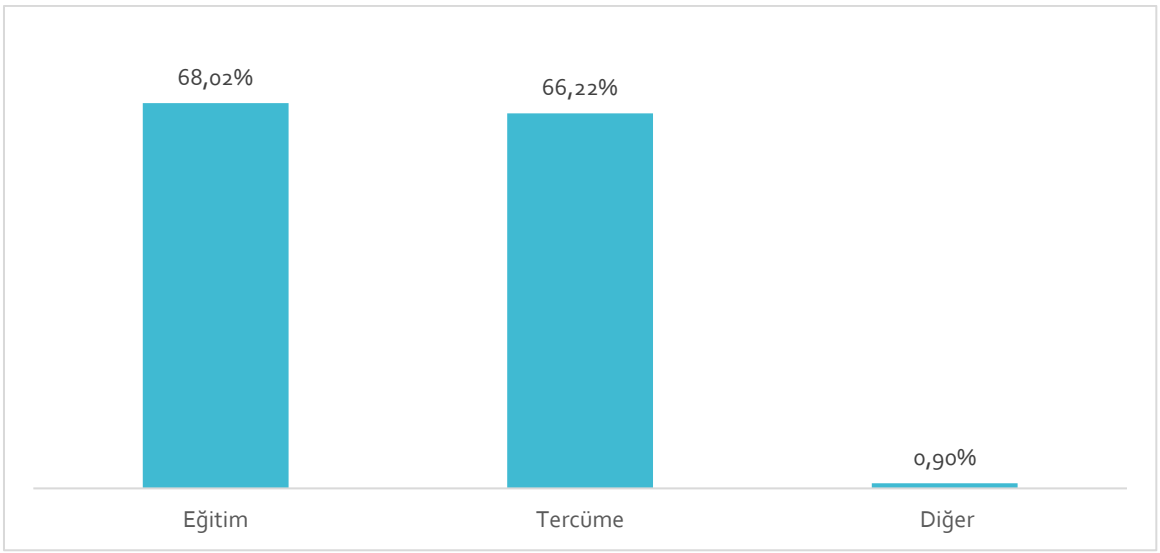

Şekil 53 Destek Türüne Göre Dağılım (Dil)

Suriyeli göçmen ve mülteciler çeşitli kurum ve kuruluşlardan dil konusunda destek aldıklarını dile getirmişlerdir. Bu kurum kuruluşların dağılımı incelendiğinde eğitim kurumları (%36,5), STK (%32,9), valilik ve bağlıları (%22,1) ve belediyeler (%34,2) görülmektedir. Katılımcıların %36,9'u eğitim bağlamında akrabalarından destek aldığını belirtmiştir. Diğer kişiler (%38,7) ise bu bağlamda destek alınan diğer grup olarak ortaya çıkmaktadır (Şekil 54).

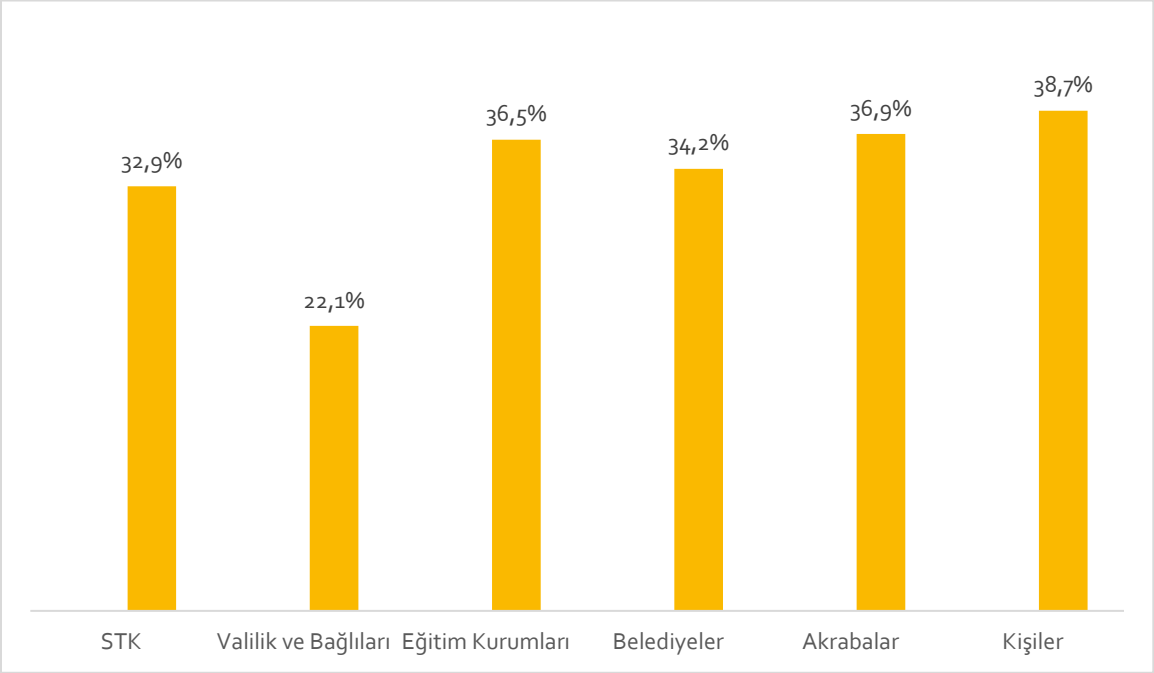

Şekil 54 Dil Konusunda Destek Alınan Yerlerin Dağılım

Suriyeli göçmen ve mülteciler arasında bazı katılımcılar dil hususunda almak isteyip ancak alamadıkları destekler olduğunu belirtmişlerdir. Bu grup %10,2 (N=80) olarak hesaplanmıştır (Şekil 55).

Destek alamadığını belirten grubun (N=80) talep ettikleri destek türlerin başında %80 ile eğitim desteği bulunmaktadır. Yine katılımcıların tercüme desteği de başka bir husus olarak belirtilmektedir (Şekil 56).

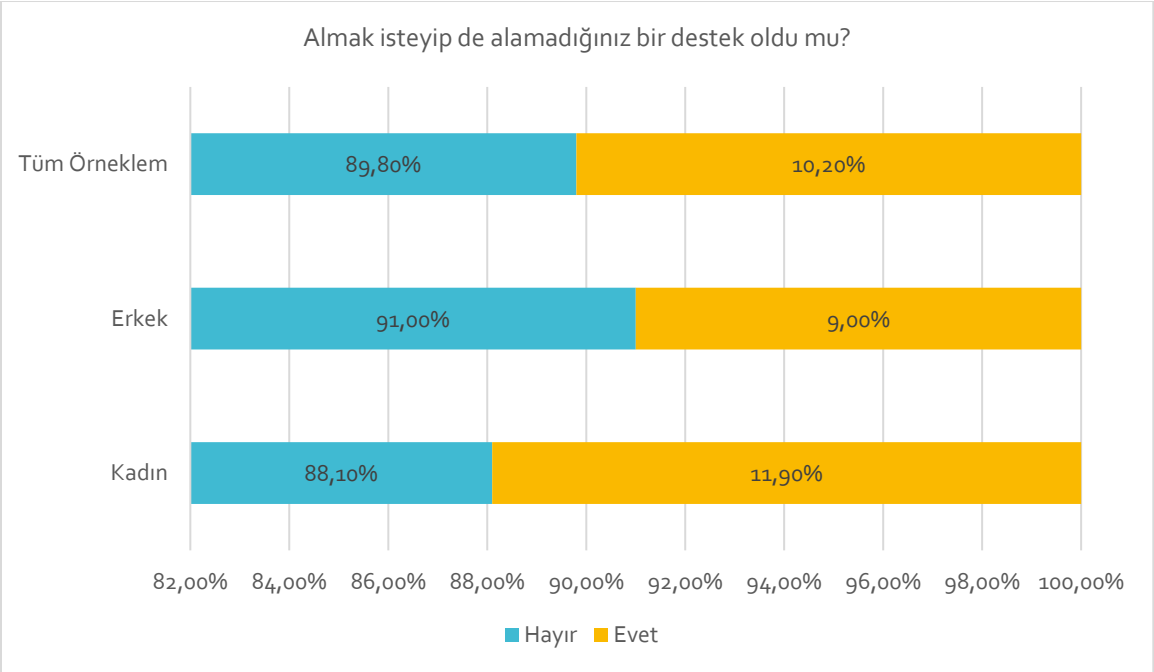

Şekil 55 Destek Alamama Durumu

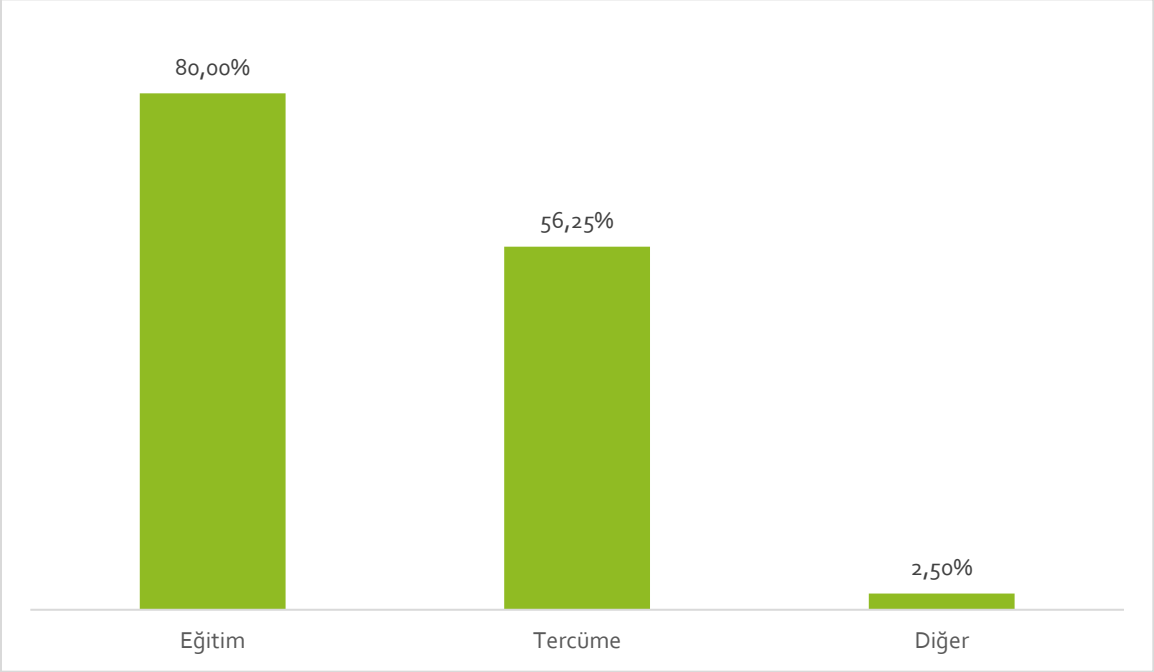

Şekil 56 Alınamayan Dil Desteği Türü

SOSYAL UYUM VE GAZİANTEP'DEN GÖÇ NİYETİ

Bu çalışmada katılımcılara ayrıca Gaziantep'ten ayrılma niyetlerini belirlemeye yönelik üç soru yöneltilmiştir. Suriye'ye geri göç hakkındaki ilk soruya %52,4 (N=413) oranında katılımcı evet cevabını vermiştir. Gaziantep'ten başka bir şehre göç etme hakkındaki soruya ise %32,7 (N=257) oranında katılımcı evet cevabını vermiştir. Yine başka bir ülkeye göç niyeti ise %42'4 (N=330) oranındadır.

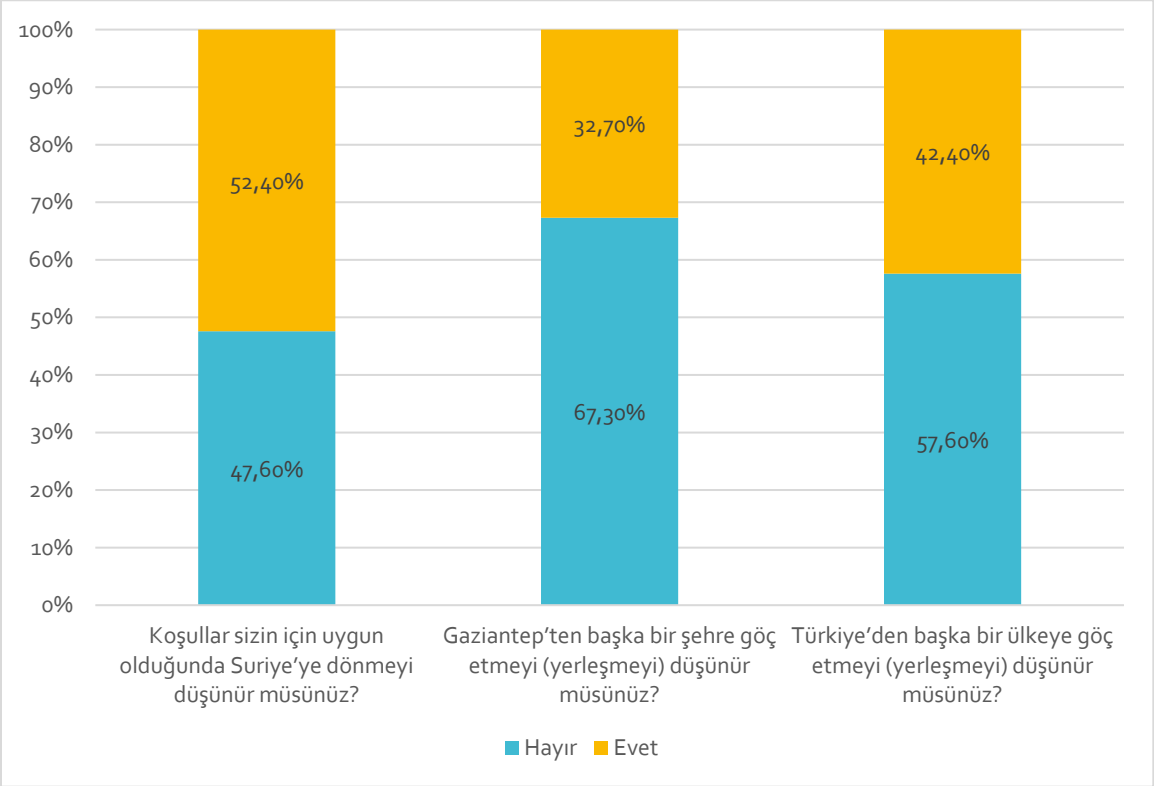

Şekil 57 Göç Niyetine Dair Oranlar

Tablo 1'de katılımcıların sosyal uyum alanlarına dahil olabilme oranları ve Suriye'ye geri dönüş niyetlerinin oransal olarak görülebileceği bulgular bulunmaktadır. Her bir alanda oransal olarak en yüksek değer ile göç niyeti arasındaki ilişki yorumlandığında:

1) Eğitim alanına dahil olamasa da %27'lik bir oranda katılımcı Suriye'ye geri göçü düşünmemektedir.

2) İstihdam olanaklarından faydalandığını düşünen %33'lük bir grup Suriye'ye geri göçü düşünmektedir.

3) Sağlık olanakları hakkında olumlu düşünen %46'lık bir grup Suriye'ye geri göçü düşünmektedir.

4) Konut ve yerleşim hakkında olumsuz düşünen %29,9'luk bir grup Suriye'ye geri göçü düşünmektedir.

5) Yasal konularda olumlu düşünen %26,4'lük bir grup Suriye'ye geri göçü düşünmektedir.

6) Emniyet ve güvenlik konularında olumlu düşünen %44,2'lik bir grup Suriye'ye geri göçü düşünmektedir.

7) Dini yaşam konusunda olumlu düşünen %47,8'lik bir grup Suriye'ye geri göçü düşünmektedir.

8) Dil konusunda yeterli becerilere sahip olduğunu düşünen %35'4'lük bir grup Suriye'ye geri göçü düşünmemektedir.

Tablo 1 Suriye'ye Geri Göç Niyeti ve Sosyal Uyum

		Suriye'ye dönmeyi düşünür müsünüz?			
		Hayır		Evet	
		Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim	Evet	158	20,3%	209	26,9%
	Hayır	210	**27,0%**	200	25,7%
İstihdam	Evet	249	31,6%	260	**33,0%**
	Hayır	126	16,0%	153	19,4%
Sağlık	Evet	324	41,7%	358	**46,1%**
	Hayır	45	5,8%	50	6,4%
Konut ve Yerleşim	Evet	175	22,6%	174	22,4%
	Hayır	195	25,1%	232	**29,9%**
Yasal Hususlar	Evet	200	25,7%	205	**26,4%**
	Hayır	172	22,1%	200	25,7%
Emniyet ve Güvenlik	Evet	316	40,9%	341	**44,2%**
	Hayır	52	6,7%	63	8,2%
Dini Yaşam	Evet	341	45,2%	361	**47,8%**
	Hayır	21	2,8%	32	4,2%
Dil	Evet	277	**35,4%**	273	34,9%
	Hayır	96	12,3%	137	17,5%

Tablo 2'de katılımcıların sosyal uyum alanlarına dahil olabilme oranları ve başka bir şehre göç niyetlerinin oransal olarak görülebileceği bulgular bulunmaktadır. Her bir alanda oransal olarak en yüksek değer ile göç niyeti arasındaki ilişki yorumlanmıştır.

Tablo 2 Başka Bir Şehre Göç Niyeti ve Sosyal Uyum

		Başka bir şehre göç etmeyi düşünür müsünüz?			
		Hayır		Evet	
		Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim	Evet	254	32,8%	114	14,7%
	Hayır	267	**34,5%**	140	18,1%
İstihdam	Evet	337	**42,9%**	168	21,4%
	Hayır	191	24,3%	89	11,3%
Sağlık	Evet	454	**58,7%**	226	29,2%
	Hayır	66	8,5%	28	3,6%
Konut ve Yerleşim	Evet	229	29,6%	122	15,8%
	Hayır	291	**37,6%**	131	16,9%
Yasal Hususlar	Evet	278	**36,0%**	128	16,6%
	Hayır	244	31,6%	123	15,9%
Emniyet ve Güvenlik	Evet	444	**57,7%**	211	27,4%
	Hayır	73	9,5%	41	5,3%
Dini Yaşam	Evet	470	**62,5%**	230	30,6%
	Hayır	36	4,8%	16	2,1%
Dil	Evet	367	**47,1%**	180	23,1%
	Hayır	157	20,1%	76	9,7%

Aşağıdaki bulgular öne çıkan hususlar olarak değerlendirilebilir:

1) Eğitim alanına dahil olamasa da %34,5'lik bir oranda katılımcı başka bir şehre göçü düşünmemektedir.
2) İstihdam olanaklarından faydalandığını düşünen %42,9'luk bir grup başka bir şehre göçü düşünmemektedir.
3) Sağlık olanakları hakkında olumlu düşünen %58,7'lık bir grup başka bir şehre göçü düşünmektedir.
4) Konut ve yerleşim hakkında olumsuz düşünen %37.6'lık bir grup başka bir şehre göçü düşünmemektedir.

5) Yasal konularda olumlu düşünen %36'lık bir grup başka bir şehre göçü düşünmemektedir.

6) Emniyet ve güvenlik konularında olumlu düşünen %57,7'lik bir grup başka bir şehre göçü düşünmemektedir.

7) Dini yaşam konusunda olumlu düşünen %62,5'lik bir grup başka bir şehre göçü düşünmemektedir.

8) Dil konusunda yeterli becerilere sahip olduğunu düşünen %47'1'lik bir grup başka bir şehre göçü düşünmemektedir.

Tablo 3'te katılımcıların sosyal uyum alanlarına dahil olabilme oranları ve başka bir ülkeye göç niyetlerinin oransal olarak görülebileceği bulgular bulunmaktadır. Her bir alanda oransal olarak en yüksek değer ile göç niyeti arasındaki ilişki yorumlanmıştır.

Tablo 3 Başka Bir Ülkeye Göç Niyeti ve Sosyal Uyum

		Başka bir ülkeye göç etmeyi düşünür müsünüz?			
		Hayır		Evet	
		Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim	Evet	211	27,4%	155	20,2%
	Hayır	231	**30,0%**	172	22,4%
İstihdam	Evet	295	**37,9%**	205	26,3%
	Hayır	154	19,8%	125	16,0%
Sağlık	Evet	386	**50,3%**	288	37,5%
	Hayır	54	7,0%	40	5,2%
Konut ve Yerleşim	Evet	199	25,9%	148	19,3%
	Hayır	242	**31,6%**	178	23,2%
Yasal Hususlar	Evet	236	**30,8%**	162	21,1%
	Hayır	208	27,1%	161	21,0%
Emniyet ve Güvenlik	Evet	385	**50,4%**	265	34,7%
	Hayır	56	7,3%	58	7,6%
Dini Yaşam	Evet	398	**53,4%**	295	39,5%
	Hayır	30	4,0%	23	3,1%
Dil	Evet	313	**40,4%**	228	29,5%
	Hayır	132	17,1%	101	13,0%

Aşağıdaki bulgular öne çıkan hususlar olarak değerlendirilebilir:

1) Eğitim alanına dahil olamasa da %30'luk bir oranda katılımcı başka bir ülkeye göçü düşünmemektedir.
2) İstihdam olanaklarından faydalandığını düşünen %37,9'luk bir grup başka bir ülkeye göçü düşünmemektedir.
3) Sağlık olanakları hakkında olumlu düşünen %50,3'lük bir grup başka bir ülkeye geri göçü düşünmektedir.
4) Konut ve yerleşim hakkında olumsuz düşünen %31,6'lık bir grup başka bir şehre göçü düşünmemektedir.
5) Yasal konularda olumlu düşünen %30,8'lik bir grup başka bir ülkeye göçü düşünmemektedir.
6) Emniyet ve güvenlik konularında olumlu düşünen %50,4'lük bir grup başka bir ülkeye göçü düşünmemektedir.
7) Dini yaşam konusunda olumlu düşünen %53,4'lük bir grup başka bir ülkeye göçü düşünmemektedir.
8) Dil konusunda yeterli becerilere sahip olduğunu düşünen %40,4'lük bir grup başka bir ülkeye göçü düşünmemektedir.

GAZİANTEPLİLER İLE ARALARINDA KURDUKLARI SEMBOLİK ETKİLEŞİMLER

İki kültür arasındaki sembolik etkileşimler dört soru üzerinden belirlenmeye çalışılmıştır. İlk soruda yerli halkın tutumlarının değerlendirilmesi istenmiştir. İkinci soruda ise aralarındaki benzerlik sorulmuştur. Üçüncü soruda kendileri hakkında üretilen yanlış bilgiler ve dördüncü soruda ise bu bilgilerin doğru olup olmadığı irdelenmiştir. Son olarak medyanın Suriyeli göçmenlere yönelik dili hakkında görüşlerini öğrenmeye yönelik bir soru bulunmaktadır.

İlk soruya yanıtların bulunduğu Şekil 58 incelendiğinde Suriyeli göçmenlerin %55'inin anlam dünyasında Gaziantepli yerlilerin arkadaşça (%31,30) ve yardımsever (%23,70) bir tutum içerisinde olduklarını dile getiren bir çoğunluk görülmektedir. %45'lik diğer grup ise Gaziantepli yerlileri düşmanca (%7,4), uzak (%12,4), temkinli (%17,8) ve duyarsız (%7,4) olarak nitelendirmektedir.

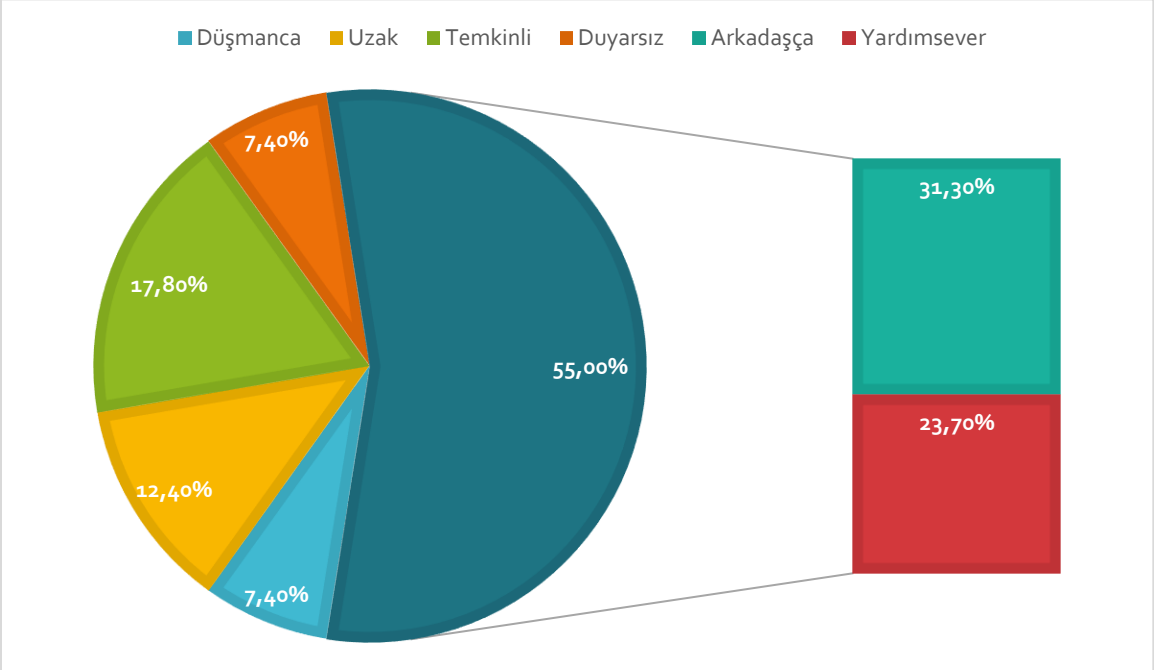

Şekil 58 Gazianteplilerin Tutumlarının Değerlendirilmesi

İkinci soruya cevaben Şekil 59 incelendiğinde Suriyeli katılımcılar içerinde %30,47'lik bir grup Gazianteplileri kendilerine benzer ve çok benzer olarak nitelendirmişlerdir. Yine buna ilaveten %31,87'lik bir grup ise diğer kültürü kısmen benzer olarak nitelendirmektedir. Yine çok farklı ve farklı seçeneğine cevap verenlerin oranı ise %37,6 olarak belirlenmiştir.

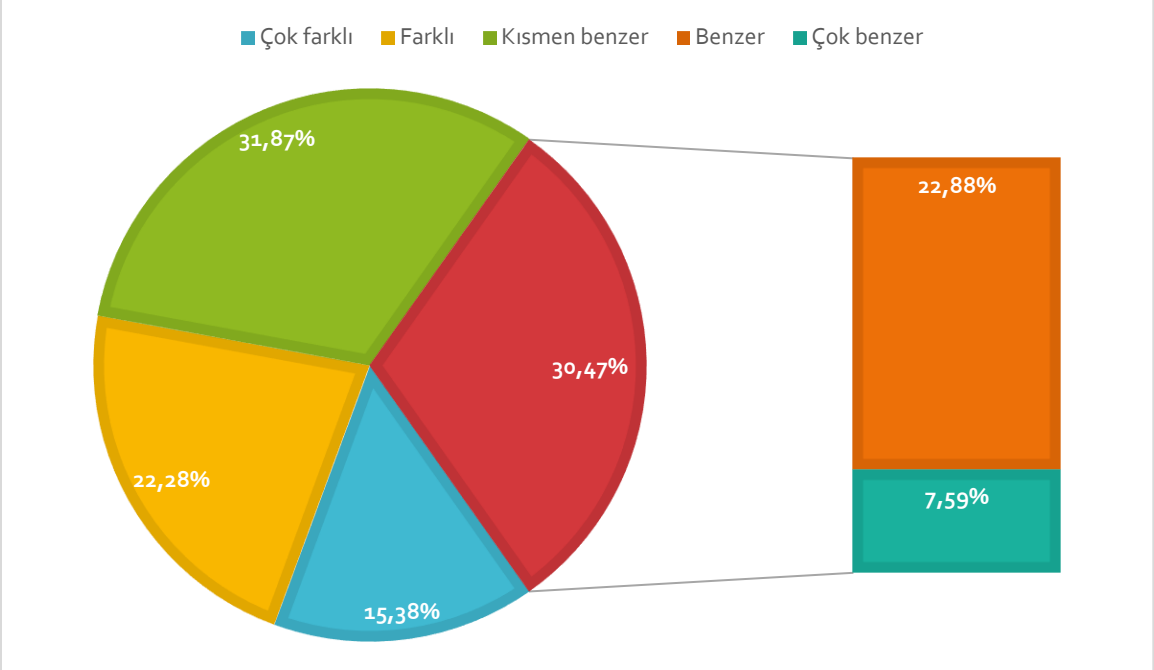

Şekil 59 Karşı Kültüre Yönelik Benzerlik Algıları

Katılımcılara "**Suriyeliler hakkında yanlış bilgi en çok hangi konuda üretiliyor?"** şeklinde üçüncü bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya cevaben Şekil 60'da bulgular sunulmuştur. Suriyeliler içerisinde kendileri hakkında genelleyici yaklaşımlar ve nefret söyleminin üretildiğini düşünen %23,20'lik bir gruptan sonra %35'lik bir grup kendileri hakkında karşılıksız yardım (maaş, kira yardımı, yiyecek, yakacak yardımı) aldıklarına dair yanlış bilgilerin üretildiğini dile getirmiştir. Yine oransal olarak sırayla şiddet ve suça meyilli olma (%17,20), öncelikli hizmet alma (Sağlık, Eğitim, Konut) (%13,10) ve vatandaş yapılma (%10,7) konularında yanlış bilgi üretildiğini belirten gruplar bulunmaktadır.

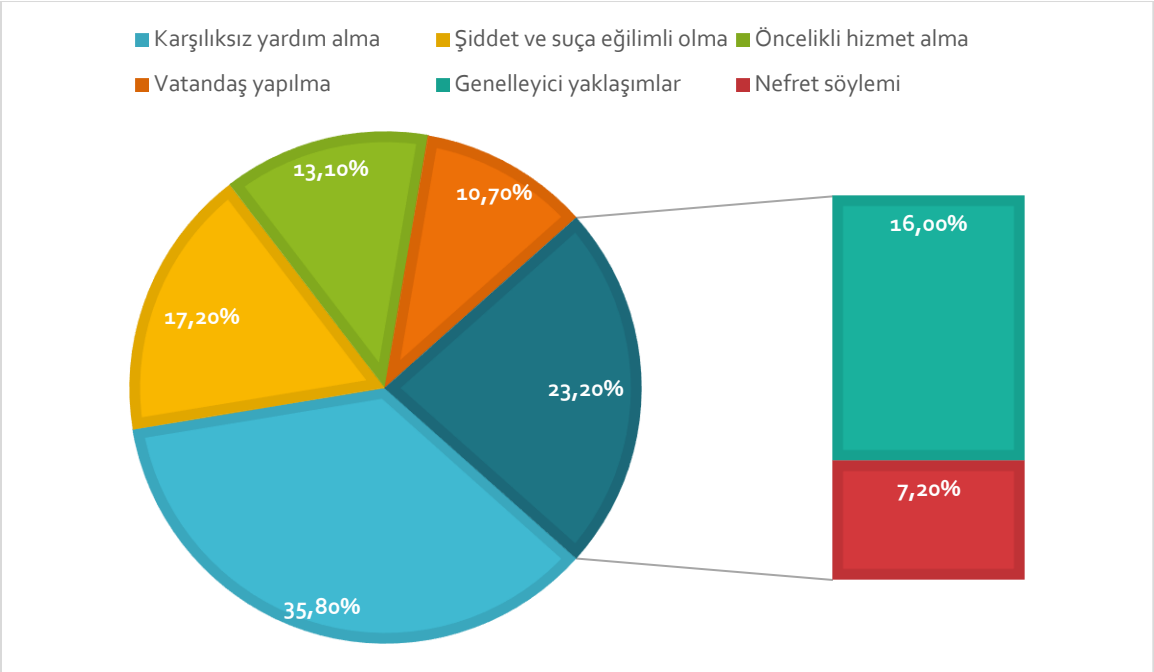

Şekil 60 Yanlış Bilgiler

Dördüncü soru olan "**Göçmenler hakkında üretilen bilgilerin doğru olduğunu düşünüyor musunuz**?" sorusuna katılımcıların %89,8'i hayır olarak cevap vermişlerdir.

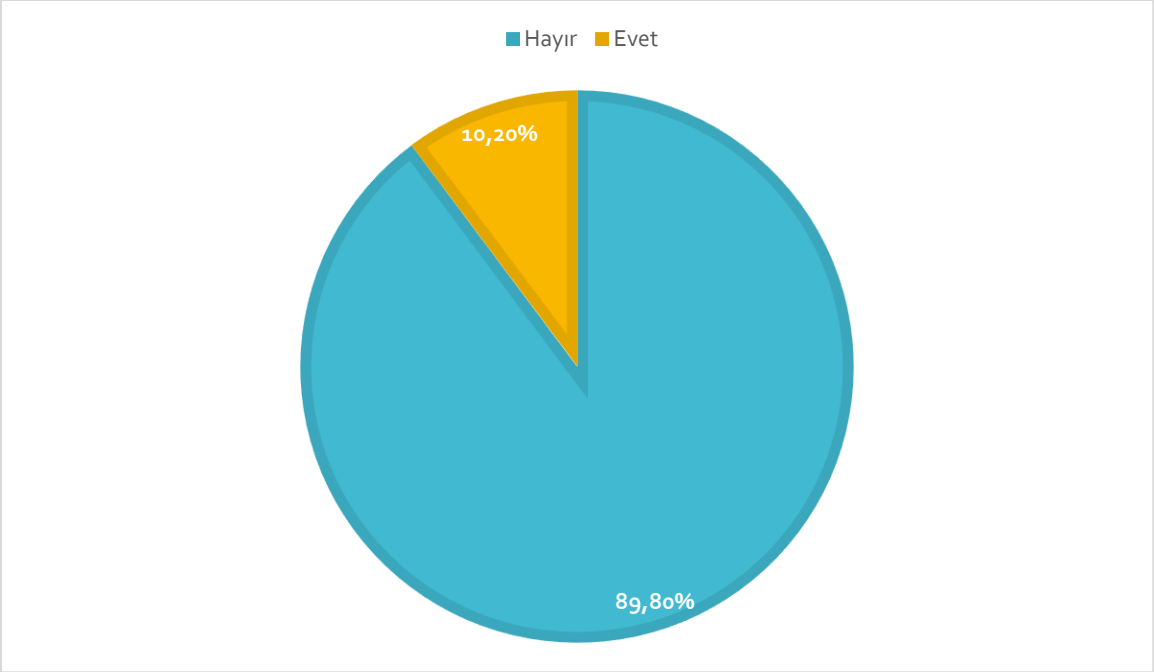

Şekil 61 Üretilen Bilgilerin Doğruluğu

Son olarak kendilerine yönelik medya tasvirlerine yönelik tutumlarını irdeleyen **"Medyanın Suriyeli göçmenlere yönelik dili sizce olumlu mu?"** şeklindeki soruya %66,5'i hayır şeklinde cevap vermişlerdir.

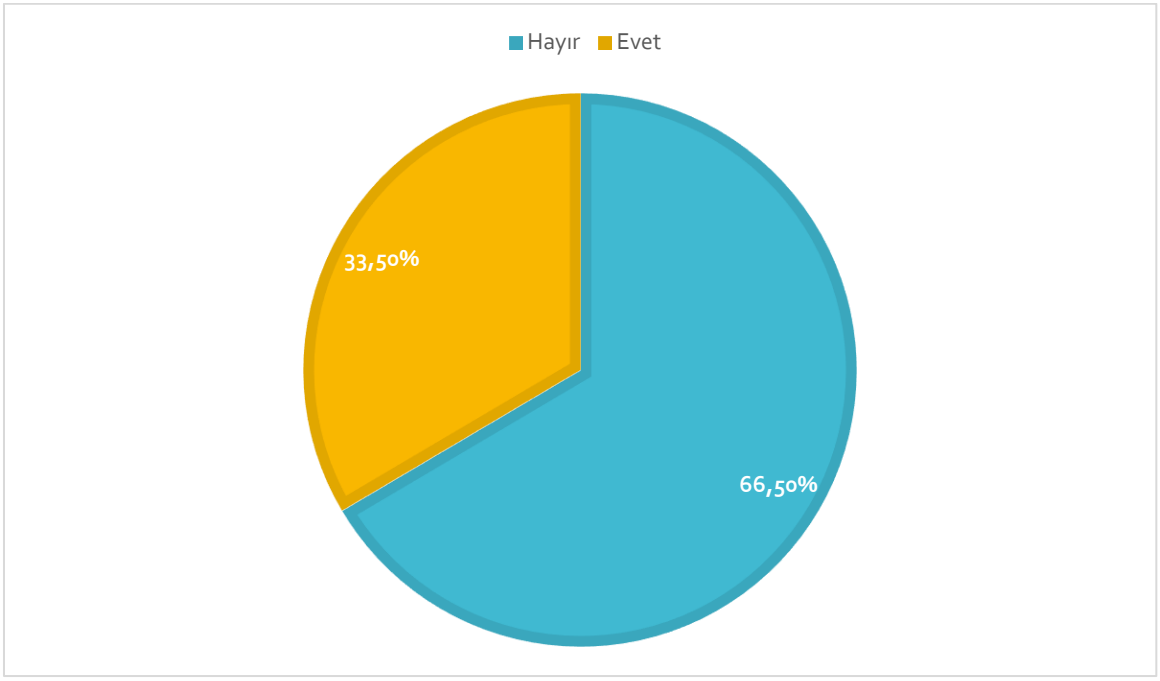

Şekil 62 Medya Tasvirlerine Yönelik Algılar

KONU VE GÜNDEME DAİR BİLGİ ALMA KAYNAKLARI

Göçmenlerin konu ve gündemlere dair birincil bilgi kaynakları incelendiğinde; ilk bilgi kaynağı olarak sosyal medya daha sonra aile bireyleri ve arkadaşlar en önde gelmektedir (Şekil 63). İkincil bilgi kaynaklarını gösteren Şekil 64'e göre arkadaşlar ve aile bireylerinin ardından görsel medya gelmektedir. Yine üçüncü bilgi kaynaklarının başını arkadaşlar, aile ve görsel medya çekmektedir (Şekil 65).

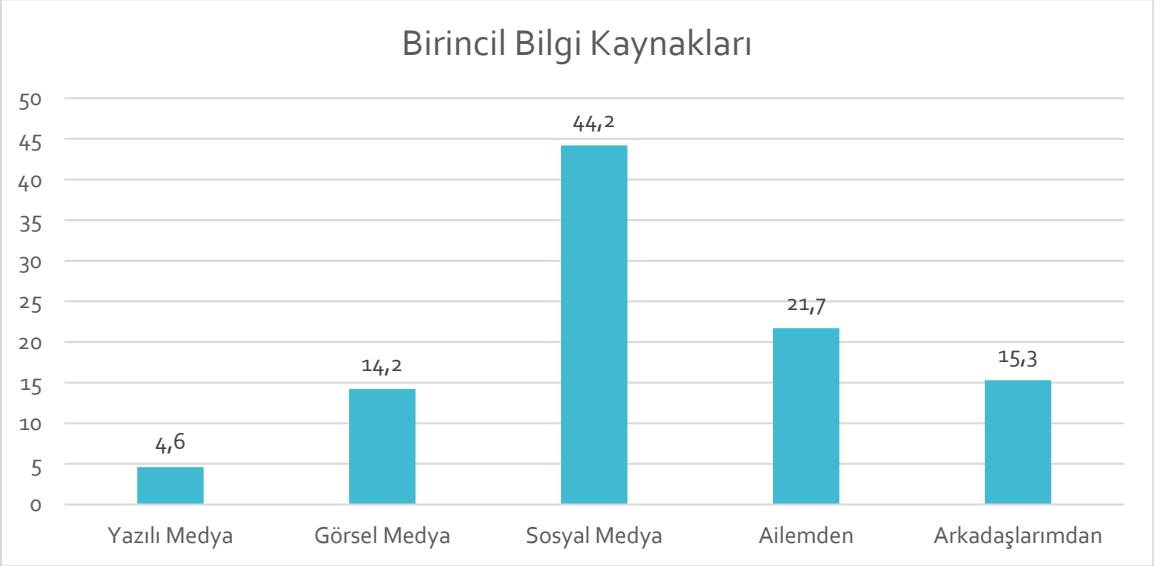

Şekil 63 Birincil Bilgi Kaynakları

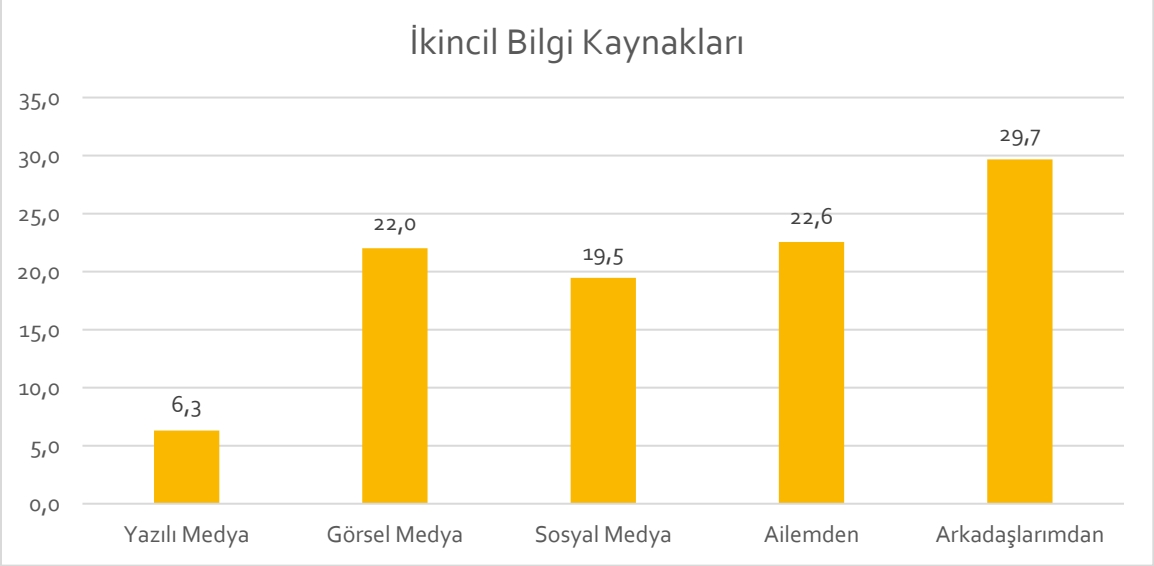

Şekil 64 İkincil Bilgi Kaynakları

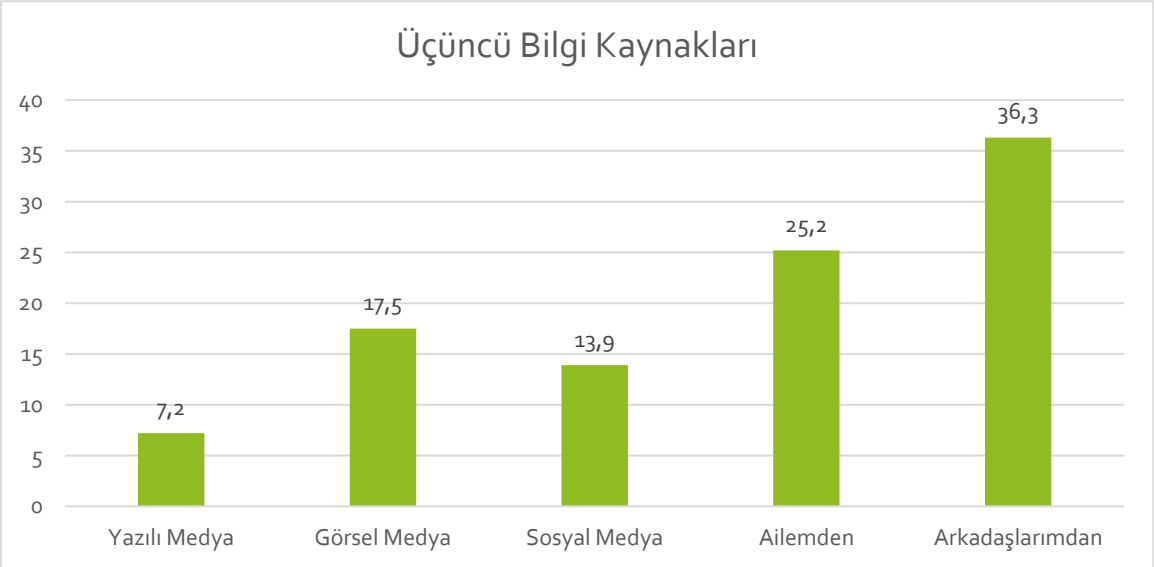

Şekil 65 Üçüncül Bilgi Kaynakları

MEDYA PRATİKLERİ

Suriyeli göçmenlerin medya izleme pratikleri bağlamında en çok izledikleri TV Kanalları, Radyo Kanalları ve Sosyal Medya Platformları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4 TV Kanalı Listesi

Kanal	Sayı	Yüzde
Cevap yok	220	27,5
A haber	1	,1
A2	1	,1
Al Jazeera	15	1,9
Alyaman	2	,3
Arabia	4	,5
Arabic drama	11	1,4
Arap kanalları	19	2,4
Arapsat	2	,3
Aroma	1	,1
ATV	63	7,9
Bein sport	1	,1
Beyaz TV	2	,3
CBC	2	,3
CNN	3	,4
Fashion	4	,5
FOX TV	17	2,1
Hadis TV	1	,1
Halap today	17	2,1
Halep TV	1	,1
İzlemiyor	64	8,0
Kanal 5	1	,1
Kanal 7	33	4,1
Kanal D	21	2,6
Lana	4	,5
MBC	19	2,4
MBC 2	18	2,3
Meltem TV	1	,1
Nas	1	,1
Nelse	1	,1
Netflix	18	2,3
Nilsat TV	2	,3
NTV	1	,1
Orenit	2	,3
Rotana	1	,1
Show TV	99	**12,4**
Sibestul	1	,1
Sputnik	1	,1
Star	13	1,6
Stupnik	1	,1
TRT	40	5,0
TRT 1	18	2,3
TRT 3	8	1,0
TRT Arabic	1	,1
TRT Haber	15	1,9
TV 2	5	,6
TV 8	24	3,0
TOPLAM	800	100,0

Tablo 5 Radyo Kanalları Listesi

Kanal	Sayı	Yüzde
Cevap yok	547	68,4
Alem FM	7	,9
Al Jazeera net	1	,1
Arap FM	3	,4
ATV	1	,1
Çocuk radyosu	1	,1
Dinlemiyor	162	20,3
Diyanet FM	6	,8
İslam FM	4	,5
Kral FM	22	2,8
Lana	1	,1
Merdivan 6	3	,4
Nasaam	4	,5
Power FM	2	,3
Radyo 2000	3	,4
Rozana	16	2,0
Rza	2	,3
Sada	1	,1
Sham	4	,5
Super FM	1	,1
TRT Radyo	9	1,1
Total	800	100,0

Tablo 6 İnternet Platformları Listesi

Platform	Sayı	Yüzde
Cevap yok	132	16,5
Clubhouse	1	,1
Facebook	199	24,9
Gelbaşla.com	4	,5
Haber sitesi	2	,3
Instagram	49	6,1
Kullanmıyor	7	,9
Linkedin	11	1,4
Telegram	2	,3
Tiktok	7	,9
Twitter	12	1,5
WhatsApp	331	41,4
YouTube	43	5,4
Total	800	100,0

İHTİYAÇ VE BEKLENTİLER

Araştırmanın son bölümünde Suriyeli göçmenlerin ihtiyaç ve beklentilerine yönelik sorulan açık uçlu soruya verilen cevapların araştırmamızın sosyal uyum ve sembolik etkileşim bölümlerinde ortaya çıkan bulgularla uyumlu olduğu görülmektedir. Bu bölümde söz konusu bulguları daha derinlemesine değerlendirebilmek adına öncelikle göçmenlerin ihtiyaç ve beklentilerine yönelik dile getirdiği söylemlerin bir sınıflandırmasını yaparak öne çıkan ifadeleri derlemeye çalışacağız. Ardından da ortaya çıkan bu bulguları önceki bölümdeki ana verilerle karşılaştırarak yorumlayacağız.

Göçmenlerin araştırma kapsamında dile getirdikleri ihtiyaç ve beklentiler büyük oranda eğitim, yaş, yaşanılan semt/mahalle gibi değişkenlerden bağımsız olarak aşağıdaki tabloda gösterilen on üç (13) başlıkta karşımıza çıkmaktadır. Tablo 7'den de rahatlıkla görülebileceği gibi taleplerin büyük bir bölümü farklı kategorilerdeki destek beklentilerini içermektedir. Özellikle maddi destek, vatandaşlıkla ilgili beklentiler, iş ve istihdam destekleri ve ayrımcılığın ortadan kaldırılması ile konutla ve sağlıkla ilgili destekler bunların içinde en çok öne çıkanlardır . Bununla birlikte aşağıda yer alan bazı başlıklar (Suriye'de barışın tahsisi, yurtdışına gitmekle ilgili beklentiler ve kategori dışında/diğer başlığı altında yer alan çeşitli ifadeler) ayrıca bir alt başlık olarak ele alınmayacak, genel bulgularla ilişkisi çerçevesinde sonuç bölümünde kısaca değerlendirilecektir.

Tablo 7 İhtiyaç ve Beklentilere Dair Konu Kategorileri

SIRA	KONU BAŞLIĞI	FREKANS	YÜZDE
1.	**MADDİ DESTEKLER**	**46**	**22,89**
2.	**VATANDAŞLIKLA İLGİLİ DESTEKLER**	**40**	**19,90**
3.	**ÇOCUKLAR İÇİN DESTEKLER**	**12**	**5,97**
4.	**İŞ-İSTİHDAM DESTEKLERİ**	**12**	**5,97**
5.	**AYRIMCILIĞIN ORTADAN KALDIRILMASI**	**11**	**5,47**
6.	**KONUT DESTEKLERİ**	**11**	**5,47**
7.	**SAĞLIKLA DESTEKLER**	**9**	**4,48**
8.	**YURTDIŞINA GİTMEKLE İLGİLİ BEKLENTİLER**	**9**	**4,48**
9.	**SURİYE'DE BARIŞIN TAHSİSİ**	**8**	**3,98**
10.	**SURİYE'DE KALAN YAKINLARLA İLETİŞİM-YAKINLARA ERİŞİM**	**6**	**2,99**
11.	**EĞİTİMLE İLGİLİ DESTEKLER**	**5**	**2,49**
12.	**KORONA DÖNEMİ ZORLUKLARI**	**5**	**2,49**
13.	**KATEGORİ DIŞI(DİĞER)**	**27**	**13,43**
	TOPLAM	**201**	**100,00**

MADDİ DESTEKLER

Bu başlık araştırmada beklenti ve ihtiyaçlarını ifade eden göçmenlerin en çok gündeme getirdiği konu olmuştur. Beklentilerin içeriğinden maddi desteklerin kapsamıyla ilgili çok detaylı bilgilere ulaşılamıyor olsa da bunu diğer ihtiyaç kategorileriyle birlikte değerlendirdiğimizde maddi desteğin (1) iş ve istihdam; (2) konut ve yerleşim ile kısmen de (3) eğitim alanıyla ilişkili olduğu ifade edilebilir.

Ek olarak, göçmenler halihazırdaki maddi desteklerle ilgili yaşanan sorunlar veya yaşam giderlerin yüksek olması gibi hususların da bu bölümde dile getirilmiş olması bize mali desteklerin özellikle başta ev kirası olmak üzere temel yaşamsal giderlerin karşılanmasına dönük olabileceğini işaret etmektedir.

"Evleri bize çok yüksek kiralıyorlar"
(Erkek, 18-25, ilköğretim, 25 Aralık *Mah.*)

"Kızılay kartımız durduruldu. Onun tekrar aktif hale getirilmesini bekliyoruz"
(Kadın, 36-44, okuryazar, Düztepe *Mah.*)

"Maddi destek bekliyoruz"
(Erkek, Lisans, 26-35, Güneykent *Mah.*)

Burada unutulmaması gereken olgu göçmenlerin kent içindeki yoksulluğu en derin yaşayan grup olmasıdır. Araştırma örneklemimizde hane ortalama geliri 2795 TL olarak bulgulanan göçmenler açlık sınırında yaşamlarını idame ettirmeye çalışır gözükmektedirler.

VATANDAŞLIKLA İLGİLİ DESTEKLER

Göçmenler arasında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaya yönelik kayda değer bir talebin olduğu bu araştırmanın ulaştığı önemli bulgulardan bir olmuştur. Kırk katılımcı tarafından doğrudan dile getirilen bu beklentinin kadınlar ve erkekler arasında dengeli dağıldığını (K:21, E:19), eğitim ve ekonomik durum değişkenleri açısından ise benzer bir biçimde dengeli bir dağılım olduğunu görmekteyiz.

"Vatandaşlık almak istiyoruz"
(Kadın, 36-44, Lisansüstü, Binevler Mah.)

"Vatandaşlık almak istiyoruz"
(Erkek, 26-35, Okuryazar değil, İstiklal Mah.)

"Vatandaşlık almak istiyoruz"
(Erkek, 18-25, İlköğretim, Dülükbaba Mah.)

"Vatandaşlık almak istiyoruz"
(Kadın, 26-35, İlköğretim, Şehreküstü Mah.)

Bununla birlikte görüş bildiren 201 göçmen içinde %19,90 oranında (40 kişi) bu yönde bir talebin olması Suriyeli göçmenlerin her ne kadar önemli bir bölümün raporumuzun önceki bölümlerinde de tartıştığımız gibi geri dönme arzusu olsa da dörtte birinin de vatandaşlık beklentisi içinde olduğunu gösterir niteliktedir. Dolayısıyla bu durum göçmenlerin belli bir kısmının kalıcı olma niyetinde olduğu biçiminde de okunabilir.

ÇOCUKLARLA İLGİLİ DESTEKLER

Göçmenlerin çocuklarına yönelik beklenti ve taleplerin genelde çocukların gündelik yaşamında ve eğitiminde ihtiyaç duydukları malzemelerle ilgili olduğu söylenebilir. Bununla birlikte ayrımcılığın ortadan kaldırılması başlığı altında da değerlendirilebilecek şekilde kendi çocukları ile yerli çocuklarının benzer şartlardan yararlanmasına yönelik beklenti ve görüşler de araştırmamızda bulgulanmıştır:

"Çocuklarımız için eşit şartlar istiyoruz."
(Kadın, 26-35, Lise, Sarıgüllük Mah.)

Bunun dışında yukarıda da ifade edildiği gibi çocuklara yönelik maddi destek ve eğitim yardımı gibi hususların da bu başlık altında öne çıktığı görülmektedir. Bu noktada özellikle eğitim yardımı noktasında online eğitim açısından gerekli olan tablet ve internet destekleri de sıkça dile getirilen hususlardan biri olmaktadır:

"Çocuk maddi destek yardımı bekliyoruz"
(Erkek, 45-54, İlköğretim, Kayaönü Mah.)

"Çocuklar için eğitim yardımı"
(Kadın, 36-44, Okuryazar değil, Hacıbaba Mah.)

"Çocuklar için tablet ve internet desteği istiyoruz"
(Erkek, 36-44, Okuryazar, Düztepe Mah.)

Göçmenlerin çocuklarına yönelik talepleri içinde öne çıkan bir diğer başlık da çocukların kıyafet, oyuncak gibi gündelik ihtiyaçlarına yönelik olmuştur:

> **"Çocuklar için kıyafet ve ayakkabı istiyoruz"**
> **(Kadın, 36-44, İlköğretim, Yaprak Mah.)**
>
> **"Çocuklar için oyuncak ve ücretsiz internet"**
> **(Erkek, 36-44, Okuryazar, Beyazlar Mah.)**

Tüm bu beklentileri bir arada değerlendirdiğimizde, göçmenlerin çocukların temel gündelik ihtiyaçları ve eğitim ihtiyaçlarını gidermek için malzeme ve araç-gereç isteklerinin öne çıktığını görmekteyiz. Sonuç itibariyle bu ihtiyaçların giderilmesinin ileride -en azından bir kısmı- bu toplumun parçası olacak göçmen çocuklarının sağlıklı ve topluma ve kendilerine yararlı bireyler olarak yetişmesine katkı vereceğinin de göz önünde bulundurulması yerinde olacaktır.

İŞ-İSTİHDAM DESTEKLERİ

Suriyeli göçmenlerin iş ve istihdam ile ilgili destek talepleri daha raporumuzun daha önceki bölümlerinde saptanan ve dile getirilen hususlarla paralellik içindedir. Burada özellikle bu talepte bulunan göçmenlerin büyük çoğunluğunun erkek ve düşük eğitimli ya da hiç eğitimi olmayan bireylerden oluştuğunu söyleyebiliriz. Ayrıca yine bu talepte bulunanların yine büyük bir kısmının 36-54 yaş aralığındaki göçmenler olduğunu da ifade edebiliriz. Bu noktada dile getirilen talepler ise çok net bir biçimde iş imkânı isteğiyle ilişkilidir. Bunlara sadece konutla ilgili talepler de bazı katılımcılar tarafından eklenmiştir:

"İş imkânı istiyoruz"
(Erkek, 36-44, Okuryazar, Güneş Mah.)

"İş imkânı istiyoruz"
(Erkek, 26-35, Okuryazar değil, Düztepe Mah.)

"İş imkânı istiyoruz"
(Kadın, 36-44, Okuryazar, Merveşehir Mah.)

"İş ve ev desteği istiyoruz"
(Erkek, 45-54, Okuryazar değil, Dullupınar Mah.)

AYRIMCILIĞIN ORTADAN KALDIRILMASI

Göçmenlerin beklenti başlıkları içinde önemli bir yer tutan diğer bir konu da kendilerine yapılan ayrımcılık ve bunun ortadan kaldırılmasına dönük beklentilerdir. Bu başlık altında ayrımcılıkla ilgili dile getirilen görüş ve beklentiler göçmenlerin Gaziantepli yerlilerle kurdukları etkileşimlerde kendileri hakkında üretilen yanlış bilgilere verdikleri cevapları da bir anlamda doğrular niteliktedir.

Bu başlık altında görüşleri derlenen göçmenler -yaş, eğitim durumu, gelir ve cinsiyet değişkenlerinden bağımsız olarak- hem genel anlamda ayrımcılığın ortadan kalkmasına yönelik doğrudan görüş bildirmişler, hem de onların dışlanmasına neden olacak yanlış haberlerin de önüne geçilmesine yönelik ifadelerde bulunmuşlardır.

"Ayrımcılık olmasın"
(Kadın, 26-35, Lisansüstü, Değirmiçem Mah.)

"Ayrımcılık olmasın"
(Kadın, 36-44, Okuryazar, Çakmak Mah.)

"Ayrımcılık olmasın"
(Erkek, 26-35, Okuryazar değil, Hacıbaba Mah.)

"Suriyeliler hakkında yanlış haber yapılmasın"
(Kadın, 36-44, Lisans, Deniz Mah.)

"Suriyelilerin dışlanmasını istemiyoruz."
(Kadın, 45-54, İlköğretim, Perilikaya Mah.)

KONUT DESTEKLERİ

Gaziantep'te ikamet eden Suriyeli göçmenlerin konut ve yerleşimle ilgili ihtiyaçlarını yeterince gideremediklerini ve bu anlamda sıkıntı içinde olduklarını raporumuzun ilgili başlıklarında bulgulamıştık. Özellikle kiraların göçmenlerin içinde bulundukları gelir grupları açısından oldukça yüksek olması, konut bulmadaki zorluklar bu noktada öne çıkan hususlar olmaktadır. Bu anlamda göçmenlerin beklentileri içinde konutla ilgili destek taleplerinin önemli bir yer işgal ediyor olması son derece makul gözükmektedir. Bu başlık altında dile getirilen on bir görüş büyük oranda orta ve alt sınıfın göçmenlerin yaşadığı mahallerde yoğunlaşsa da sorunun çok katmanlı ve tüm göçmenleri bir şekilde ilgilendiren bir mesele olduğu da aşikardır.

"Konut desteği istiyoruz"
(Kadın, 18-25 Okuryazar değil, Aydın baba Mah.)

"Konut desteği istiyoruz"
(Erkek, 55 ve üzeri, İlköğretim, Merveşehir Mah.)

"Kiralar çok pahalı"
(Erkek, 26-35, Okuryazar, Dullupınar Mah.)

SAĞLIKLA İLGİLİ DESTEKLER

Sağlık alanı, raporumuzun daha önceki bölümlerinde de belirttiğimiz gibi göçmenler en çok destek aldıklarını ve bu anlamda da en az ihtiyaç belirttikleri başlık olmuştu. Bununla birlikte sınırlı sayıda da olsa açık uçlu soruya verilen cevaplar arasında sağlıkla ilgili beklentilerin de olması bu alanla ilgili küçük çaplı da olsa iyileştirmelerin yapılabileceğini bizlere işaret eder niteliktedir. Burada özellikle Covid-19 döneminde ortaya çıkan yeni koşulların da bir sonucu olarak değerlendirilebilecek biçimde göçmenlerin sağlık alanında bilgilendirme ve eğitim ihtiyacı belirtmiş olması dikkat çekici gözükmektedir:

> "Sağlık için insanlara eğitimler verilmesi gerekiyor."
> (Kadın, 18-25, Önlisans, Cumhuriyet Mah.)
>
> "Sağlık için insanlara eğitimler verilmesi gerekiyor."
> (Erkek, 36-44, Okuryazar değil, Kayaönü Mah.)

Bunun dışında kalan beyanlar daha ziyade daha genel bir ifade çerçevesinde sağlık yardımı beklentisine ilişkin olarak karşımıza çıkmaktadır:

> "Sağlık yardımı bekliyoruz"
> (Erkek, 26-35, İlköğretim, Kıbrıs Mah.)
>
> "Sağlık yardımı bekliyoruz"
> (Kadın, 26-35, İlköğretim, Hoşgör Mah.)

SURİYE'DE KALAN YAKINLARLA İLETİŞİM-YAKINLARA ERİŞİM

Bu başlık diğer kategorilerden farklı olarak temel ihtiyaçlardan ziyade daha varoluşsal ve psikolojik gereksinimleri işaret eder niteliktedir. İç savaş ve bunu takip eden göçle birlikte dağılan ailelerin bir kısmı ülkelerinde kalırken bir kısmı ise yeni ikametler edinmişlerdir. Bu başlık altında dile getirilen görüşler ise göçmenlerin hem ülkelerine olan özlemini hem de akrabalarıyla olan iletişim ihtiyaçlarını göz önüne sermektedir.

"Ailemi buraya getirme konusunda yardım istiyorum."
(Kadın, 36-44, Okuryazar değil, Aydın baba Mah.)

"Annemi yıllardır görmüyorum bu konuda yardım istiyorum."
(Kadın, 36-44, İlköğretim, Mevlâna Mah.)

"Suriye'deki akrabalarımı ziyaret etmek istiyoruz"
(Erkek, 18-25, Okuryazar değil, Çağlayan Mah.)

EĞİTİM İLE İLGİLİ DESTEKLER

Raporumuzun daha önceki bölümlerinde bulguladığımız gibi eğitim Suriyeli göçmenlerin erişmekte sorun yaşadıkları alanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar niceliksel olarak bu durum açık uçlu sorulara verilen cevaplara yansımasa da bu başlık altında dile getirilen görüşler yine de göçmenler açısından eğitime erişimin önemli sorunlardan biri olduğunu gösterir niteliktedir.

"Çocuklar için destekler" başlığında da ifade ettiğimiz gibi çocuklar için eğitim talebi burada öne çıkan unsurlardan biridir. Ancak bunlara ek olarak en çok öne çıkan talepler Türkçe eğitim kurumlarına ve kurslarına daha rahat ulaşmak ve daha etkin bir Türkçe dil eğitimi alabilme noktasında karşımıza çıkmaktadır:

"Türkçe dil kurslarına gitmek istiyorum"
(Kadın, 36-44, Okuryazar değil, Çıksorut Mah.)

"Türkçe eğitim kurumlarına ulaşmakta zorluk çekiyoruz"
(Erkek, 18-25, Okuryazar, Göztepe Mah.)

SONUÇ: DEĞERLENDİRMELER VE ÖNERİLER

Gaziantep şehrinde ikamet eden Suriyeli göçmen ve mülteci toplulukların sosyal uyum, yerel halk ile kendileri arasında kurdukları sembolik etkileşim, konu ve gündemlere yönelik bilgi kaynakları, medya pratikleri ile ihtiyaç ve beklentilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın sonucunda detaylı ve çok katmanlı bulgulara erişilmiştir. Bu detaylı bulguları daha iyi analiz etme ve araştırmanın mümkün olduğunca somut bir sonuca ulaşması adına bu son bölümde önce araştırmada elde edilen nicel bulgular özetlenip yorumlanacak ve bunların bir bölümü yerlilere yönelik yapılana araştırmadaki bulgularla karşılaştırılacak, daha sonra ise göçmenlerin ihtiyaç ve beklentilerinin özellikle sosyal uyum başlığı altında tespit edilen verilerle ilişkisi kurularak bir değerlendirme yapılacaktır.

Araştırmamızın ulaştığı bulgular temelde aşağıda kısaca özetlemeye ve yorumlamaya çalıştığımız beş ana başlıkta serimlenmektedir:

"Sosyal Uyum" İle İlgili Genel Değerlendirmeler

Çalışmamız kapsamında göçmenlerin Gaziantep kentine uyum durumları eğitim, istihdam, sağlık, konut ve yerleşim, yasal hususlar, emniyet ve güvenlik, dini yaşam ve dil olmak üzere sekiz alan üzerinden betimlenmeye çalışılmıştır. Göçmenlere zikredilen her bir uyum alanından hem ne ölçüde faydalandıkları hem de bu alanlarda destek alıp almadıkları sorulmuştur. Burada çıkan bulguları iki ana çerçevede özetlemek mümkündür:

a. Gaziantep'te yaşayan Suriyelilerin yarısından daha fazlası **konut/yerleşim ve eğitim** hususlarında **kente dahil olamadıklarını** dile getirmişlerdir. Ancak **dini pratikler, sağlık ve emniyet/güvenlik** konularında Suriyeli göçmenlerin **dörtte üçünden daha fazlasının bir entegrasyon sağladığı** söylenebilir. Yine **dil, iş ve istihdam ve yasal hususlarda orta düzeyde bir uyumun** olduğu değerlendirilebilir. Uyumla ilgili bu

tablo göçmenlerin iki kritik konu dışında Gaziantep kentine ve toplumuna uyum gösterme eğiliminde olduğunu göstermektedir

b. Göçmen katılımcılar onlara sunulan konulardan büyük bir bölümünde yararlandıklarını ifade etseler de aynı hususlarda büyük bir bölümünde destek alamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu yargıların toplam sonucuna bakıldığında ise en düşük destek alma oranı emniyet ve güvenlik (%8,8), yasal hususlar(%9) konut, (%11,9), istihdam (%13), dini ihtiyaçlar (%16,4), eğitim (%23), dil (%28,1)'dir. Sağlık alanı ise göçmenlerin doğrudan en çok destek aldıklarını açık bir farkla dile getirdikleri tek kategori olarak karşımıza çıkmaktadır (%70,5).

Sosyal uyumla ilgili ayrıca dikkat çekilmesi gereken son husus göçmenlerin Türkçe dili üzerinden sahip oldukları uyum olanaklarıdır. Araştırmanın sonuçlarına göre göçmenler her ne kadar genel anlamda yüksek bir oranda Türkçeyi kullanabildiklerini ifade etmiş olsalar da (%70,1), bu kullanım becerilerinin ayrıntılarına inildiğinde okuma ve yazma beceri oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Bu da bize göçmenlerin çok büyük oranda temel gündelik ihtiyaçlarını giderme noktasında Türkçe kullanma becerisine sahip olduğunu gösterir niteliktedir.

Gaziantep'ten Göç Niyeti ve Sosyal Uyum İlişkisi ile İlgili Genel Değerlendirmeler

Bu başlıkta elde edilen bulguların iki başlıkta özetlenmesi mümkündür: (a) genel göç niyeti (b) Bu niyetteki temel ayrımlar. Özellikle genel göç niyetinin uyum durumlarıyla birlikte değerlendirilmesi sonucunda karşımıza çıkan ayrımlar bu çalışma kapsamında bazı uç (marjinal) durumları betimlememize imkân vermiş gözükmektedir.

Göçmenlerin genel göç etme niyetlerine bakıldığında yarısından fazlası koşullar uygun olduğu takdirde Suriye'ye geri dönme niyetinde olduklarını beyan etmişlerdir. Bu oranlar başka bir kent veya ülkeye göç etme niyetinde ise önemli ölçüde düşmektedir. Buna göre göçmenlerin Türkiye'de yaşamayı diğer yabancı ülkelere göre yeğledikleri, aynı şekilde Gaziantep'i de diğer kentlere göre daha fazla tercih ettikleri söylenebilir.

Ancak içinde bulundukları ve faydalandıkları koşullarla göç etme niyetleri birlikte değerlendirildiğinde ise oldukça ilginç ve karışık bir tabloyla karşılaşılmaktadır. Teorik olarak burada özellikle içinde yaşadıkları kentten, ülkeden ve bunların kendilerine sundukları imkanlardan memnun olan göçmenlerin ülkelerine dönme niyetlerinin yüksek olması beklenebilir bir sonuçtur. Ancak bizim araştırmamızın sonuçları göstermektedir ki, bazı göçmenler içinde yaşadıkları koşulları ve faydalanma olanaklarını olumlu değerlendirmelerine rağmen Suriye'ye dönme niyeti beyan ederken, bazı göçmenler sahip oldukları imkanlar konusunda son derece memnuniyetsiz olmasına rağmen kalma yönünde bir irade sergilemektedir. İleride yaşanacak bir geri dönme sürecinde bu karmaşık niyetlerin detaylı bir biçimde analizi söz konusu süreci verimli bir biçimde yönetmek içim elzem olacağından bu noktada ilgili bölümdeki tabloların (Tablo 1 ve 2) ve öne çıkan hususların detaylı bir biçimde değerlendirilmesinde yarar olacaktır. Ayrıca bu ayrımlarda ortaya çıkan grupların motivasyonlarının daha detaylı çalışmalarla saptanması göç etme veya kalıcı olma motivasyonlarının daha net bir biçimde görünür olmasını mümkün kılabilir.

Gaziantepli Yerlilerle Kurulan Sembolik Etkileşimlerle İlgili Genel Değerlendirmeler

Bu başlık altındaki bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde göçmen nüfusun yerlilerle kurduğu ve büyük oranda onlara yönelik algılarının temelinde yer alan etkileşimleri betimleyen ifadelerin **genel anlamda olumlu** kısmen de temkinli olarak tarif edilebilecek bir biçimde karşımıza çıktığı görülmektedir. Buna göre yerlilerin göçmenlerin algı dünyasındaki olumlu karşılıkları arkadaşça (%31,30) ve yardımsever (%23,70) ifadeleriyle kendisini göstermekte ve %55'lik bir olumluluk oranına ulaşmaktadır. Bunun dışında açık bir olumsuzluk ifadesi olarak görülecek düşmanca (%7,4) ve duyarsız (%7,4) ifadeleri genel içinde sadece %14,8'lik bir orana sahiptir. Bunun dışında kalan %39,2'lik bir oranda ise daha nötr bir algıyı ifade eden uzak ve temkinli başlıkları yer almaktadır.

Bu sonuçlar kendi içinde okunduğunda göçmenlerin (önceki çalışmada yerlilerin algılarının tersi bir yönde) büyük oranda **karşı kültüre karşı bir yaklaşma eğiliminde** olduğunu göstermektedir. Hatırlanacağı üzere, yerlilere yönelik yapılan çalışmada göçmenlerle kurulan sembolik etkileşimlerin olumsuz-nötr kategorisinde olduğu ve bunun bir uzaklaşma-kaçınma eğilimini içerdiği bulgulanmıştır. Her ne kadar hemen hemen tüm göç deneyimi yaşayan ülkelerde yerlilerin göçmenlerden uzaklaşma, göçmenlerin ise yerli kültüre yakınlaşma eğilimi olduğu birçok çalışmada saptanmış olsa da bu durumdan göçmenlerin sosyal uyumun sağlanması ve/veya güçlendirilmesi noktasında faydalanılmasında yarar olacaktır.

Son olarak bu etkileşimleri olumsuz etkileyen bir faktör olarak sosyo-politik alanda ve gündelik yaşamda çoğu zaman da medya üzerinden dolaşıma sokulan **yanlış-eksik enformasyonlar**dan da söz etmek gereklidir. Bu noktada göçmenler çok büyük oranda kendileri hakkında olumsuz yargıların ve bilgilerin var olduğunu ve bunların da medya tarafından da beslendiğini düşünmektedir. İletişim çalışmaları alanında yapılan araştırmalar da özellikle yabancı karşıtlığı ve nefret söylemi gibi olguların ulusal ve yerel medyalarda varlığını birçok kez tespit etmiştir. Bu nedenle sosyal uyumu güçlendirme noktasında yapılacak çalışmaların medya pratiklerini de hesaba katması yerinde olacaktır.

Göçmenlerin Konu ve Gündeme Dair Bilgi Alma Kaynaklarına İlişkin Genel Değerlendirmeler

Bu başlık altında elde edilen bulgular göçmenlerin temel bilgi kaynağının açık bir farkla sosyal medya olduğunu, ikinci sırada ise aile ve arkadaşlarından oluşan sosyal çevresi geldiğini göstermektedir. Buna göre göçmenlere yönelik yapılacak iletişimsel kampanya ve faaliyetlerin mutlaka onların en çok kullandıkları "Facebook" sosyal mecrasını ve bunları destekleyecek gündelik yaşam içindeki kanaat önderi olabilecek sosyal çevreleri içermesi daha makul olacaktır.

Göçmenlerin İhtiyaç ve Beklentilerine Yönelik Genel Değerlendirmeler

Göçmenlerin temel ihtiyaç ve beklentilerini bir bütün olarak değerlendirdiğimizde sosyal uyum başlığı altında öne çıkan konularla bir paralellik olduğu görülmektedir. Bu noktada **iş-istihdam ve maddi destekler** ve **konut desteği** büyük bir çoğunluğu geçim sıkıntısı yaşayan göçmenlerin en temel beklenti kategorileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında özellikle ailelerin **çocuklarının eğitimi ve sosyal ihtiyaçları** konusunda yüksek bir ölçüde destek arayışında olduğu görülmektedir ki, özellikle eğitim konusu sosyal uyum başlığında da eksik görülen kategorilerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında daha sosyal ve varoluşsal bir beklenti olarak diğer ihtiyaçlardan farklılaşan bir kategori olarak **ayrımcılığın ortadan kaldırılması** talebi de bu noktada dikkat çekicidir. Daha çok maddi ve sosyo-politik organizasyon gerektiren diğer ihtiyaçlardan biraz daha farklı olarak bu beklentinin giderilmesi noktasında doğru bir iletişim yönetimin-organizasyonun planlanması ve uygulamaya konulması daha doğru gözükmektedir.

Eylem Stratejileri ile İlgili Öneriler

Yukarıda da birçok kez dile getirmeye çalışıldığı gibi göçmenlerin bir kente sosyal uyum süreçleri içinde birçok etmeni barındıran karmaşık bir süreçtir. Gaziantep özelinde Suriyelerin yoğun göçü sonucunda gündeme gelen bu uyum sürecinin birçok ülkeye ve kente göre şimdiye kadar olumlu yönetildiğine dair birçok gösterge de bulunmaktadır. Kentte Valilik ve ona bağlı Göç İdaresi Müdürlüğü ve diğer kuruluşlar, Büyükşehir Belediyesi, ilçe belediyeleri gibi kamu kurumlarının yanında birçok STK ve üniversitelerin de çeşitli projelerle ve faaliyetlerle bu sürece olumlu katkılar vermeye gayret ettiği de görülmektedir. Bu çabaların da bir sonucu olarak her ne kadar yerli-göçmen birlikte yaşama deneyim ve sürecinde büyük kriz ve çatışmalar şimdiye kadar ortaya çıkmamış olsa da sürecin uzaması, göçmen nüfusunun özellikle yeni doğanlarla birlikte sürekli bir artış içinde olması gibi nedenlerle özellikle yerli halkın göçmenlere yönelik algısında sürekli negatife giden bir eğilimin de olduğu bizim çalışmamızın da sonuçlarında kendisini göstermektedir.

Tam da bu nedenle, gelecekte iki farklı toplumun farklılıklarının zenginliğini koruyarak ortak değerler üzerinde birlikte inşa edecekleri bir yaşamı olanaklı kılmak, sağlıklı, müreffeh, güvenli ve mutlu bir Gaziantep'i oluşturmak için daha bütüncül ve planlı bir stratejinin oluşturulması gerekliliği de açıktır. Buna göre Gaziantep kentinde ikamet eden yerli ve Suriyeli göçmen örneklemin sosyal uyumları üzerine yapılan bu araştırma aşağıdaki strateji önerilerini bir tür "yola çıkış" anlamında önermektedir.

- **Sosyal uyumda sorun teşkil eden alanlarda öncelik değerlendirmesi yapılarak, kademeli bir eylem strateji oluşturulması:**
    - Alanlara katılım ve beklenti/ihtiyaçların bir arada değerlendirilmesi
    - Katılım ve faydalanma yüzdelerinin bir arada değerlendirilmesi
    - Eylem kapasitesi ve maksimum fayda oranı üzerinden bir eylem stratejisinin oluşturulması

- **Yerliler ve göçmenlerin birbirine yönelik algı ve yargılarının olumlu yönde ve ortak bir paydada buluşabilmesi için eylem stratejilerinin geliştirilmesi**
    - Karşılıklı olumsuz algıları besleyecek dezenformasyon ve misenformasyona yönelik süreçlerinin planlı bir biçimde bertaraf edilmesi için gerekli stratejilerin geliştirilmesi
    - Kentin farklı (göçmen-yerli) kanaat önderlerinin (medya, STK, kamu kurum/kuruluşları vb.) bu konuda aktif rol üstlenmelerine yönelik plan-proje ve stratejilerin geliştirilmesi
- **Tüm bu süreçleri idare edecek bir bütüncül (farklı paydaşları bir araya getirecek) bir organizasyonel yapının kent içinde oluşturulması**